

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΩΖΕΙ

- Γ. ΣΤΡΑΝΙΩΤΗ : ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ
- Ι. ΚΑΡΑΒΙΔΑ : ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ — Η ΚΡΙΣΗ
ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ
- ΧΡ. ΤΣΑΠΑΛΙΡΑ : ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ
- Ι. ΞΕΝΟΥ : ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗ
ΝΕΩΤΑΤΗ ΕΠΟΧΗ
- STEWART & BIDDLE : ΑΠΟΦΕΙΣ ΑΜΕΡΙΚΑΝΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑ-
ΜΑΣΤΕΥΣΗ
- Β. Γ. ΓΑΝΩΣΗ : ΕΝΑ ΕΠΙΚΑΙΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
- Ν. Α. Τ. : ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ
- ΔΕΛΤΙΟ : ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ.
ΒΑΡΒΑΡΕΣΣΟΥ — Ο ΤΡΙΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΤΩΝ
ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΚΑΙ Ο ΤΡΙΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ
Κ. Κ. Ε. — ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ
ΑΠΟ ΤΗΝ "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ," — ΟΙ ΑΝΑΠΗΡΟΙ
— Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ "ΑΝΤΑΙΟΥ," — Η ΦΙΛΑ-
ΛΗΘΕΙΑ ΤΟΥ "ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ," — ΑΣΥΔΟΣΙΑ
— Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
- ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ : ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
Κ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΘ. ΠΑΝ.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΟΡΓΑΝΟ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Α' ΧΡΟΝΟΣ — ΑΡΙΘ. 8—9

Αθήνα

Ιούνιος 1945

Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΩΖΕΙ

Αυτή τη στιγμή δὲν εἶναι μόνο ἡ χώρα μας κάτω ἀπὸ διεθνείς παρατηρητάς. Ἡ Γαλλία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Ρωσσία ἐλέγχονται καὶ κρίνονται συνεχῶς καὶ μὲ ἀυστηρότητα ἀπὸ τὴν ὁποία οἱ ἐπικριτὲς περιμένουν κάποιαν ὠφέλειαν γιὰ τὴν δική τους ἐθνικὴ ἄποψη. Δὲν εἶναι προσβλητικό γιὰ μᾶς νὰ ἀναγνωρίσουμε αὐτὴν τὴν πραγματικὴ κατάστασιν. Τότε ὅμως θὰ ἀναγνωρίσουμε καὶ τὸ ὅτι ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐσωτερικῶν μας πραγμάτων θὰ ἐπηρεάσῃ τὴν πολιτικὴν ἄλλων χωρῶν πρὸς ἡμᾶς. Ὅχι λοιπὸν ἀπλῶς λογικῶς, ἀλλὰ καὶ ἀπόλυτ' ἐπιβεβλημένο ἦταν τὸ διάβημα τῶν δημοκρατικῶν Ἀρχηγῶν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐντείνῃ τις προσπάθειές της γιὰ νὰ ἐπιβληθῇ τάξις τῷ Κράτει. Ὅτι οἱ Ἐσμηκὲς καὶ βασιλικὲς ὀργανώσεις δροῦν καὶ ἐδῶ καὶ στὴν ὕπαιθρον κανεὶς βέβαια δὲν ἀμφιβάλλει. Ὅτι ἡ σημερινὴ ἀναρχία περιέχει κινδύνους γιὰ τὴν ἐξωτερικὴν μας πολιτικὴν εἶναι ἐπίσης φανερόν γιὰ ὅλους μᾶς, ἐκτὸς φαίνεται ἀπὸ τοὺς παλαιούς καὶ τούς ὄψιμους βασιλοφρονᾶς. Οἱ ἄκροι ἀριστεροὶ τὴν θέλουν αὐτὴν τὴν ἀταξία καὶ τὴν προκαλοῦν γιὰ τὸν ὄφελός, οἱ βασιλικοὶ τὴν ἐφαρμόζουν ἀπὸ ἔλλειψιν πολιτικῆς κρίσεως περισσότερο παρὰ ἀπὸ θρασύτητα. Καὶ μεταξὺ τῶν δύο τούτων μανιακῶν ἄκρων κινδυνεύει ἡ Ἑλλάς καὶ συνθλίβονται ὅλοι οἱ δημοκρατικοὶ Ἕλληνες, ὅσοι περιμέναν τὸ τέλος τοῦ πολέμου γιὰ νὰ πετύχουν καλύτερα σύνορα γιὰ νὰ αὐξήσουν τὸν πλοῦτον τῆς χώρας καὶ νὰ κάμουν ἓνα οὐσιαστικῶς δημοκρατικώτερον πολίτευμα. Ἡ ἀναρχία στὴν χώρα μας καὶ ἰδιαίτερα ὁ καταλογισμὸς ἀντιδημοκρατικοῦ χαρακτῆρος στὸ ἐπικρατοῦν καθεστῶς δίνει ὅπλα σὲ κείνους, ποὺ θέλουν νὰ μᾶς στερήσουν ἀπὸ τὸν καρπὸ τῶν θυσιῶν μας, νὰ μὴ μᾶς ἀναγνωρίσουν κανὲν πολιτικὰ νὰ μὴ μᾶς διευκολύνουν στὸν ἔλεγχον τῆς ἐπιβολῆς τῶν κυρώσεων στοὺς χθεσινούς ἐχθρούς μας, καὶ τῆς καταβολῆς τῶν ἐπανορθώσεων ποὺ μᾶς ἀνήκουν.

Γιὰ ὅσους παρακολούθησαν τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολέμου δὲν μένει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι μόνον ποὺ τὴ τελικὴ νίκη τὴν ἔδωκε βέβαια ἡ μετωπικὴ σύγκρουσις τῶν μεγάλων ὄγκων τῶν ἀντιπάλων δυνάμεων ὅμως ἡ νίκη αὐτὴ θὰ ἀπαιτοῦσε πολὺ μεγαλύτερες θυσίες χωρὶς τὴν Ἑλληνικὴν αὐτοθυσία. Χωρὶς τὴν ἀποφασιστικὴν ἀντιμέτωπιση τῆς Ἰταλικῆς ἀπειλῆς ὁ ἄξων θὰ εἶχε μῆ στὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ καλοκαίρι τοῦ 1940. Χωρὶς τὴν νίκη τῆς Ἀλβανίας θὰ εἶχε μῆ ἀπὸ τὸν χειμῶνα τοῦ 1940—1941. Ἡ Ἀνατολικὴ Μεσόγειος θὰ ἔπεφτε στὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ ὅταν ὁ Ἰταλικὸς στόλος ἦταν ἀκόμα ἄθικτος. Ἡ στάσις τῆς Γιουγκοσλαβίας θὰ ἦταν ἄλλη καὶ ἴσως καὶ τῆς Τουρκίας. Οἱ Γερμανοὶ θὰ ἔφθαναν στὴ Μόσχαν πρὶν ἀπὸ τὰ χιλιόμετρα. Σὲ ὄγκον ἢ συμβολὴν μας ἦταν μικρὴ σὲ στρατηγικὴ σημασία ἦταν ἀνεκτίμητη μεγάλη ἦταν ἐπίσης ἡ ἠθικὴ τῆς σημασίας. Γεγονότα τόσο φανερά δὲν δείχνουν προθυμία νὰ μᾶς τὰ ἀναγνωρίζουν οἱ σύμμαχοί μας, γιὰ τὴν ἡμεῖς, ἀσχολούμενοι μὲ τὴν ἐσωτερικὴν ἀντιδικίαν, δὲν μπορούμε, οὔτε Κυβέρνησις μὲ ἀπρόσβλητον λαϊκὸν κύρον νὰ ἀποχτήσουμε, οὔτε ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἐπομένως νὰ κάμουμε. Οἱ ἄκροι ἀριστεροὶ ἐτοιμάζουν τὸ τρίτον γυῖρον καὶ οὔτε τὸ κρύβει κανεὶς τους: προσποιοῦνται, ὅτι δὲν ξέρουν τίποτε γιὰ τὰ γεγονότα τοῦ Δεκεμβρίου ἐξὸν ἀπὸ τὴν συμφωνίαν τῆς Βάρκιζας ὠρύνονται γιὰ τὴν ἐξολοκότηθη ἓνας «δημοκρατικὸς» ὁπαδὸς τῶν, ἐνῶ αὐτοὶ μόλις σκότωσαν δεκάδες χιλιάδων πραγματικῶν δημοκρατικῶν μὲ

σφύρι, με τσεκούρι...» Αταφα είναι ακόμα εκατοντάδες ή χιλιάδες από τα θύματά τους. Οί δε άκροι δεξιοί, ως τάγματα της Αυτόθ Μεγαλειότητας ή με άλλες όνομασίες δέρνουν με άνδρεία τούς άόπλους αντίπαλους των, τώρα άκριβώς που δέν υπάρχει κανείς φόβος από αυτούς.

Καί ότι μέν για κάμποσο καιρό μετά την άπελευθέρωση θά ήταν λογικό νά περιμένουμε άναβίωση της ληστείας και πάποια άναρχία δέν άμφέβαλε κανείς. Τό έκπληκτικό είναι ότι υπάρχουν πολιτικοί νομίζοντες ότι μέσα στον διεθνή δημοκρατικόν κόσμο μπορεί νά υπάρχει ένα μικρό κράτος, όπως τό δικό μας, στο όποιο έξουσία και άνεύθυνοι πολίτες νά οργανώνουν κυνήγι έναντίον των κομμουνιστών και των δημοκρατικών, νά συλλαμβάνουν πολίτες χωρίς νόμιμη διαταγή και νά δέρνουν ανθρώπους «κατ' έκτίμησιν».

Οί μανιακοί της άκρας άριστερας κατέστρεψαν με τό κίνημα του Δεκεμβρίου την 'Ελλάδα, μόλο που της καταστροφής αυτής μόνο ό πρόλογος έχει φανεί έως τώρα. Οί φανατικοί της άκρας δεξιάς κατέστρεψαν την 'Ελλάδα στα 1920-1922 πολύ περισσότερο από ό,τι θά την έχουν καταστρέψει οί άκροι άριστεροί μας, όταν ή καταστροφή αυτή θά έχει ολοκληρη συντελεσθεί. Έχουν κάμει ήδη λοιπόν οί άκροι δεξιοί εκείνο, που κατηγορούν τούς άκρους άριστερους ότι κάνουν τώρα. Ούτε οί άπώλειες σε έδάφη ήσαν τότε μικρότερες, ούτε σε νεκρούς ούτε και ό θάνατος των τελευταίων αυτών ήταν λιγότερο μαρτυρικός από εκείνον που υπέστησαν τά θύματα της άκρας άριστερας. Καί οί δύο παρατάξεις χαρακτηρίζονται από τον φανατισμό, τη δίψα της εκδίκησης και την σπουδή προς την έξουσία. Φυσικό λοιπόν είναι νά φθάνουν σε όμοια άποτελέσματα.

Συλλογίζονται άραγε σήμερα οί βασιλικοί τι ήθελεν άπογίνει ή 'Ελλάδα, αν ή Δημοκρατία του 1922 κεί κατόπιν, αντί νά τιμωρήσει μόνο τούς έπικεφαλής των υπευθύνων—όπως και έκαμε—, έξαπέλυε ένα κύμα τρομοκρατίας σε όλη την 'Ελλάδα; 'Η Δημοκρατία όμως εκείνη δέν άσχολήθηκε με τό γενική έξόντωση αλλά αφού συντομώτατα έκαμε τον έξαγνισμό του άγους, δημιούργησε άμέσως έθνικό στρικό και αφού ένωσε τη Δυτική Θράκη, τά άνατολικά νησιά και την έθνική μας ύπόληψη, έκαμε κατόπιν τά μεγάλα παραγωγικά έργα, διπλασίασε τό άγροτικό και πολυπλασίασε τό βιομηχανικό έθνικό εισόδημα και έτσι—με όλη την έπιδημία εκείνη των κινημάτων—ζήσαμε κάπως άνεκτά και μπορέσαμε νά ύψώσουμε και τό λαμπρό τρόπο της νίκης μας έναντίον της 'Ιταλίας γιατί και ή δικτατορία της 4ης Αυγύστου στην ύλική εύρωστία που παρέλαβε από τη Δημοκρατία στηρίχθηκε. 'Η Δημοκρατία έσωσε τότε την 'Ελλάδα.

Καί τώρα δέν θά βοηθήση την 'Ελλάδα ή εκδίκηση στο έσωτερικό, ούτε ή περιφρόνηση προς τό άντιφασιστικό πνεύμα που τώρα κυριαρχεί σε όλον τον κόσμο. Θά μας βοηθήση στο έσωτερικό ή άνοχή προς τούς χθεσινούς αντίπαλους μας και σημερινούς μας συνεργάτες, δηλαδή ή Δημοκρατία. Στο έξωτερικό μας πρόβλημα θά μας βοηθήση έπίσης, ένα πολιτευμα συγχρονισμένο προς τό διασυμμαχικό πολιτικό αίσθημα, όχι βέβαια ή Μοναρχία. 'Η Δημοκρατία μόνο μπορεί νά σώση και πάλι την 'Ελλάδα.

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ

Τό δυσκολότερο πρόβλημα στη νεώτερη πολιτική ζωή είναι ό καθορισμός θεωρητικά και στην πράξη των έννοιών της Δημοκρατίας και του Σοσιαλισμού και ό συμβιβασμός των αν είναι δυνατόν. 'Ο Τσώρτσιλ

κήρυξε τις δύο αυτές έννοιες άσυμβίβαστες, υπάρχουν όμως άλλοι που δέν μπορούν νά συλλάβουν την έννοια της Δημοκρατίας παρά μόνο με τό σχήμα του σοσιαλισμού αυτό συμβαίνει γιατί υπάρχουν κράτη, που ή μεγάλη πλειονότητα είναι μι-

σθωτοί εργάτες και αυτό δημιουργεί την έντύπωση ότι ή γενική ισότητα είναι δυνατή και ότι αν θέλουμε νά έχουμε δημοκρατία, ύπρισχύη δηλαδή ή θέληση των περισσοτέρων, δέν μπορούμε παρά νά κάμουμε σοσιαλισμό, αφού τά κόμματα των εργατών άποτελούν την πλειοψηφία και είναι σοσιαλιστικά. 'Υπάρχουν πάλι άλλα κράτη, όπως τό δικό μας, όπου ή μεγάλη πλειονότητα είναι άγρότες και μικροαστοί, άντισοσιαλιστές, που έπομένως ή επικράτηση του σοσιαλισμού θά σήμαινε επικράτηση των λίγων—οργανωμένων εργατών—έπί των πολλών (μικροαστών και άγροτών), όποτε θά παύσαμε φυσικά νά έχουμε δημοκρατία. Γι' αυτό και προσπάθησαν οί έμάς τά σοσιαλιστικά κόμματα—τόσο τά κομμουνιστικά όσο και τά μετανοήσαντα από τη συνεργασία τους με τον κομμουνισμό—νά δημιουργήσουν καμουφλαρισμένα άγροτικά κόμματα ή και νά συμμαχήσουν με τεχνητά άγροτικά κόμματα, ώστε νά άποκτήσουν τό άπαραίτητο αριθμητικό έρεισμα. 'Ο άγρότης όμως στην 'Ελλάδα είναι εύχαρακτηριστός από τό ότι είναι ιδιοκτήτης δέν έχει τυχονδιωκτισμό: έπιπλέον έχει τό ιδιαίτερο χαρακτηριστικό, ότι δέν είναι μονόπλευρος οικονομικά, δηλαδή καθάρως γεωργός, αλλά μάλλον χρησιμοποιεί τη μικρή του άγροτική ιδιοκτησία ως «βάση έξορμησης». 'Επομένως ή πολιτική του συνείδηση δέν μπορεί νά γίνει ταξική, όπως π.χ. στη Ρουμανία ή τη Βουλγαρία. 'Η χαρακτηριστική αυτή άλλωστε ιδιότητα της 'Ελληνικής οικονομίας, τό νά θεωρηται δηλαδή τό παρόν οικονομικό έφοδιο των πτωχών όχι ως μόνιμη κατάσταση, αλλά ως παρέχον την δυνατότητα της έξορμησης για καλύτερο μέλλον, βρίσκει και στον άπλόν ακόμα εργάτη και τον τεχνίτη δικαιολογείται δέ και από τά πράγματα, έφόσον ή χώρα μας θά είναι ακόμα στο στάδιο άλματικής ανάπτυξεως ή έπιτρέπεται ή μετανάστευση σε πλουσιότερες χώρες.

Στην παρούσα στιγμή υπάρχει και μία πρόσθετη ειδική περίπτωση, που δημιουργεί στην 'Ελλάδα τό έρώτη-

μα, έως που συμβιβάζεται ό Σοσιαλισμός με τη Δημοκρατία; ή περίπτωση αυτή προκαλείται από την προσπάθεια των κομμουνιστών και των συγγενών κομμάτων, νά συμμαχήσουν με τά δημοκρατικά κόμματα ή και, ακόμα μερικώτερα, από την προθυμιάν όπαδών τοιούτων κομμάτων νά έγγραφούν στους ιδρυομένους δημοκρατικούς συλλόγους, Θεωρητικά ό καθορισμός έως ποιο σημείο ό σοσιαλισμός—ή οργανωμένη επέμβαση της πολιτείας στα οικονομικά του ιδιώτου—συμβιβάζεται με τη δημοκρατία—την παροχή δηλαδή της μεγίστης δυνατής πολιτικής και οικονομικής έλευθερίας με τέτοιο πνεύμα ώστε νά συμβοηθεί στην προκοπή του συνόλου—ό καθορισμός αυτός είναι άδύνατος, γιατί ή ζωή δέν είναι καμωμένη με σταθερά χαρακτηριστικά: στην πράξη όμως είναι χρήσιμο νά ύπάρχη ένας σαφής διαχωρισμός.

'Από μία έντελώς θεωρητική άποψη ό σοσιαλισμός είναι μία ιδέα ενός συστήματος ή μια ιδεολογία, ενώ ή δημοκρατία είναι ή έλευθερία μέσα στον κόσμο των ιδεών. Στην 'Ελλάδα δίνουμε συνήθως στη λέξη «ιδεολόγος» τη σημασία ότι θυσιάζει κανείς ύλικά ώφελήματα, για νά ύποστηρίξη μια ιδέα αν όμως προσέξετε περισσότερο την περίπτωση του «ιδεολόγου», θά ήθετε ότι συχνά αυτός είναι ένας φανατικός, ένας επικίνδυνος και ότι όπως σήπότε δέν είναι δημοκρατικός. Σε λαούς πραγματικά δημοκρατικούς οί «ιδεολόγοι» δέν είχαν ποτέ μεγάλη πολιτική έπιτυχία, ενώ τούναντίον ή Γερμανία είναι ή χώρα που οί ιδεολόγοι κάνουν την τύχη τους. Στην πολιτική ό ιδεολόγος είναι επικίνδυνος γιατί είναι αυτό που εκφράζεται καλύτερα με τη λέξη «possédé», ανθρωπος δηλαδή που κυριευμένος έντελώς από πάθος για την ιδέα αυτή χάνει την εύθυκρία του χάνει έπομένως έντελώς τη βιολογικά και—πολιτικά—μεγάλη άρετή των ισχυρών οργανισμών, την προσαρμοστικότητα (δέν μιλούμε βέβαια εδώ για τον έξευτελισμό της άτομικιστικής προσαρμοστικότητας),

παύει να είναι «πολιτικός».

Στην πράξη έχουμε ένα αποτελεσματικό μέσο για να διακρίνουμε αν ένας σοσιαλιστής είναι ή όχι δημοκρατικός: εκείνος που παραδέχεται την πάλη των τάξεων, τη βία δηλαδή ως μέσον πολιτικής επικρατήσεως δεν μπορεί να είναι δημοκρατικός γιατί η βία δεν είναι άπλως μέσον ή βία είναι σύστημα, γίνεται δηλαδή ή ίδια μια πολιτική ιδεολογία, στην οποία το δόγμα είναι, ότι ο δυνατότερος έχει το δική του. Δεν παραιτείται από τη βία εκείνος που έμαθε να τη μεταχειρίζεται. Ο άνθρωπος έχει συνηθίσει να είναι υπερήφανος για τη δύναμή του, όταν είναι δυνατός. Αυτό το γνωρίζει ο καθένας μας. Η πάλη των τάξεων θα δώσει τη νίκη στον δυνατότερο. Η πάλη των τάξεων χρησιμοποιεί διάφορα μέσα ύλικής βίας: έως που επιτρέπεται να προχωρήσει κανείς; Η πάλη των τάξεων αρχίζει από την άπεργία, παραδέχεται το μπουκόταζ και κατόπιν το σαμποτάζ, δηλαδή την καταστροφή υλικού πλούτου: παραδέχεται χωρίς κανέναν ένδοιασμό, ότι επιτρέπεται να μεγαλώσουμε την αθλιότητα των πτωχών για να γίνουν περισσότερο επαναστατικοί. Η πάλη των τάξεων παραδέχεται ότι είναι απόλυτη ανάγκη να έξασθενήσει και να διαλυθεί το κράτος, γιατί άλλοιως δεν μπορεί να αποχτηθεί η νίκη για να διαλυθεί όμως το κράτος πρέπει να έξευτελισθούν και όλες οι ήθικές δυνάμεις επάνω στις οποίες στηρίζεται το κράτος για αυτό, εκεί που το κράτος στηρίζεται επάνω στην εθνική ιδέα, όπως π. χ. στην Ελλάδα, ή πάλη των τάξεων δέχεται ότι πρέπει να έξευτελισθούν όχι μόνο οι καθαυτό κρατικές ήθικές αξίες, όπως π. χ. ο στρατός, οι δικαστικοί κλάδοι, αλλά και οι εθνικές αξίες, όπως π. χ. τα κλασσικά ελληνικά γράμματα, ή άπελευθέρωση υποδούλων ελλήνων ή ελληνικών εδαφών, ... Η πάλη των τάξεων δεν μπορεί όμως να σταματήσει εκεί: γιατί και όλα αυτά αν τα ρίξει θα μείνει εν τούτοις μια κρατική δύναμη, ή οποία θα άποτελείται από τα μισθοδοτού-

μένα όργανα του κράτους. Τα όργανα αυτά είναι μια ύλική δύναμη, που μόνο με το όπλο θά υποχωρήσει. Για να χυθεί όμως αίμα πρέπει να προκληθεί ή άγριότητα. Έτσι ή πάλη των τάξεων αναγκάζεται να παραδεχθεί αυτό που στην διάλεκτο της λέγεται «προβοκάτσια». Θα όρισθούν ή θά κληρωθούν μερικοί, οι όποιοι θα πάνε να κάνουν ότι είναι άπαραίτητο για να τους κακομεταχειρισθεί ή κρατική έξουσία. Αυτό είναι μόνο ένα έναυσμα, γιατί ή άγριότητα ύπάρχει πάντα στα ένστικτά μας, μόνο που είναι σκεπασμένη κάτω από τη δύναμη του σημερινού πολιτισμού, που είναι ή φιλοδοξεί να είναι «άνθρωπιστικός». Όταν το έναυσμα αυτό χρησιμοποιηθεί άποτελεσματικά, ο άγωνας όξύνεται και είναι εύκολο να χυθεί περισσότερο αίμα. Τότε που θά σταματήσει ή πάλη των τάξεων; Στο πιστόλι, στο μαχαίρι ή στο μαρτυρικό θάνατο; Ο Μουσελίνι κήρυξε στους λόγους του, ότι για να γίνη πόλεμος έναντίον των Άγγλων, πρέπει να αναπτυχθεί ένα άσβεστο μίσος έναντίον των. Η πάλη των τάξεων το γνωρίζει αυτό το αξίωμα για να κινηθεί ίδιως ο άδελφός έναντίον του άδελφου, χρειάζεται το μίσος, το δηλητηριασμένο μίσος. Στόν πόλεμο όμως της πάλης των τάξεων στόν έμφύλιο πόλεμο δηλαδή, το μίσος δεν οδηγεί στα ίδια όπλα, όπως και στην περίπτωση έναντίον ξένου κράτους, γιατί εκεί ύπάρχουν συντεταγμένοι στρατοί και μπορεί να γίνεται συγχρόνως πόλεμος και να ύπάρχει ήποτισμός. Στόν έμφύλιο πόλεμο αυτό είναι άδύνατο. Σ' αυτόν το μίσος οδηγεί στα έσχατα όρια: δεν σταματά στο πιστόλι, ούτε στο μαχαίρι: φθάνει στο τσεκούρι και στόν τενεκέ της κονσέρβας. Ο θάνατος πρέπει να είναι μαρτυρικός γιατί έδω πρόκειται περι έκδικήσεως σχεδόν προσωπικής: φθάνουμε στην έσχατη άγριότητα, στόν ήδονισμό του μαρτυρίου, στο σαδισμό. Ο άνθρωπος γίνεται πάλι κτηνος και έμφανίζεται υπερήφανος για αυτό του τό κατόρθωμα. Η δικαιολογία είναι εύκολη, γιατί στηρίζεται στο ότι το

σημερινό κοινωνικό σύστημα είναι άδικο. Όσο εύκολη όμως και πειστική είναι αυτή ή δικαιολογία τόσο είναι και άστήρικτη μόλις έξετασθή. Γιατί ποιος ίσχυρίσθηκε ποτέ ότι το σημερινό κοινωνικό σύστημα είναι δικαιο; Κανείς. Το μόνο που ίσχυρίζονται εκείνοι, που δεν παραδέχονται την πάλη των τάξεων είναι ότι το σημερινό κοινωνικό σύστημα είναι καλύτερο από το μαζικό σύστημα του προχωρημένου σοσιαλισμού, ότι έξασφαλίζει μια πρόοδο, κι αυτό είναι βέβαιο όχι μόνο γιατί όλος ο λαός έχει τώρα ψηφο, αλλά και γιατί σε όλα σχεδόν τα κράτη τις μεγαλύτερες θέσεις τις έχουν σήμερα άνθρωποι του λαού, που δεν είχαν, ούτε έχουν περιουσία.

Αυτή ή πρόοδος έγινε δεκτή χάρις στο ότι παραδεχόμαστε ότι ο πολιτισμός είναι άσυμβίβαστος με τη γυμνή ύλική βία. Αν δεχθούμε την πάλη των τάξεων, αν γυρίσουμε δηλαδή στη βία, που θά φθάσουμε; Τα Δεκεμβριανά γεγονότα έδωκαν μια ιδέα αυτής της έξελξεως, μια ιδέα όμως μόνο. Προσπαθήστε να σκεφθήτε που θά είχαμε φθάσει αν ο έμφύλιος πόλεμος έξακολουθούσε στην ίδια βάση μερικούς μήνες άκόμα, και τότε άπαντήστε, αν ή πάλη των τάξεων είναι ή μέθοδος που συμβιβάζεται με τη δημοκρατία. Γιατί βέβαια, δεν μπορείτε ά αποφασίσετε υπέρ ή έναντίον της πάλης των τάξεων αναχωρώντας από την παραδοχή, ότι ή πάλη των τάξεων θά κριθεί άμέσως, δηλαδή ότι θά άνατραπή άμέσως το ύπάρχον κράτος: αυτό δεν μπορείτε να το παραδεχθήτε, γιατί δεν το έγγυάται κανείς. Μάλιστα έδω στην Έλ-

λάδα μπορεί να πη κανείς ότι οι όπαδοί της πάλης των τάξεων—ένα μέρος δηλαδή των εργατών της βιομηχανίας και μια άνεθνική ίντελιγγέντσια—είναι τόσο μικρή μειότητα μπροστά την μικροαστική και την άγροτική πλειοψηφία, ώστε ή πάλη των τάξεων δεν θά καταλήξει ποτέ σε νίκη των όπαδών της, εκτός βέβαια αν τύχουν έξαιρετικές συμπτώσεις, όπως ήταν ή έπιτήδεια χρησιμοποίηση του άπελευθερωτικού άγώνος για την ένδυνάμωση του ΕΑΜ, συμπτώσεων όμως, που δεν είναι τόσο συχνές, ώστε να μπορεί κανείς να στηριχθεί σ' αυτές.

Νομίζω λοιπόν ότι από την πρακτική άποψη του προβλήματος μπορούμε να διακρίνουμε εύκολα τον δημοκρατικό σοσιαλιστή απ' τον αντιδημοκρατικό, χαρακτηρίζοντας ως αντιδημοκρατικό εκείνον που δέχεται την πάλη των τάξεων. Δημοκρατία σημαίνει άλληλοανοχή, κατανόηση όλων των αναγκών του ανθρώπου και όλων των δυσκολιών: προσπάθεια προς το καλύτερο και όπωσδήποτε να μη χάσουμε, ότι με τόσες θυσίες κερδίσαμε έως τώρα από τον πολιτισμό: την άπαλλαγή από την έθελμημένη σκληρότητα. Ίδιαίτερα για την Ελλάδα που τόσο ή πολιτική όσο και ή οικονομική της συγκρότηση είναι πολύπλοκη και έξαρτημένη από υπερθαλάσσια συμφέροντα, ο σκοπός της πάλης των τάξεων, δηλαδή ή καθυστάσση μονόμερεια της πάλης των τάξεων οδηγεί σε μια οικονομική άπλοποίηση άστήρικτη στην πραγματικότητα: πολιτικά δε οδηγεί στην ύποδούλωση όλου του λαού σε μια έλάχιστη μειοψηφία όργανωμένων εργατών της βιομηχανίας. Γ. ΣΤΡΑΝΙΩΤΗΣ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Το οικονομικό μας πρόβλημα άποτελείται σήμερα από τρία διακεκριμένα στοιχεία:

Α'. Να μπει μπροστά ή προπολεμική παραγωγική μας μηχανή: να καλλιεργηθούν τα χωράφια, να κι-

νηθεί ή βιομηχανία, οι μεταφορές, ...

Β'. Να αναπροσαρμοσθεί το έξωτερικό μας έμπόριο στις νέες διεθνείς συνθήκες.

Γ'. Να δημιουργήσουμε μια νέα

οικονομία αποδοτικώτερη από την προπολεμική.

Ἡ «Δημοκρατική Έπιθεώρηση» ἀσχολήθηκε ἐπανειλημμένως ἕως τῶρα μὲ τὸ Α' καὶ τὸ Γ', καὶ θὰ συνέχισι μόνις ὁ χώρος τὸ ἐπιτρέψει. Θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ σήμερα ἡ ἀναπροσαρμογὴ τοῦ ἐξωτερικοῦ μᾶς ἐμπορίου ἢ ἀκριβέστερα ἡ ἀμυνα ἐναντίον τῆς ἐλαττώσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, τῆς ἐλαττώσεως δηλαδή τῶν πόρων μᾶς σὲ συνάλλαγμα. Ὅ,τι ἔγινε ἕως τῶρα τοὺς τελευταίους ὀκτῶ μῆνες καὶ οἱ προβλέψεις γιὰ τὴν πιθανὴν ἐξέλιξη εἶναι ἀπαισιόδοξοι. Ἄν τὰ πράγματα ἀφεθοῦν στὴν τύχη τους, νὰ ἐξελιχθοῦν δηλαδή αὐτόματα, ἡ ἀπαισιόδοξία αὐτὴ θὰ βγῆ δικαιολογημένη. Εἶναι ὑποχρεωμένο λοιπὸν τὸ κράτος νὰ μελετήσῃ τὴν κατάστασι καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν μελέτη αὐτὴ καὶ τὴν συγκατάθεσι τῶν ἐνδιαφερομένων ἰδιωτῶν—νὰ βοηθήσῃ προσαρμόζοντας τόσο τὴν οικονομικὴ ὅσο καὶ τὴν ἐξωτερικὴ του πολιτικὴ στίς νέες συνθήκας.

Ἄν πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο γυρίζατε στὰ ἐργοστάσιᾶ μᾶς, στὰ τραῖνα, στὰ φαρμακεῖα, ... θὰ βλέπατε παντοῦ σχεδὸν γερμανικὰ ἐπιγραφὰς προελεύσεως. Ἡ γερμανικὴ βιομηχανία μᾶς προμήθευε μηχανήματα, χρώματα, χάλυβα, ... Τῆ βιομηχανία ἐκείνη ποῦ ἦταν ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ καὶ δική μᾶς ἕως ἕνα ποσοστὸ—ἀναγκασθήκαμε οἱ σύμμαχοι κι' ἐμεῖς—γιατί—κι' ἐμεῖς βέβαια συντελέσαμε στὴν καταστροφὴ τῆς—γιὰ λόγους πολιτικούς καὶ τῶρα πρέπει μὲ κάποιον τρόπο νὰ τὴν ἀντικαταστήσουμε. Μόνον ἀπὸ διάθεσι καπνῶν στὴ γερμανικὴ ἀγορὰ κάναμε τὸ 1938 εἰσαγωγὴ ἀπὸ ἐκεῖ προϊόντων ἀξίας τεσσάρων ἑκατομμυρίων λιρῶν χρυσῶν.

Γιὰ νὰ ἀντικαταστήσουμε τὴν ἀγορὰ αὐτὴ, πρέπει πρῶτ' ἀπ' ὅλα νὰ φτάσουμε σὲ μιὰ νέα ἰσορροπία τιμῶν ἐγχώριας καὶ ξένης παραγωγῆς, τιμῶν ἐγχώριας καὶ ξένης ἐργασίας. Πόσο δύσκολο εἶναι αὐτὸ φαίνεται, σὲ μεγάλη μεγέθυσι βέβαια ἕνεκα τῶν πολεμικῶν ὄρων, ἀκριβῶς τῶρα. Ἐνῶ βρισκόμαστε σὲ

πλήρη ἀπεργία καὶ θὰ περίμενε κανεὶς σύμφωνα μὲ τὸ νόμο νὰ κανονισθοῦν τὰ ἡμερομίσθια φτηνὰ σύμφωνα μὲ τὴ προσφορὰ καὶ τὴ ζήτησι ἐργασίας, βλέπουμε τὸναντίον, ὅτι δὲν μποροῦμε νὰ ἐξαγάγουμε ἀπολύτως τίποτε, γιατί τὸ κάθε τι στοιχίζει ἐδῶ πολὺ περισσότερα παρὰ στὸ ἐξωτερικόν. Τὸ γεγονός αὐτό, γιὰ τὸ ὁποῖο μᾶς καταγοροῦν οἱ σύμμαχοί μᾶς, ἐνῶ πραγματικὰ ἡ μεγαλύτερη εὐθύνη γιὰ αὐτὸ δὲν εἶναι δική μᾶς, δείχνει πόσο δύσκολο εἶναι νὰ φθάσουμε σὲ μιὰ νέα ἰσορροπία τιμῶν ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ. Ἡ κατάστασι βέβαια θὰ διευκολυνθῆ, ὅταν τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἄρῃ τὰ ἀναγκαστικὰ μέτρα διατιμῆσεως τῆς ἐργασίας. Θὰ τὰ ἄρῃ ὅμως ἄραγε ἐντελῶς; Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο δὲν εἶχεν ἐπιτευχθῆ αὐτό. Ἡ ἰσχύς ὑψηλοῦ δασμολογίου π. χ. γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ τοῦ καπνοῦ μᾶς στίς Ἡν. Πολιτεῖες δὲν ἦταν τίποτε ἄλλο παρὰ ἐλάττωσι τῆς τιμῆς τῆς ἐργασίας τοῦ καπνοπαραγωγῶ μᾶς. Τὸ δασμολόγιο προτιμῆσεως μᾶς στὰ ἔθνη τῆς Βρετανικῆς Συμπολιτείας θὰ ἔχη ὅμοιο ἀποτέλεσμα γιὰ μερικὰ προϊόντα μᾶς.

Ἡ λειτουργία μερικῶν μεγάλων μονοπωλίων. Ἐπίσης. Ἡ καταστροφὴ τῆς Ἰαπωνικῆς παραγωγικῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία μὲ τὰ πάμφθηνα βιομηχανικά της προϊόντα ἐπηρέαζε τίς τιμὰς τῆς διεθνούς ἀγορᾶς θὰ διατάραξῃ ἐπίσης τὴν παλαιὰ ἰσορροπία. Ἡ εἰσαγωγικὴ δυναμικότητα τῆς Ἀγγλίας, θὰ ἐλαττωθῆ γιατί τὰ εἰσοδήματά της ἀπὸ κεφάλαια τοποθετημένα στὸ ἐξωτερικόν θὰ ἔχουν ἄλλα ἐλαττωθῆ καὶ ἄλλα μηδενισθῆ.

Μερικοὶ ἀπὸ τοὺς δυσαρέστους γιὰ τὴν ἐξαγωγὴ μᾶς ὄρους αὐτοὺς ὑπῆρχαν καὶ πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο. Τῶρα προστεθῆκαν καὶ ἄλλοι. Μάλιστα καὶ μερικὰ ἀπὸ τὰ διεθνή ἐκεῖνα μέτρα ποῦ οἱ σύμμαχοι λογαριάζουν νὰ πάρουν γιὰ τὴν ρύθμισι τῆς διεθνούς οικονομίας πάνω σὲ ὠρισμένο σχέδιο θὰ μᾶς βλάψουν, ἀντὶ νὰ μᾶς ὠφεληθοῦν. Εἶναι πολὺ δύσκολο νὰ κανονίζῃ ἕνα κράτος τὰ οικονομικά τοῦ ἄλλου. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία π. χ. ὅτι οἱ σύμμαχοι θέ-

λουν αὐτὴ τὴ στιγμὴ νὰ μᾶς βοηθήσουν, ἔχουν τὰ μέσα νὰ τὸ κάμουν καὶ μᾶς βοηθοῦν σύμφωνα μὲ τίς δικές τους ἀντιλήψεις καὶ μάλιστα σὲ μεγάλη ἔκτασι. Ὅμως αὐτὴ τὴ στιγμή ὁ δημόσιος ὑπάλληλος εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ δώσῃ γιὰ δέκα πῆχες ἀλατῆζα τὸ τρίτο τοῦ μισθοῦ του, ἐνῶ πέρυσι τὴν ἴδια ἐποχὴ, ἐπὶ κατοχῆς θὰ ἔδινε μόνον τὸ ἕνα ἕκτο τοῦ μισθοῦ του· τότε ὁ δημόσιος ὑπάλληλος μποροῦσε νὰ πάῃ στὸν κινηματογράφου, ἐνῶ τῶρα δὲν μπορεῖ. Ὑπάρχουν σήμερα καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου ποῦ μαγειροῦν καὶ κάνουν καὶ ἄλλες δουλειὰς τοῦ σπιτιοῦ μόνονι τους γιατί ἡ διανομὴ δωρεᾶν ἑκατοντάδων χιλιάδων μερίδων συντελοῦν σὲ τέτοια ὑψώσι τῶν ἡμερομισθίων μερικῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελματῶν ὥστε ἐλάχιστοι πλέον εἶναι σὲ θέσι νὰ πληρώσουν τὰ ὅσα ζητοῦνται γιὰ τὴν προσφορὰ προσωπικῶν ὑπηρεσιῶν. Βέβαια κανεὶς δὲν πρέπει νὰ κατηγορηθῆ γιὰ τὴ δωρεᾶν διανομὴ τῶν μερίδων ἔπειτα ἀπὸ μιὰ ἄθλια διαβίωσι τεσσάρων ἐτῶν· τὸ ἀποτέλεσμα ὅμως συχνὰ εἶναι ἀνεξάρτητο ἀπὸ τὴν αἰτία καὶ ἀπὸ τὸ σκοπὸ. Ἡ οἰκονομία χάνει τὴν ἰσορροπία της καὶ ἡ δημιουργικὴ ἐργασία σταματᾷ· τὸ ἡμερομίσθιο ὑψώνεται, χωρὶς καὶ νὰ αὐξάνῃ ἡ ἀγοραστικὴ του ἰκανότης. Ὁ ἐργάτης μένει ἀεργος καὶ ἡ γῆ ἀκαλλιέργητη. Τὸ ἀλεύρι πουλιέται 40 δραχμὰς ἐνῶ ἡ παραγωγὴ του στοιχίζει πολὺ περισσότερο. Ἐκατοντάδες χιλιάδων ἀνθρώποι στὴν Ἀθῆνα μένουν χωρὶς ἀρκετὸ νερὸ καὶ χωρὶς ἐργασία, καὶ οἱ κῆποι ἀπότιστοι, ἐνῶ ἐλάχιστοι ἀπὸ αὐτοὺς θὰ μποροῦσαν ἐργαζόμενοι ἕνα ἢ δυὸ χρόνια νὰ φέρουν ἄφθονο νερὸ.

Ἐκτός λοιπὸν ἀπὸ τὴν ἀπώλεια τῆς γερμανικῆς ἀγορᾶς, θὰ ἐλαττωθῇ τὸ ἐξαγωγικὸ μᾶς ἐμπόριο ἢ ἀναστάτωσι αὐτὴ ποῦ ἔγινε στὴ συσχέτισι τοῦ κόστους τῶν διαφόρων εἰδῶν ἐργασίας. Τρίτη αἰτία θὰ εἶναι ἡ ἀπώλεια τῶν δύο τρίτων τοῦ ἐμποριοῦ μᾶς στόλου. Τὰ ἀσφάλιστρα εἰς τὰ ὁποία δικαιοῦνται οἱ Ἕλληνες ἐφοπλισταὶ εἶναι πολὺ ὀλίγα σχετικὰ μὲ τὴν σημερινὴν τι-

μὴν τῶν πλοίων γιατί ἔχουν λογαριασθῆ στὴν προπολεμικὴ τιμὴ τους. Δὲν συμφέρει λοιπὸν νὰ ἀγοραστοῦν ἄλλα πλοία πρὶν πέσουν οἱ τιμὰς. Ἡ πρόβλεψι σχετικὰ μὲ τὸν χρόνον αὐτῆς τῆς πτώσεως εἶναι δύσκολη, γιατί εἶναι ἀγνωστὴ ποία πολιτικὴ θὰ ἀκολουθήσῃ ἢ Ἀμερικανικὴ Κυβέρνησι σχετικὰ μὲ τὴ διατήρησι τοῦ τεραστίου ἐμποριοῦ της στόλου γιὰ σκοποὺς ἐμπορικούς γιὰ σκοποὺς διεθνούς γοήτρου καὶ γιὰ σκοποὺς πολεμικῆς ἀμύνης σχετικὰ μὲ τίς τεράστιες ἀνάγκες μεταφορῶν γιὰ ἐνδεχόμενες πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, τὸ κεφάλαιο τῶν ἀσφαλιστῶν τὰ ὁποία δικαιοῦνται οἱ ἐφοπλισταὶ μᾶς εἶναι ἀγγλικὸ καὶ εἶναι ζήτημα ἂν μπορῆ καν νὰ ἐξαχθῆ ἀπὸ τὴν Ἀγγλία γιὰ ἀγορὰ πλοίων, ὅπως θὰ ἤθελαν οἱ ἐφοπλισταὶ μᾶς, γιατί γιὰ ἀρκετὸν καιρὸ οἱ Ἀγγλοὶ δὲν θὰ μποροῦν νὰ κάμουν ἐξαγωγὴ κεφαλαίων παρὰ σὲ μορφή δικῶν τους βιομηχανικῶν προϊόντων. Εἰδικῶς ὅμως δὲν θὰ μποροῦν νὰ προσφέρουν πλοία, γιατί καὶ ὁ δικὸς τους ἐμπορικὸς στόλος θὰ πρέπει νὰ ἐνισχυθῆ. Ἄλλη δυσκολία στὸ δικὸ μᾶς ἐξωτερικόν ἐμπόριο θὰ εἶναι τὸ ὅτι γιὰ ἕνα σημαντικό διάστημα χρόνου ἡ ζήτησι ἀπαραιτήτων προϊόντων γιὰ τίς κατεστραμμένες χώρες θὰ εἶναι μεγάλη, ἐνῶ ἡ παραγωγὴ γεωργικῶν προϊόντων καὶ βιομηχανικῶν προϊόντων εἰρήνης θὰ εἶναι ἐλαττωμένη, ὄχι μόνον γιατί οἱ βιομηχανίες τῶν συμμάχων ἔχουν μετατραπῆ σὲ πολεμικὰς, ἀλλὰ καὶ γιατί οἱ βιομηχανίες τῶν ἐχθρικῶν κρατῶν καταστραφῆκαν, θὰ ἀκριβίνουν λοιπὸν τὰ προϊόντα ποῦ εἰσάγουμε, ἐνῶ θὰ ἐλαττωθῆ ἡ ζήτησι τῶν πολυτίμων προϊόντων ποῦ ἐμεῖς ἐξάγουμε θὰ ἔχουμε λοιπὸν κρίσι συνἀλλάγματος.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι οἱ μετανάστες μᾶς στίς Ἡν. Πολιτεῖες θὰ στείλουν στοὺς συγγενεῖς των ἐδῶ σημαντικό ποσὸ συνἀλλάγματος· ἡ πηγὴ ὅμως αὐτὴ δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ ἀνισταθμίσι τὴν ἐλάττωσι ὄλων τῶν ἄλλων θὰ εἶναι ἄλλωστε ἡ ἔκτακτη αὐτὴ αὔξισι τῶν ἐμβασμάτων μιὰ εἰσα-

γωγὴ ἐφάπαξ, ἕνα σημαντικό της δὲ τμήμα θὰ καταναλωθῆ ἀμέσως στὴν ἀντικατάσταση τοῦ κεφαλαίου κινήσεως τῆς βιομηχανίας καὶ τῆς γεωργίας μας, πού ἀνέχεται σὲ μερικὰ δισεκατομμύρια προπολεμικὲς δραχμὲς. Ἄλλο σημαντικό μέρος τοῦ πλούτου τῶν μεταναστῶν μας ἔχει ἤδη δεσμευθῆ σὲ ἐσωτερικὰ κρατικὰ δάνεια μὲσα σὲς Ἡν. Πολιτείες.

Ἡ ἔλλειψη συναλλάγματος, πού θὰ προκύψῃ ἀπὸ ὅλες τὶς αἰτίες πού ἀναφέραμε παραπάνω θὰ ἔχῃ ἀμέσο ἀντίκτυπο στὴν παραγωγὴ μας· γιατί ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ συναλλάγματος χρησιμοποιεῖται στὴν εἰσαγωγὴ πρώτων ὕλων καὶ μηχανημάτων ἀπαραίτητων γιὰ τὴν παραγωγή. Ἐλάττωση τοῦ συναλλάγματος π.χ. κατὰ ἕνα δισεκατομ. δραχμὲς μπορεῖ νὰ ἔχῃ γιὰ ἀποτέλεσμα τὴν ἐλάττωση τῆς παραγωγῆς μας κατὰ τρία δισεκατομμύρια δραχμὲς. Ἡ ἐλάττωση αὐτὴ τῆς παραγωγῆς συγκεντρώνει ἰδιαίτερα τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματά της σὲ ὀρισμένες τάξεις ὅπως μπορεῖ π.χ. νὰ εἶναι οἱ καπνοπαραγωγοί, οἱ καπνεργάτες καὶ οἱ ἐργάτες ὀρισμένων βιομηχανιών, ὥστε οἱ τάξεις αὐτὲς θὰ φθάσουν σὲ ἀθλιότητα, ἢ ὅποια δὲν θὰ ἀφήσῃ βέβαια ἀνεπηρέαστη καὶ τὴν πολιτικὴ μας ζωὴ.

Οἱ αἰτίες ἐλαττώσεως τοῦ εἰσαγομένου συναλλάγματος πού ἀναφέραμε παραπάνω εἶναι σημαντικὲς καὶ πρέπει ἀπὸ τώρα νὰ ἀντιμετωπισθοῦν.

Ἐπανερχεται συχνὰ στὴν ἐπιφάνεια μιὰ παλαιὰ ἀποψη ὅτι ἡ Ἀγγλία καὶ οἱ Ἡνωμένους Πολιτεῖες θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπέμβουν στὴν ἐσωτερικὴ κατανάλωση τοῦ καπνοῦ σὲς χώρες τῶν καὶ νὰ ἐπιβάλλουν κατὰ κάποιον τρόπον τὴν χρησιμοποίησιν μιᾶς ἀναλογίας ἑλληνικῶν καπνῶν. Ἡ ἀποψη αὐτὴ στηρίζεται κυρίως στὸ ἀνοιγμα μεταξὺ εἰσαγωγῆς ἀπὸ τὴ Μ. Βρετανία καὶ ἐξαγωγῆς μας πρὸς αὐτὴν πού εἶναι περίπου δύο πρὸς ἕνα. Ἡ ἀποψη ὅμως αὐτὴ, ἢ ὅποια ἐγκαινιάσθη ἀπὸ τὴ Γερμανία, ἀγείρει σὲ δεσμεύσεις, πού τελικὰ καταντῶν ἀντίοικονομικὲς καὶ ἀντιπολιτικὲς. Ἐκεῖνο πού πραγματικὰ

μποροῦμε καὶ πρέπει νὰ ζητοῦμε εἶναι ἡ ἐλάττωση στὸ ἐλάχιστο ἢ ἡ κανάρρηση τοῦ εἰσαγωγικοῦ δασμοῦ. Τὸ πῶς θὰ στραφῆ πρὸς τὰ ἑλληνικὰ καπνὰ ἢ προτίμηση τοῦ ἀγγλοσαξωνικοῦ κοινοῦ εἶναι ζήτημα ὀικονομικὸ καὶ τεχνικὸ καὶ ὑπάγεται στὸ Ἰνστιτοῦτο Καπνοῦ καὶ στὴν Καπνεμπορικὴ Ὀμοσπονδία. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν πελατεία τοῦ καπνοῦ μας στὴν Κεντρικὴ Εὐρώπη, τὸ ζήτημα εἶναι πολιτικὸ, γιατί σὲς χώρες αὐτὲς ἡ προτίμηση πρὸς τὰ δικά μας καπνὰ ὑπάρχει ἤδη, ὁ καπνὸς θεωρεῖται εἶδος πρώτης ἀνάγκης, τὸ δὲ κόστος γιὰ τὸν καταναλωτὴ ἐξαρτᾶται ὄχι τόσο πολὺ ἀπὸ τὸ κόστος τῆς πρώτης ὕλης, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν κρατικὸ φόρο καὶ τὸν κρατικὸ δασμὸ. Ἐξαρτᾶται λοιπὸν ἡ διατήρηση τῆς ἐξαγωγῆς καπνῶν μας σὲς χώρες τῆς Κεντρ. Εὐρώπης ἀπὸ τὴν πολιτικὴ τῶν Κυβερνησῶν τῶν καὶ ἐπομένως ἐξαρτᾶται πρὸς τὸ παρὸν ἀπὸ τῆ Διασυμμαχικῆ Ἐπιτροπῆ Διοικήσεως. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν κυρίως πρέπει ἡ χώρα μας νὰ ἀντιπροσωπεύεται στὴν ἐπιτροπὴ αὐτὴ ὥστε οἱ ἀνταλλαγές μας μὲ τὶς χώρες τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης παρ' ὅλη τὴ γενικὴ φτώχεια, τὴ δική τους καὶ τὴ δική μας, νὰ ἀρχίσουν τὸ τυχεύτερο. Ὅσοδήποτε καὶ ἂν ἡ χώρα μας εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴ θάλασσα, δὲν μποροῦμε νὰ στερεωθῶμε ἀπὸ τὶς ἀνταλλαγές προϊόντων μὲ τὴν Ἡπειρωτικὴ Εὐρώπην. Ὅσοδήποτε ὅμως καὶ ἂν εὐνοηθοῦν οἱ πολιτικὲς μας προσπάθειες πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ἀναπόφευκτο νὰ ἐπηρεασθῆ ἀνάλογα μὲ τὴν ἐλάττωση τῆς ἀγοραστικῆς ἰκανότητος τῆς Εὐρώπης.

Αὐτὰ ὅλα εἶναι οἱ βέβαιες αἰτίες ἐλαττώσεως τοῦ ἐμπορίου μας μὲ τὸ ἐξωτερικόν. Ὑπάρχει ὅμως καὶ μιὰ ἄλλη πιθανὴ αἰτία, τῆς ὁποίας ἡ ἀπειλή δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῆ ὀλιγώτερο. Αὐτὴ εἶναι ἡ πιθανότης νὰ ἐκτραπῆ ὀικονομικὴ κρίσις σὲς Δυτικὲς Δημοκρατίες μὲ τὴν ἀποστράτευση. Ἡ κρίσις αὐτὴ μπορεῖ νὰ προέλθῃ ἀπὸ δύο αἰτίες:

(Συνέχεια στὴ σελ. 187)

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

ΧΡ. ΤΣΑΠΑΛΙΡΑ Γεωπόνου

Εἰσαγωγή.

Ἡ ἀνάγκη νὰ ἀναπτυχθῆ ἡ ἀγροτικὴ παραγωγὴ μὲ ὅλα τὰ μέσα, εἴτε ἀπὸ τὶς συνθήκες πού ἐδημιούργησεν ὁ πόλεμος καὶ ὁ κοινωνικοπολιτικὸς προσανατολισμὸς ὄλων τῶν λαῶν γιὰ τὴν δημιουργία τῶν βάσεων καλλιτέρας ὀργανώσεως τῆς κοινωνίας, ἐπιβάλλουν τὴν διατύπωσιν μερικῶν σκέψεων ἐπὶ τῆς ἀγροτικῆς ὀργανώσεως τῆς Ἑλλάδος, διότι πρὶν ἀρχίσῃ ἡ ἀνοικοδόμησις, χρειάζεται νὰ μῆ σὲ στερεὴ βάση γιὰ τὴν ἀσφαλῆ, κοινωνικὴ καὶ παραγωγικὴ τοποθέτησιν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ὕλικῶν πού θὰ καταβληθοῦν γι' αὐτὴν.

Ὁ Ἕλληνας ἀγρότης σκέπτεται περισσότερο τὴν πολιτικὴν ἀπὸ τὶς ὑποθέσεις τοῦ χωρὶς νὰ ἔχῃ κατανοήσῃ τὴν ταυτότητα τοῦ ὀικονομικοῦ καὶ πολιτικοῦ συμφέροντός του. Θεωρεῖ τελείως ἀνεξάρτητα τὴν πολιτικὴν καὶ τὸ ὀικονομικόν του συμφέρον.

Ἐὰν ὅμως ὅλη του τὴ ζωτικότητα πού διαθέτει στὴν πολιτικὴν, χωρὶς ν' ἀσχολῆται μὲ τὴν πραγματικὴν πολιτικὴν, τὴν διέθετε σὲ συνδυασμὸν στὰ πολιτικὰ του καὶ ὀικονομικὰ του συμφέροντα, πού εἶναι ἀλληλένδετα τότε καὶ ἡ Πολιτικὴ καὶ ἡ Ὀικονομία τῆς Ἑλλάδος θὰ ἐπαιρναν τὸν καλλίτερον δρόμον.

Τὸ Ἀγροτικὸν ζήτημα δὲν εἶναι ὡς τὰ ἀστικά, πού εἶναι καλὰ μελετημένα καὶ ὁμοία σ' ὅλη τὴ γῆ. Τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα εἶναι ἰδιότυπον, διαφέρει ἀπὸ χώρα σὲ χώρα καὶ ἐλάχιστα ἀψηχόλησε τοὺς θεωρητικούς, οἱ ὅποιοι ἀπεροφήθησαν ἀπ' τὰ τεράστια κοινωνικὰ καὶ ὀικονομικὰ ζητήματα, πού ἐδημιούργησε ἡ ἔντασις τῆς καπιταλιστικῆς παραγωγῆς σὲς πόλεις.

Καὶ οἱ Ἕλληνες πολιτικοὶ οἱ ἐκλεγόμενοι ἀπ' τοὺς ἀγρότες ἀπασχολοῦνται περισσότερο, ἂν ὄχι ἀποκλειστικὰ, μὲ τὴν ἀστικὴν ὀικονομίαν (βιομηχανία, ἐμπόριον), γιατί σ'

αὐτὴν στηρίζουν τὰ συμφέροντά τους, ἐνῶ οἱ ἀγρότες ἰκανοποιοῦνται μόνον μὲ τὴν ἐξυπηρέτησιν προσωπικῶν τους μικροζητημάτων ὑπὸ τῶν πολιτικῶν. Γι' αὐτὸ στὴν Ἑλλάδα εὐνοήθηκαν πάντοτε τὰ προσωπικὰ κόμματα καὶ οἱ προσωπικὲς σχέσεις καθορίζουν τὴν πολιτικὴν.

Γιὰ νὰ μῆ σὲ σταθερὲς βάσεις ἡ Ἑλληνικὴ ἀγροτικὴ ὀικονομία πρέπει καὶ ὁ ἀγρότης νὰ θέσῃ τὴν πολιτικὴν μέσα στὴν ἐπαγγελματικὴν τὴν ὀργάνωσιν, γιὰ νὰ δώσῃ ἐκ τῶν κάτω τὴν κατεύθυνσιν στὸ δικὸν του ζήτημα.

Α. Τὸ χωρὶο καὶ ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία.

Τὸ χωρὶο ἐκμεταλλεῖται μιὰ ὀρισμένη ἔκτασις γῆς, ἢ ὅποια εἶναι κατανεμημένη σὲ ἰδιοκτησίας, πού ἀποτελοῦν ἀνεξάρτητες γεωργικὲς ἢ γεωργοκτηνοτροφικὲς ἐπιχειρήσεις. Ἐλάχιστοι ἀκτήμονες ὑπάρχουν οἱ ὅποιοι ἢ εἶναι ἐργάτες ἢ ἐλεύθεροι ἐπαγγελματίες ἢ βιοτέχνες.

Ἡ πλειονότης ὅμως τῶν χωρικῶν εἶναι πάντοτε οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ κτηνοτρόφοι.

Ὁ πληθυσμὸς κάθε χωριοῦ δὲν μπορεῖ νὰ χωρισθῆ σὲ ἐπαγγελματικὲς τάξεις, γιατί κάθε ἐπάγγελμα συμπληρῶναι τὸ ἄλλο καὶ ὅσο πειὸ μεγαλύτερη γίνεται ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀλληλοεξάρτησις τῶν χωρικῶν ὀμάδων, τόσο καλλίτερον ἀποβαίνει ἡ ἐκμετάλλευσιν τοῦ τοπείου. Ἐτσι ὅσο πειὸ καλὰ ρυθμίζονται οἱ σχέσεις τῆς γεωργίας καὶ κτηνοτροφίας τόσο μεγαλύτερη παραγωγὴ ἐπιτυγχάνεται κ' ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς παραγωγικοὺς κλάδους, οἱ ὅποιοι θὰ τείνουν πάντοτε νὰ ἀποτελέσουν κοινὴν ἐπιχείρησιν. Ἐπίσης οἱ ἐπαγγελματίες, ὑπάλληλοι καὶ γενικά οἱ ἀκτήμονες τοῦ χωριοῦ μοναδικὸν ἔχουν συμφέρον νὰ προάγεται ἡ γεωργοκτηνοτροφικὴ παραγωγὴ, γιὰ τὴν ὅποια ἐργάζονται καὶ ἀπ' τὴν ὅποια ζοῦν.

Ἡ δὲ ἐνοποίησης τῶν δυνάμεων καὶ προσπαθειῶν ὄλων τῶν κατοίκων ἐπιφέρει τὸ καλλίτερο ἀποτέλεσμα.

Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν οἰκονομία καὶ τὴν πολιτική, ὅταν τὰ γενικά συμφέροντα ὄλων μπουὶν κάτω ἀπὸ ἓνα Ὁργανισμό καὶ ἐνιαία καθόδηγηση.

Στὸ χωριὸ δὲν ὑπάρχουν ἐπίσης κοινωνικοοικονομικές τάξεις πού τὰ συμφέροντά τους νὰ συγκρούονται ὅπως στίς πόλεις. Ἐδῶ κυριαρχοῦν οἱ ἀνεξάρτητες ἐπιχειρήσεις. Οἱ ἐπαγγελματίες εἶναι ἐλάχιστοι καὶ δὲν μποροῦν νὰ συμπήξουν ἴδιαν ὀργανώσιν. Οἱ ἐργάτες εἶναι καὶ μικροῖδιοκτῆτες καὶ δὲν χωρίζονται τὰ συμφέροντά τους ὡς παραγωγῶν καὶ ἐργατῶν. Ἡ κτηνοτροφία μὲ τὴν ἔνταξη τῆς τεχνικῆς τῆς γεωργίας τείνει νὰ γίνῃ τέλειο ἐξάρτημα αὐτῆς.

Ἐπειτα ἡ μεγάλη γεωργικὴ ἐπιχείρηση δὲν ἀπορροφᾷ ἢ ἐκτοπίζει τὴν μικρὴ, ὅπως συμβαίνει στίς πόλεις, ἀλλὰ μάλλον παρατηρεῖται αὐξηση τῶν μικρῶν ἀνεξαρτήτων γεωργικῶν ἐπιχειρήσεων.

Γι' αὐτὸ ἡ ἀγροτικὴ οἰκονομία καὶ κοινωνία διαφέρει ριζικὰ ἀπ' τὴν οἰκονομία τῶν πόλεων.

Τὸ μόνον πού ἐπιβάλλεται στὴν ἀγροτικὴ τάξη νὰ γίνῃ σὰν μεταρρύθμιση καὶ κοινωνικὴ δικαιοσύνη εἶναι νὰ καταβληθῇ στὸ χωριὸ γενικὴ προσπάθεια, γιὰ τὴν ὀλοκληρωτικὴ ἐκμετάλλευση τοῦ τοπίου καὶ νὰ συμμετέχουν σχετικὰ ὄλοι τόσῳ στὴ γενικὴ περιουσιακὴ σύνθεση ὅσο καὶ στὴ διάνομή τῶν προϊόντων.

Ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία δὲν ἐμποδίζει τὴν παραπάνω κατεύθυνση τοῦ χωριοῦ. Ἰσία-Ἰσία ἢ ψυχροσύνθεση τῶν ἀγροτῶν, πού δημιουργεῖται ἀπὸ τὴν φύση τῆς γεωργικῆς ἐργασίας, ἐπιβάλλει νὰ ὑπάρχη ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐργασίας ὄλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας στίς γεωργοκτηνοτροφικές ἐκμεταλλεύσεις, ἀπὸ τὸ μικρὸ τὸ παιδί ὡς τὸ γέρο, ἢ πέραν τῶν συνήθων ὥρων ἐργασίας καταβολῆ φροντίδων καὶ προσπαθειῶν, οἱ ὁποῖες δὲν ἴ-

ποροῦν νὰ προγραμματισθοῦν καὶ νὰ ἐλεγχθοῦν καὶ ἡ μεγάλη ποικιλία ἐδάφους, κλίματος καὶ καλλιερειῶν δὲν ἐπιτρέπουν τὴν ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὸ καθεστῶς τῆς ἰδιοκτησίας.

Μόνον πού τὸ ἀπόλυτο δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας πρέπει νὰ περιορίζεται, ὅταν στέκεται ἐμπόδιο στὰ γενικά συμφέροντα τοῦ τοπίου. Καὶ τέτοια ἐμπόδια εἶναι πολλά καὶ σοβαρὰ σὲ κάθε χωριό, ὥστε πολλές φορές νὰ προκαλοῦν τὸ σταμάτημα τῆς γενικῆς οἰκονομικῆς ἐξελίξεως. Π.χ. ἡ ἰδιοκτησία ἐνός μυλαύλακου. Ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ μυλαύλακου ἢ ἐγκαταλείπει τὸ χωριὸ καὶ ἐγκαθίσταται ἀστὸς σὲ πόλι ἢ τὰ στένα ἀτομικά του συμφέροντα τὸ ἐπιβάλλουν, παραμελεῖ τὴν συντήρηση τοῦ μυλαύλακου καὶ πολλὰς φορές καὶ τοῦ μύλου ἢ ἐκμεταλλεύεται πορᾶλογα τὴν παροχὴ τοῦ νεροῦ στὴ γεωργία, ὥστε ἐνῶ τὸ μυλαύλακο μπορεῖ νὰ ποτίσῃ μιὰ σοβαρὴ ἔκταση τοῦ χωριοῦ καὶ ἡ ὕδατόπιση τοῦ μύλου νὰ χρησιμοποιηθῇ παραγωγικώτερα, παραμένει ἀνεκμετάλλευτο κατὰ τὸ καπρίτιο ἢ τὰ συμφέροντα τοῦ ἰδιοκτῆτου, εἰς βάρος ὀλοκλήρου τοῦ χωριοῦ.

Ἐπίσης μιὰ γεωργικὴ βιομηχανία ὅταν ἀποτελεῖ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία γίνεται πηγὴ ἐκμεταλλεύσεως τῶν κατοίκων (παραγωγῶν καὶ ἐργατῶν) ἐνῶ μπορεῖ ἀφ' ἐνός ν' ἀποτελέσῃ περιουσιακὴ ἀσφάλεια τῶν ἐργατῶν καὶ ἀφ' ἐτέρου οἰκονομικὴ τοποθέτηση καὶ ἐπεξεργασία τῆς παραγωγῆς τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἄλλες περιστάσεις ὑπάρχουν πού ἡ ἀτομικὴ ἰδιοκτησία ἐμπυδίζει τὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐξέλιξη τῶν ἀγροτῶν.

Β. Συνεταιρισμοί

Οἱ ἀγροτικοὶ συνεταιρισμοὶ εἶναι κατασκευάσματα τῆς καπιταλιστικῆς οἰκονομίας γιὰ τὴν συγκράτηση καὶ διευκόλυνση τῆς ἰδιοκτησίας καὶ στέκονται σὰν ἐμπόδιο στὴν οἰκονομικὴ καὶ κοινωνικὴ ἐξέλιξη τῶν χωριῶν. Εἶναι σχήματα μὲ τὰ ὁποῖα ἡ χωρικὴ οἰκονομία παίρνει παθητικὴ ἐπαφὴ μὲ τὴν χαρτονομισματικὴ καὶ ἀπλᾶ παρασιτικὴ κεφαλαιοκρατία, διευκολύνοντας τὴν διείσδυσή της

στὴν ὑπαιθρο εἰς βάρος τῶν χωρικῶν εἰς ὄλην τὴν περίοδον πού αὐτοὶ στεροῦνται τὴν ἀπαραίτητη βάση σὲ κεφάλαια πάγια καὶ κυκλοφοροῦντα, βάση μὲ τὴν ὁποία θὰ ἐπιτύχουν κάθε ἐνεργητικὴ ἐκχρημάτιση τῆς ἰδίας αὐτῶν οἰκονομίας ἐξ ἰδίας δυνάμεως χωρὶς παθητικὴ ὑποταγὴ στοὺς διαχειριστὰς τοῦ χρηματικοῦ κεφαλαίου.

Σ' ἓνα χωριὸ ὑπάρχουν συνήθως δύο συνεταιρισμοί. Πολλὰς φορές καὶ περισσότεροι. Χαρακτηριστικὸν τῶν συνεταιρισμῶν αὐτῶν εἶναι ὅτι οἱ πλουσιώτεροι ἀγρόται μετέχουν στὸν ἓνα (συν)σμὸ καὶ οἱ πτωχότεροι στὸν ἄλλο, γιὰ τὸ ὑπάρχει τὸ ἄλλη λέγγυο στὸν (συν)σμὸ. Ἐπίσης ὁ ἓνας (συν)σμὸς ἀνήκει στὸ ἓνα πολιτικὸ κόμμα ἢ σὲ ὁμάδα κομματάρχων καὶ ὁ ἄλλος σὲ ἄλλο. Ἐτοι δημιουργοῦνται οἱ τάξεις στὸ χωριό.

Πολλοὶ σοσιαλισταὶ νομίζουσιν ὅτι οἱ συνεταιρισμοὶ ἀποτελοῦν τὴν βάση τῆς σοσιαλιστικοποιήσεως τῆς γεωργίας. Ἀπατῶνται. Μόνον οἱ ὑπάλληλοι τῶν (συν)σμῶν εἶναι ἢ μπορεῖ νὰ γίνουσιν σοσιαλισταί. Τὰ μέλη τῶν (συν)σμῶν δὲν εἶναι οὔτε θὰ γίνουσιν ποτέ. Γιατὶ κάτω ἀπὸ τὸν (συν)σμὸ βρίσκεται ἡ ὀργάνωση τοῦ πειοῦ σιενοῦ καὶ ἐγώιστικοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος. Γι' αὐτὸ οἱ ἠθικοὶ (συν)σμοὶ τοῦ Ραϊφάιζεν δὲν πρόκοψαν ποθενά, ἐνῶ οἱ μετοχικοὶ καὶ κερδοσκοπικοὶ (συν)σμοὶ (σὰν ἀνώνυμες ἐταιρίες, ἢ μικρὲς Τράπεζες) ἐγιγαντώθηκαν.

Εἶναι εὐνόητον ὅτι οἱ ἀγρόται δύνανται καὶ εἶναι ἐλεύθεροι νὰ συνεταιρίζωνται πρὸς ἐπίδιωξιν τῶν οἰκονομικῶν τῶν συμφερόντων δηλ. ὀρισμένος ἀριθμὸς γεωργῶν ἀγοράζει ἓνα τρακτέρ πρὸς κοινὴν καλλιέργειαν ἢ προβαίνει εἰς κοινὴν πώλησιν τῶν προϊόντων του, προμηθεύεται εἶδη καὶ ἐργαλεῖα κλπ. Ἡ διαφορά ὁμῶς εἶναι ὅτι διὰ τὴν ἐπίδιωξιν τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων τῶν τούτων δὲν εἶνε ὀρθόν νὰ ἰδρῶσιν προνομιακὰ καὶ κατ' οὐσίαν μονοπωλιακὰ κατωχυρωμένες ὀργανώσεις οἱ ὁποῖες παρουσιάζονται σὰν ὄργανα κοινωνικῆς μεταρρυθμίσεως καὶ οἱ ὁποῖες σφετερίζονται ἀρμοδι-

τητες ἐξουσιαστικῆς δημοσίου δικαίου, ὅταν ἡ δημοσία λειτουργία τοὺς συμφέρει ἰδιωτικὰ, ὅταν δὲ δὲν τοὺς συμφέρει νὰ ἐπικαλοῦνται τὶς ἐλευθερίες τῶν.

Κάθε ἐνέργεια τοῦ (συν)σμοῦ ὠφελεῖ μόνον τὰ μέλη του καὶ κάθε περιουσιακὸν στόιχειον τοῦ (συν)σμοῦ ἀνήκει στὰ μέλη του. Ἐὰν τὰ μέλη τοῦ (συν)σμοῦ ἐγκαταλείψουν τὸ χωριὸ ἢ διαλύσουν τὸν (συν)σμὸ ἢ περιουσία τοῦ (συν)σμοῦ ὅταν εἶναι γενικοῦ ἐνδιαφέροντος (ἐργοστάσιον, ἀποθήκες, ἐγγειοβελτιωτικὸ ἐργοκλπ.) περιπίπτει εἰς ἄτομον ἰδιοκτῆτην. Ἄλλὰ καὶ ὅταν ὁ (συν)σμὸς λειτουργεῖ μὲ τέτοια περιουσιακὰ στοιχεῖα δὲν ἀποτελεῖ ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν κάτω ἀπὸ τὸ ἀτομικὸν συμφέρον τῶν μελῶν του καὶ μὲ τὴν ἐκμετάλλευση τῶν λοιπῶν πτωχότερων παραγωγῶν συνεταιρισμένων ἢ ὄχι;

Στὴν πραγματικότητα τίποτε δὲν διαφέρει ὁ (συν)σμὸς ἀπ' τὴν ἀτομικὴ ἰδιοκτησία καὶ μάλιστα ὑπὸ τὴν μορφή τοῦ Τράστ, τόσον πρὸς τοὺς λοιποὺς παραγωγοὺς ὅσον καὶ πρὸς τοὺς ἐργάτας του.

Καὶ οἱ (συν)σμοὶ στὴν Ἑλλάδα οὔτε ὡς καπιταλιστικαὶ ὀργανώσεις δὲν στάθηκαν. Ὁ μοναδικὸς σκοπὸς τοὺς εἶναι ἡ λήψη βραχυπροθέσμων δανείων ἀπ' τὴν Ἀγροτικὴ Τράπεζα.

Οἱ δὲ (συν)σμοὶ γενικοῦ τύπου ὄχι μόνον δὲν ἀλλάζουν τὴν κατάστασιν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς παραγωγικῆς βελτιώσεως, ἀλλὰ θὰ ἐπιφέρουν ἐπιβράδυνσιν τῆς, γιὰ τὴν προσβάλλουν ἄμεσα τὴν ἰδιοκτησίαν καὶ θὰ παραλύσουν τὴν ἀτομικὴν πρωτοβουλίαν.

Γ' Κοινότητες

Ἀπέναντι καὶ παράλληλα ἀπ' τὶς οἰκονομικὰς ὀργανώσεις τῶν ἀγροτῶν πού εἶναι οἱ (συν)σμοὶ στέκονται οἱ πολιτικὲς ἢ διοικητικὲς τοὺς ὀργανώσεις. Οἱ Κοινότητες. Ὁ προορισμὸς τοὺς εἶναι ἡ ἐκδοσὴ πιστοποιητικῶν, ἢ παροχὴ στατιστικῶν στόιχειῶν στίς ἐφορίες καὶ ἡ φιλοξενία τῶν περιοδεύοντων ὑπαλλήλων. Αὐτὸ λέγεται ἑλληνικὴ αὐτοδιοίκησης.

Καὶ ὁμῶς οἱ κοινότητες μὲ τὶς χωρικὰς παραδόσεις καὶ τὴν ὑπάρχουσαν ἔστω συστατικὴν καὶ λειτουργι-

κην Νομοθεσίαν αποτελούν τις ιδεώδεις αγροτικές οργανώσεις.

Οι αγρότες με τον οργανισμό της Κοινότητας μπορούν να νομοθετούν πάνω στις συνθήκες του χωριού των, να συνδέονται, να συνεργάζονται και να αλληλοβοηθούνται ως εν σύνολον.

Η Κοινότης περιλαμβάνει ως μέλη της υποχρεωτικώς όλους τους εκάστοτε κατοίκους του χωριού, αποτελεί πρόσωπον και κοινής ωφελείας οργανισμόν.

Η περιουσία της Κοινότητος δεν αποτελεί ατομική ιδιοκτησίαν των μελών της δηλ. δεν ανήκει στ' άτομα, αλλά εις το τοπίον και μπορεί να τεθή εις ενέργειαν προς όφελος όλων ανεξαιρέτως των εκάστοτε μελών της. Η Κοινότης δύναται να επιβάλει περιορισμούς εις την ατομικήν ιδιοκτησίαν και να την υποτάσσει ή να την μεταβιβάσει εις την κοινήν εξυπηρέτησιν.

Η Κοινότης δύναται να αναλάβει την εκτέλεσιν και λειτουργίαν όλων των γενικού ενδιαφέροντος εργασιών του χωριού προς κοινόν όφελος. Δύναται να εκτελέσει ή ν' αποκτήσει τα γενικού ενδιαφέροντος έργα, κτίσματα ή περιουσίαν και να τα θέσει εις την εκμετάλλευσιν όλων των μελών της πρόσωπα και χωρίς κερδοσκοπίαν.

Η περιουσία της Κοινότητος παραμένει εις την διάρκειαν προς όφελειαν της παραγωγής του τοπίου και των εκάστοτε μελών της και όχι εις άτομα τα όποια δύναται να εγκαταλείψουν την περιφέρειαν όχι όμως και τα δικαιώματά των.

Η Κοινότης μπορεί να παρέξει περιουσιακήν ασφάλειαν στους ακτήμονες εργάτες της διά των περιουσιακών της εκμεταλλεύσεων. διότι εάν δημόται θα μετέχουν εις την κατοχήν και διαχείρισιν τούτων.

Η ιδιοκτησία εξασφαλίζεται και εξυπηρετείται περισσότερο με την Κοινότητα παρά με τον Συνισμό, γιατί αξιοποιείται χωρίς δικές της εθύνες, κινδύνους ή υπέρμετρες επιβαρύνσεις, γιατί εκμεταλλεύεται εις την διάρκειαν τις κοινοτικές λειτουργίες, χωρίς να ύφίσταται εκμε-

τάλλευσιν, γιατί η Κοινοτική περιουσία έγγυάται και μεριμνά διά την χρηματοδότησιν της και την προμήθειαν των αναγκαίων εις αυτήν ειδών και εργαλείων και γιατί με την είσοδον της Κοινότητος στην οικονομική ζωή του τοπίου η ιδιοκτησία απολαμβάνει τα πλεονεκτήματα της μεγάλης ιδιοκτησίας (τρακτέρ, επιβήτορες, γεωργικά βιομηχανία πειραματισμός κλπ.).

Δ. Ποιά πρέπει να είναι η οργάνωση των αγροτών

Κάθε χωριό πρέπει να αποτελέσει μίαν οργάνωση, τύπου Κοινότητος, που να περιλαμβάνη ως μέλη της όλους τους κατοίκους. Εις την οργάνωση αυτή να τοποθετηθούν οι συνεταιριστικοί υπάλληλοι καταργουμένων των Συνισμών ως όργανων κοινωνικοοικονομικής συνδέσεως των αγροτών. Ως αναφερόμεν εις το περί Συνεταιρισμών μέρος του παρόντος οι Συνισμοί δύναται να υπάρχουν εάν εταιρίες γεωργικών ατομικών και ιδιωτικών εν γένει συμφερόντων.

Η οργάνωση αυτή (Κοινότης) θα είναι οικονομική και πολιτική δηλ. θα περιλαμβάνη την αυτοδιοίκηση και την γεωργ. Οικονομίαν του χωριού.

Η ένοποίηση αυτή της οικονομίας και πολιτικής θα επιφέρει πολύ μεγάλη βελτίωση στην οικονομική και πολιτική ώριμότητα των αγροτών. Αυτό είναι η απαραίτητη προϋπόθεση για την αγροτική εξέλιξη.

Απ' την οικονομική πλευρά η Κοινότης θ' αναλάβη:

α) Την εκτέλεση και συντήρηση στην διάρκεια των αναγκαιών παραγωγικών έργων δηλ. άρδευσεις, ύδρευσεις αποξηράνσεις, αποθήκες, γεωργ. βιομηχανίες (έλαιουργεία, οίνοποιεία, τυροκομεία, κονσερβοποιεία, ψυγεία κλπ.) σε συνδυασμό με έργα έξωραΐσμου, ηλεκτροφοτισμού κλπ. Η εκτέλεση όλων των έργων τούτων διά της Κοινότητος επιφέρει μεγάλην οικονομίαν κατασκευής και συντηρήσεως λόγω συνδυασμού εργασιών και εγκαταστάσεων, ολιγωτέρου προσωπικού και

μικροτέρων εξόδων διοικήσεως.

β) Την συντήρησιν των γενικού ενδιαφέροντος ζώων και μηχανημάτων τα όποια διά τους καθέκαστα παραγωγούς είναι αντιοικονομικά, απαραίτητα όμως για την βελτίωσιν της τεχνικής του τοπίου π.χ. Τρακτέρ, άλωνιστική μηχανή, επιβήτορες εκλεκτών γενεών, έκκοκιστήρια βάμβακος, κλίβανοι άποστειρώσεως προϊόντων κλπ.

γ) Την εισαγωγήν νέων καλλιεργειών και φυλών ζώων (άποδεικτικοί αγροί και ζωοτεχνικά βελτίωσεις) σύμφωνα με τα πορίσματα των πειραματικών κρατικών σταθμών.

δ) Την καταπολέμησιν των γενικής μορφής ασθενειών των ζώων και φυτών (δάκος κλπ.).

ε) Τον βραχυπρόθεσμον δανεισμό διά της Αγροτικής Τραπεζής των αγροτών του χωριού.

στ) Την ιδιοκτησίαν, διαχείρισιν και εκμετάλλευσιν των κοινοτικών δασών και βοσκών. Το Κράτος πρέπει να παραδώσει στις Κοινότητας τις βοσκές και τα μικράς έκτάσεως δάση.

Προς τοιτο επειδή τα Έλληνικά χωριά είναι κατά το πλείστον μικρά ένας υπάλληλος με την βοήθειαν του δασκάλου είναι άρκετός διά την εκτέλεσιν της υπηρεσίας της Κοινότητος. Οι μεγαλύτερες Κοινότητες θα εξυπηρετούνται δι' αναλόγων υπαλλήλων, οι θε κωμοπόλεις και πόλεις οι όποιες περιλαμβάνουν και αστικόν πληθυσμόν, θα έχουν δύο τμήματα ένα διά την εξυπηρέτησιν των αγροτών και ένα διά τους αστούς.

Εις την Κοινότητα πρέπει να υπαχθῆι αγρότερα και η εκπαίδευσις.

Συγχρόνως την Κοινότητα θα ενισχύουν και καθοδηγούν πάντες οι γεωργικοί περιφερειακοί υπάλληλοι του Κράτους οι όποιοι θα τηρούν στενήν επαφήν μαζί της.

Όπου οι οικονομικές, καλλιεργητικές και άλλες συνθήκες το επιβάλλουν θα συνίστανται ενώσεις Κοινοτήτων εκ δύο ή και περισσοτέρων τοιούτων εις έκαστον δε νομόν ή έπαρχίαν ανάλογα με τις άποστάσεις κλπ. θα συσταθούν υποχρεωτικά έ-

νώσεις Κοινοτήτων για την αντιμετώπισιν γενικωτέρων γεωργικών ζητημάτων.

Ε. Κρατική Γεωργική 'Οργάνωσις

Η συγκέντρωση της Διοικητικής, Οικονομικής και Τεχνικής γεωργικής προσπάθειας του Κράτους εις το Υπουργείον Γεωργίας έδημιούργησε μίαν ισχυρή γραφειοκρατία, δυσκίνητη και αντιπαραγωγική. Άριστοι τεχνικοί έπιστήμονες εύρίσκονται υπό την άμεση έπιτροπή άνίδεων διοικητικών εις βάρος της τεχνικής των άποδόσεως και τεχνικοί εγκαταλείπουν την έπιστήμη των επιδιδόμενοι σε καθαρά διοικητικές εργασίες.

Η μόνη επιδίωξη και άπασχόληση όλων των υπαλλήλων, διοικητικών, οικονομικών και τεχνικών είναι η κατάληψη επιτελικών θέσεων εις το Υπουργείον.

Για να καταστή παραγωγική η κρατική γεωργική μηχανή χρειάζεται άποσυμφόρησις του Υπουργείου Γεωργίας, να πάρη το Υπουργείον χαρακτήρα περισσότερο τεχνικόν και να καθορισθῆ πλέον συγκεκριμένη ή θέση και ή εργασία του γεωπόνου στο Κέντρον και στην Έπαρχία.

1) Προς τοιτο πρέπει να άποσπασθούν και καταστούν αυτοτελείς τεχνικές υπηρεσίες κατά μεγάλους παραγωγικούς κλάδους ήτοι υπηρεσία κτηνοτροφίας, δασών, φυτοπαθολογίας, άμπελουργίας, κτηνιατρικής κλπ. δι' άποσπάσεως των ειδικών εκάστου κλάδου. Αι υπηρεσίες αύται να είναι ανεξάρτητοι του Υπουργείου εκ του όποιου θα εξαρτώνται μόνον οικονομικώς και εκ του όποιου μόνον θα έλέγχωνται. Σκοπός εκάστου τοιούτου οργανισμού θα είναι ή έρευνα και μελέτη καθ' όλην την χώραν άποκλειστικά του παραγωγικού κλάδου τον όποιον εξυπηρετεί για την πρόσφορώτερη ανάπτυξη της εκμεταλλεύσεως του, ή δημιουργία Πειραματικών Σταθμών κλπ. Έτσι θα μελετώνται επιμελώς τα παρουσιαζόμενα ζητήματα εκάστου κλάδου, και ο τρόπος βελτιώσεως τούτων. Έκ τούτου θα δημιουργηθούν οι ειδικότητες διότι κά-

θε γεωπόνος θα ἔχη συγκεκριμένην ἔργασίαν ἀκριβῶς προκαθορισμένην.

Ἐπίσης ὅταν οἱ ὀργανώσεις τῶν ἀγροτῶν πρόκειται νὰ ἀποφασίσουν τὴν ἐνέργειαν ἐπὶ ἑνὸς ἀγροτικοῦ ζητήματος π. χ. καταπολεμήσεις ἀσθενειῶν, βελτιώσεις ζώων, δασικῶν ἐκμεταλλεύσεων, ἀναπτύξεως δενδροκομίας, ἀρδεύσεις κλπ. νὰ μετέχη τῶν συσκέψεων ὁ ἀρμόδιος πρὸς τὸ συζητούμενον ζήτημα Γεωπόνος, Κτηνίατρος, Δασολόγος, ὁ ὁποῖος θὰ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην του καὶ ἐν διαφωνίᾳ νὰ φέρεται τὸ ζήτημα σὲ Νομαρχιακὸ Συμβούλιο ἐξ ειδικῶν καὶ ἀντιπροσώπων τῶν ἀγροτῶν, τὸ ὁποῖον ν' ἀποφαίνεται τελεσιδικῶς. Διὰ τούτων καὶ ἡ θέσις τοῦ ἐιδικοῦ ὡς ἄνω ὑπαλλήλου καὶ ἡ εὐθύνη καὶ ἡ ἔργασία θὰ καταστήσῃ συγκεκριμένη.

Πρόγραμμα ἐπίσης τῶν ὀργανισμῶν αὐτῶν θὰ εἶναι καὶ ἡ δημιουργία σταθμῶν ἐρεύνης εἰς ὅλην τὴν χώραν, διὰ τὴν θετικὴν μελέτην τῶν τεχνικῶν γεωργικῶν ζητημάτων.

Οἱ Κρατικοὶ αὐτοὶ Ὄργανισμοὶ πρέπει νὰ εἶναι ἀπερίσπαστοι τῶν διοικητικῶν ὑποθέσεων τοῦ Ὑπουργείου.

Καλὸν θὰ ἦτο οἱ ὀργανισμοὶ οὗτοι νὰ ἐτίθεντο ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν καὶ καθοδήγησιν τῶν ἀνωτέρων Γεωργικῶν Σχολῶν διὰ τὴν ἐπιστημονικὴν κατεύθυνσιν καὶ τὴν εἰδίκευσίν των.

2) Ἐξ ἄλλου τὸ Ὑπουργεῖον δι' ὄρισμένων Συμβουλίων θὰ ἀσκήσῃ τὸν τεχνικὸν ἔλεγχον τῶν Ὄργανισμῶν τούτων, θὰ ἀσκήσῃ τὴν διοικησιν ἐφ' ὅλων τῶν γεωργικῶν ζητημάτων, θὰ ἐπιμελήσῃ τὴν σχετικὴν νομοθεσίαν καὶ θὰ καθορίσῃ τὴν γενικὴν γεωργικὴν πολιτικὴν τοῦ Κράτους.

Διὰ τῶν γεωργικῶν γραφείων του θὰ ἐνεργῇ ἀναλόγως εἰς τὰς Ἐπαρχίας καὶ θὰ ἀποτελῇ τὸν σύνδεσμον μεταξὺ τῶν Κοινοτήτων, τῶν ἄνω Ὄργανισμῶν καὶ τῆς ΑΤΕ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Κράτους ἀφ' ἑτέρου. Θὰ συγκεντρώσῃ τὴν προτάσεις τῶν Ὄργανώσεων τούτων, θὰ τὴν συνδέει, θὰ τὴν ἐπεξεργάζεται καὶ θὰ τὴν ὑποβάλλῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν γιὰ τὸν

καθορισμὸν τῆς ἀγροτικῆς τῆς πολιτικῆς καὶ ἀντίθετα θὰ διαβιβάσῃ τὴν ἀποφάσεις τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὰς ὀργανώσεις καὶ θὰ ἐλέγξῃ αὐτάς. Θὰ συγκαλῇ συσκέψεις κατὰ Νομούς, τῶν ἀντιπροσώπων τῶν ὀργανώσεων, διὰ τὸν συντονισμὸν τῶν ἐνεργειῶν των.

Διὰ τοῦ συστήματος τούτου δὲν πρόκειται νὰ ἐπιβαρυνθῇ σοβαρῶς ὁ Κρατικὸς Προϋπολογισμὸς πλήν τῶν ἐξόδων ἐγκαταστάσεως τῶν πειραματικῶν σταθμῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν δημιουργίαν Ἑλληνικῆς ἐπιστήμης καὶ τὴν θετικὴν προαγωγὴν τῆς γεωργίας.

Ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ μελετηθῇ ἡ οἰκονομικὴ πλευρὰ τοῦ ζητήματος τούτου ἀκριβέστερα, διότι ὑπάρχουν ζητήματα στεγαστικῶν ὑπηρεσιῶν κλπ. χωρὶς ὅμως νὰ θιγῇ ὁ τεχνικὸς προσανατολισμὸς τοῦ Ὑπουργείου καὶ ἡ θετικὴ ἀπόδοσις τῶν Τεχνικῶν Κρατικῶν ὑπαλλήλων. Ἡ ἐπιβάρυνσις τοῦ Κρατικοῦ Προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν γεωργικὴν ὀργάνωσιν τῆς Χώρας ἀποτελεῖ θετικὴν πρόσδοσιν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, μεγάλης σημασίας.

3) Ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα. Αὕτη θὰ ἀναλάβῃ τὴν Ἀγροτικὴ Πίστην, τὴν Ἀποθήκυσιν καὶ τὴν Γεωργικὰς ἐφαρμογὰς. Ἐστὶ πλὴν τῆς σημερινῆς συνθέσεως τῆς θὰ περιλάβῃ καὶ τὴν διεύθυνσιν Γεωργικῶν Ἐφαρμογῶν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, ἡ ὁποία θὰ ἐκτελῇ τὴν ὑποδείξει τῶν αὐτονομῶν Γεωργ. Ὄργανισμῶν δηλ. διάδοσιν νέων μεθόδων καλλιέργειας καὶ νέων ποικιλιῶν, λειτουργία ἀποδεικτικῶν ἀγρῶν Κοινοτήτων κλπ. Οἱ γεωργικὰς ἐφαρμογὰς πρέπει νὰ ἀναληφθοῦν ἀπὸ τὴν Ἀγροτικὴν Τράπεζαν γιὰ τὴν ἐκτέλεσιν παρὰ τῶν γεωργῶν τῶν διδασκομένων ὑπὸ τῶν γεωπόνων θὰ γίνεται ἐφικτὴ με ἀνάλογον χρηματοδότησιν τῆς Τραπεζῆς, δηλαδή θὰ συνδυάζεται ἡ διδασκαλία με τὴν ἐφαρμογὴν.

ΣΤ. Διάθεσις τῶν προϊόντων
Ὅμοια σοβαρὴ ἐπίδρασις με τὴν παραγωγὴν ἔχει ἐπὶ τῆς γεωργίας καὶ ἡ διάθεσις τῶν προϊόντων.

Γιὰ τὰ μεγάλης οἰκονομικῆς ἐπι-

δράσεως προϊόντα, ἀπ' τὰ ὁποῖα τὰ περισσότερα ἐξάγονται ἔξω τῆς Ἑλλάδος ἐπιβάλλεται νὰ γίνοντο μονοπώλια δηλαδή Μονοπώλιον Καπνοῦ, Μονοπώλιον Σταφίδος, ἐλαίου κλπ. Γιὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν Μονοπωλίων θὰ προσληφθοῦν εἰς αὐτὸ ὑπάλληλοι, οἱ μεστῆτες καὶ ἔμποροι ἐκάστου εἴδους, οἱ ὁποῖοι διαθέτουν τεχνικὴν καὶ ἐμπορικὴν πείραν. Ἐστὶ ἀπὸ ἐκμεταλλεῦται τοῦ εἴδους καὶ τῶν παραγωγῶν θὰ τεθοῦν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν των.

Τὰ Μονοπώλια θὰ μεριμνοῦν γιὰ τὴν διάθεσιν τῶν προϊόντων εἰς τὰς ἀγορὰς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς, θὰ ἐπιμελοῦνται τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ εἴδους, θὰ ἐξευρίσκουν νέας ἀγορὰς διαθέσεως καὶ θὰ ἐξασφαλίζουν σταθερὰς τιμὰς στοὺς παραγωγούς.

Γιὰ τὰ λοιπὰ προϊόντα ἐσωτερικῆς καταναλώσεως ἡ ὀργάνωσις τῆς διαθέσεως των θὰ ἐξαρτηθῇ ἀπ' τὴν

ὀργάνωσιν τῆς καταναλώσεως εἰς τὰς πόλεις.

Ἐστὶ ἂν δημιουργηθοῦν εἰς τὰς πόλεις καταναλωτικοὶ Συστοιχοὶ εἶναι εὐκόλη ἢ διαθέσις τῶν προϊόντων με ἀπ' εὐθείας συνεννόησιν τῶν Συστοιχῶν αὐτῶν με τὴν Κοινότητα.

Πάντως τὸ Κράτος καὶ οἱ ὀργανώσεις παραγωγῶν καὶ καταναλωτῶν πρέπει νὰ μελετήσῃ τὸν τρόπον διαθέσεως τῶν ἀγροτικῶν προϊόντων, ἡ ὁποία ἐνῶ φαίνεται ὑπόθεσις καθαρὰ ἀγροτικὴ, ἐν τούτοις ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν γενικώτερη πολιτικὴν τοῦ Κράτους, γιὰ τὴν ἀφορὰ τῶν πληθυσμῶν τῶν πόλεων καὶ τὴν γενικὴν Ἑθνικὴν Οἰκονομίαν.

Ἀντίθετα, ἀπὸ τῆς γεωργικῆς πλευρᾶς, μπορεῖ νὰ κατευθυνθῇ ὑπὸ τῶν Ἐνώσεων Κοινοτήτων με ἀνταλλαγὰς μεταξὺ τῶν γεωργικῶν πληθυσμῶν καὶ τῆς ἰδρύσεως πρατηρίων εἰς τὰς πόλεις, διευκολύνουσαι καὶ τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

I. ΞΕΝΟΥ

ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΣΤΗ ΝΕΩΤΑΤΗ ΕΠΟΧΗ

Βρισκόμαστε στὸν πόλεμον τοῦ 1912. Ὁ στρατὸς μας προχωροῦσε πρὸς ὅλα τὰ μεγαλύτερα κέντρα τοῦ ὑπόδουλου Ἑλληνισμοῦ τῆς Μακεδονίας καὶ τῆς Ἠπείρου. Οἱ ὑπόδουλοι Ἕλληνες ἐσηθοῦσαν με κάθε μέσον τὸ στρατὸν μας. Χιλιάδες πολλὰ ἦσαν οἱ ἐθελοντὲς καὶ ἀπὸ τὴν ἐλευθέρην Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ τὴν ὑπόδουλην καὶ ἀπὸ τὸν ἀπόδημον Ἑλληνισμόν.

Στὴ μεγάλην μας προσπάθειαν γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ νέων Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν ἀντέδρασε πρώτη ἡ Ἰταλία, τῆς ὁποίας οἱ θλιψαῖοι εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἦσαν πολὺ παληγοί. Ζήτησε ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα νὰ μὴν προχωρήσῃ πρὸς τὴν εἰσοδὸν τῆς Ἀδριατικῆς καὶ σ' αὐτὸ εἶχε τὴ βοήθειαν τῆς Αὐστρουγγαρίας. Γιὰ τὸν ἴδιον σκοπὸν ὑποκίνησε ἡ Ἰταλία διαμαρτυρίας τῶν Ἀλβανῶν εἰς 28 τοῦ Νοέμβριου 1912 ὁ Ἰσμαήλ Κεμάλ Βλῶρα ἀνακήρυξε τὴν Ἀλβανίαν ἀνεξάρτητην. Μὰ τὸ ζήτημα δὲν τέλειωσε γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἔτι, ἀλλὰ ἔτι εἶχαν συμφέροντα εἰς τὴν περιχῆν.

Ἐπειτα ἀπὸ πολλὰς συζητήσεις, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1913, ἀνακηρύχθη ἡ Ἀλβανία ἀνεξάρτητη. Πρὶν χαραχθοῦν τὰ σύνορα τῆς τῆς δόθηκε ἡ περιφέρεια τῆς Κορυτσᾶς, ἡ Χειμᾶρα, εἰς Ἁγίον Σαράντα, τὸ Βουθρωτό, τὸ νησάκι Σάσσων τοῦ κόλπου τῆς Αὐλῶνος, ποὺ ἦταν ἑλληνικὸ ἀπὸ τὰ 1864, σύμφωνα με παλαιὰς συνθήκας ποὺ καθόριζαν ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν Ἑπτανήσον.

Γιὰ τὴν χάραξιν τῶν συνόρων τῆς ὑπόλοιπης Βορ. Ἠπείρου βάση θὰ ἦταν «ἡ μητρικὴ γλῶσσα» καὶ τίποτ' ἄλλο. Ἄδικα διαμαρτυρήθηκε ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις γιὰ τὸ σφαιρακομὸν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτῆς χώρας, ποὺ δὲ λογαριάστηκε καθόλου ἡ Ἑλληνικὴ συνείδησις, ὅστε ἐπιτράπηκε δημοψήφισμα, ὅπως θὰ ἦταν ὁσιστό. Ἄδικα διαμαρτύρονταν οἱ Ἕλληνες τῆς Βορ. Ἠπείρου ἄδικα, πολλοὶ ἔνοι δημοσιογράφοι ἔγραφαν εἰς ἐφημερίδας τοὺς ἀρθρα γιὰ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων τῆς Βορ. Ἠπείρου. Οἱ μεγάλοι ἔβλιναν πρῶτα τὰ συμφέροντά τους.

Πρώτη ή Ιταλία ἐδήλωσε ὅτι ἦταν ἀποφασισμένη νὰ μπει καὶ σὲ διεθνή ἀκόμα πόλεμο γιὰ τὸ Ἀλβανικὸ ζήτημα, δηλαδή ἀνδὲν δινότανε τὸ ζήτημα αὐτὸ λύση σύμφωνη μὲ τὰ συμφέροντά της, πού τὰ ὑποστήριζε πάντα καὶ ἡ Αὐστροουγγαρία. Γιὰ ν' ἀποφευχθεῖ νέα ρήξη ὑποχώρησε τότε ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἀγγλία στὸ ζήτημα τῆς Ἡπείρου καὶ φτάσαμε ἔτσι στὴν ἀδικὴ ἀπόφαση τῆς 8)9)1913.

Ἔτσι ἡ ἐπιτροπὴ πού ἐπιφορτίστηκε μὲ τὴν χάραξη τῶν Ἑλληνοαλβανικῶν συνόρων ἐνεργόυσε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Αὐστροουγγαρίας χωρὶς συμμετοχὴ Ἑλλήνων ἀντιπροσώπων. Βάση γιὰ τὴ χάραξη τῶν συνόρων ἦταν ἡ γλώσσα μόνο. Ὁ Ἰταλὸς ἀντιπρόσωπος μὲ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Αὐστριακοῦ συναδέλφου του, ρωτοῦσε μόνον ὅσους ἔβλεπε νὰ μιλοῦν Ἀλβανικά. Ὅταν ἀκούγε ἑλληνικά ἀδιαφοροῦσε. Δὲν ἤθελε ν' ἀκούσει καμμιά διαμαρτυρία τῶν Ἑλλήνων. Ἀδικὰ ἔγραφαν ἀρκετοὶ ξένοι παρατηρητὲς σὲ ξένες ἐφημερίδες, ἀδικὰ διαμαρτύρονταν οἱ Ἕλληνες. Ἡ ἐπιτροπὴ ἐπίδικασε στὴν Ἀλβανία καὶ αὐτὰ τὰ ἑλληνικά Ἀργυροκάστρο καὶ Δέλβινο. Ἡ Ἑλλάδα πιεζόμενη ἀπὸ τοὺς μεγάλους, ἀναγκάστηκε ν' ἀποσύρει τὸ στρατό της ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ Βόρειο Ἡπειρο καὶ περιορίστηκε νὰ ζητήσῃ μόνο μερικὲς ἐγγυήσεις γιὰ τὸ ἑλληνικὸ πλῆθος πού ἔμενε στὴν Ἀλβανία. Τότε ξέσπασε ἡ ἐπανάσταση τῶν Ἑλλήνων τῆς Βορ. Ἡπείρου (1914), πού πολέμησαν κι' αὐτὲς οἱ γυναῖκες. Μάταια προσπάθησε ἡ Ἰταλικὴ καὶ ἡ αὐστριακὴ προπαγάνδα νὰ παρουσιάσει τὸν ἀδύνατον καὶ ἐνθουσιώδη ἀγῶνα τῶν Βορειοηπειρωτῶν ὡς ἔργα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβέρνησης. Τοὺς διέφευσαν ὄχι μόνο πολλοὶ ξένοι δημοσιογράφοι πού παρακολούθησαν τὸν ἀγῶνα, ἀλλὰ κυρίως ὁ ἀριθμὸς τῶν νεώτερων Ἑλλήνων πού σκοτώθηκε, αὐτὲς οἱ γυναῖκες τῆς Κορυτσᾶς πού πολέμησαν ὡς ἄλλες Σουλιώτισσες.

Ἡ αὐτοθυσία καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἐλευθερίας τῶν Ἑλλήνων τῆς Βορείου Ἡπείρου συγκίνησε ἐπιτέλους τοὺς μεγάλους ἔτσι κατέληξαν στὸ πρωτόκολλο τῆς Κέρκυρας (17)5)1914) τῆς Διεθνούς ἐπιτροπῆς ἐλέγχου τῆς Ἀλβανίας, σύμφωνα μὲ τὸ ὁποῖο οἱ δύο ἐπαρχίαι Ἀργυροκάστρο καὶ Κορυτσᾶ θὰ ἐπαιρναν

μεγάλῃ κοινωτικῇ αὐτοδιοίκηση· ἐγγώρια χωροφυλακὴ καὶ ἡ ἑλληνικὴ γλώσσα θὰ ἦταν παντοῦ ἐπίσημη μὲ τὴν Ἀλβανικὴ. Τὴ συμφωνία δέχτηκε καὶ ἡ Ἀλβανία. Ἔτσι ἀναγνωρίστηκαν στὴν ἑλληνικὴ Κυβέρνηση κάποια δικαιώματα στὶς ἐπαρχίαι Ἀργυροκάστρου καὶ Κορυτσᾶς, (Ἰούλιος 1914).

Μὲ τὴ συμφωνία αὐτὴ μπορούμε νὰ ποῦμε ὅτι τέλειωσε ἡ πρώτη φάση τοῦ ζήτημα τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Βορ. Ἡπείρου. Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ συγκροτήθηκαν τὰ ἑλληνικὰ δίκαια μὲ τὰ σχέδια τῆς Ἰταλίας γιὰ τὴ σύσταση τῆς «Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας» καὶ κερδισμένη βγήκε ἡ Ἰταλία. Ἡ διπλωματία, δηλαδή τὰ συμφέροντα τῶν μεγάλων, ἀδιαφέρησαν γιὰ τὸ δικαίωμα τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Ἡπείρου νὰ ζήσει ἐλεύθερος καὶ νὰ προσδεύσει. Ἐδῶ πρέπει νὰ προσθέσουμε ἕνα σημαντικώτατο καὶ χαρακτηριστικώτατο δείγμα τῆς ταπεινῆς συμπεριφορᾶς τῆς Διεθνούς διπλωματίας πρὸς τοὺς Ἕλληνες τοὺς ὁποῖους κατὰ σύστημα πρόσφερε θύμα κάθε φορά πού ἦρθαν σὲ σύγκρουση μὲ τοὺς γείτονές τους. Ἐδηλώθη δηλαδή στὴν Ἑλλάδα ὅτι ἡ κατοχὴ τῶν μεγάλων νησιῶν τοῦ Αἰγαίου, τῶν νησιῶν πού τραγοῦδῃσε ὁ Βύρωνας ὡς ἑλληνικά, καὶ πού τὰ εἶχε ἀπελευθερώσει ὁ ἑλληνικὸς στόλος κατὰ τὸν πόλεμο τοῦ 1912—13 μὲ τὴν Τουρκία, δὲν ἀναγνωρίζονταν ὡς ὀριστικὴ ἀπόκτηση καὶ προσάρτηση παρὰ μόνο ἐὰν ἀποχωροῦσε ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς ἀπὸ τὴν «Νότιο Ἀλβανία» (Βόρειο Ἡπειρο γιὰ μᾶς). Ἡ δήλωση αὐτὴ ἐξηγεῖ καὶ τὴν ἀντίδραση τοῦ Βενιζέλου στὸ Βορειοηπειρωτικὸ ἀγῶνα. Σ' αὐτὴ τὴν ἀνώμαλη κατάσταση ὅπως θυμῶνται οἱ Ἕλληνες, μὲ ἀκήρυχτο δηλ. πόλεμο Ἑλλάδας καὶ Τουρκίας γιὰ τὰ νησιά ὀρισκόταν τὸ Αἶγαίο θὲν ἄρχισε ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος. Ἡ ταπεινὴ δήλωση τῶν μεγάλων Δυνάμεων, ὁ ἐκδιασμός τῶν στεγνῶν ψυχικῶν διπλωματῶν τους, ἔδωκε θάρρος στὴν ἀδιαλλαξία τῶν Τούρκων. Περιστὸ νὰ προσθέσουμε ὅτι ἡ Τουρκία ἐπήγχε τότε μὲ τὴ Γερμανία, μέσα στὴ συνέχεια τῶν ραδιοεργῶν καὶ τῶν μηχανογραφῶν πού εἶχαν θολώσει τὴν ἀτιμώτατα. Οἱ αἰματωρὲς θυσίες τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν σὲ δύο φοβεροὺς πολέμους, ἴσως νὰ εἶναι μιὰ μοιραία ἀνταπόδοση γιὰ τὴ φτώχεια καὶ τὴν ταπει-

νότητες τῶν διπλωματῶν τους.

Σὲ λίγο ὁμοῦ μὲ τὴν ἐκρηξὴ τοῦ παγκοσμίου πολέμου ἡ ἴδια διπλωματία ἀναγκάστηκε ν' ἀσχοληθεῖ καὶ πάλι μὲ τὸ ἑλληνικὸ ζήτημα τῆς Βορ. Ἡπείρου. Τότε οἱ σύμμαχοι προσπάθησαν νὰ πείσουν τὴν Ἰταλία καὶ τὴν Ἑλλάδα νὰ συνεννοηθοῦν γιὰ τὸ Ἀλβανικὸ ζήτημα. Εἶπαν, ἡ Ἰταλία νὰ καταλάβει τὴν Αὐλώνα καὶ ἡ Ἑλλάδα νὰ πάρει ἴσως τὴ Βόρειο Ἡπειρο. Ἔτσι κι' ἐγίνε τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1914. Μὲ τὴ συνθήκη τοῦ Λονδίνου (26)4)1915 ἡ Ἰταλία ἔπαιρνε καὶ τὴ Σασσῶνα καὶ τὴν Αὐλώνα μὲ λίγη ἐνδόχωρα, δεχόταν ὁμοῦ νὰ δοθεῖ στὴν Ἑλλάδα ἡ Βόρειο Ἡπειρος. Δυστυχῶς ἡ ἑσωτερικὴ ἀνωμαλία στὴν Ἑλλάδα, ἔδωκε τὴν εὐκαιρία στὴν Ἰταλία καὶ κατέλαβε ἀρκετὸ μέρος ἀπὸ τὴ Βόρειο Ἡπειρο· ἔφτασε ὡς τὴν Κόνιτσα κι' ἐδικαιολογήθηκε ὅτι αὐτὸ τὸ ἐπιβάλανε στρατιωτικὲς ἀνάγκες κατὰ τὸν πόλεμο. Κατὰ πόσο ἡ δικαιολογία αὐτὴ ἦταν ἀληθινὴ τὸ δείχνουν οἱ πράξεις τῶν Ἰταλῶν σὲ βάρος τῶν Ἑλλήνων, ὅπως τὶς ἐξέθεσε ὁ Ἄλ. Καραπάνος σ' ἕνα ὑπόμνημά του (29)1)1919) στὴ συνδιάσκεψη τῆς Εἰρήνης.

Στὴ συζήτηση πού ἐγίνε τὸ Μάρτιον τοῦ 1919, στὴ συνδιάσκεψη τῆς Εἰρήνης, δὲ συμφώνησαν ὅλοι οἱ σύμμαχοι γιὰ τὴν περιφέρειαν πού ἔπρεπε νὰ δοθοῦν στὴν Ἑλλάδα. Οἱ Ἀμερικανοὶ ἔδιναν τὰ λιγώτερα στὴν Ἑλλάδα. Παρὰ τὸ ὅτι ὁμοῦ μὲ τὴν περιφέρειαν τῆς Χειμάρρας, τοῦ Δελβίνου, τοῦ Ἀργυροκάστρου καὶ τῆς ἀριστερῆς ὀχθῆς τοῦ Αἰωίου καὶ δὲν δεχτήκαν δημοψήφισμα γιὰ τὴν περιοχὴ Κορυτσᾶς, ὅπως πρότειναν οἱ Ἕλληνες, γεγονός πού δείχνει ὅτι καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἀναγνώριζαν ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν κατοίκων ἦταν Ἕλληνες. Ἐννοεῖται ὅτι ἡ Ἰταλία ζήτουσε, ἀν ἦταν δυνατόν, ἡ Ἑλλάδα νὰ μὴν πάρει τίποτε. Τὸν Ἰούλιον ὁμοῦ τοῦ 1919 ἐγίνε ἡ συμφωνία Βενιζέλου-Τιτόνι, κατὰ τὴν ὁποία ἐκτὸς ἀπὸ τὴν οὐδετεροποίησιν τοῦ στενοῦ τῆς Κερκύρας, ἡ Ἰταλία ἔπαιρνε τὴν Αὐλώνα μὲ τὴν ἐνδόχωρα καὶ ἐντολὴ ἐπὶ τῆς Ἀλβανίας, ἡ δὲ Ἑλλάδα τὴ Βόρειο Ἡπειρο δηλ. περιφέρειαν Χειμάρρας, Δελβίνου, Ἀργυροκάστρου, Δίξης, Ζαγοράς, τὴν Πρεμετῆ, τὸ Διασκοβίκι, τὴν Ἐρσέκα, τὴ Μοσχόπολη καὶ τὴν Κορυτσᾶ. Τὴ συμφωνία αὐτὴ τὴ δέ-

χτηκαν σχεδὸν ἀκέρια καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι (Δεκέμβριος 1919). Στὶς 13]1)1920 συμφώνησαν ἡ Ἀγγλία, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Ἰταλία νὰ πάρει ἡ Ἑλλάδα τὴ Βόρειο Ἡπειρο μὲ τὴν Κορυτσᾶ. Ἡ ἀπόφαση ὁμοῦ αὐτὴ ἔπρεπε νὰ κρατηθεῖ μυστικὴ ὡς ὅτι διακανονιστεῖ τὸ Ἀδριατικὸ ζήτημα.

Ἔστερξ ἀπὸ λίγο ὁμοῦ ἀποχώρησε ἡ Ἀμερικὴ ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν συζητήσεις, καὶ τὸ πρᾶγμα ἔδωκε εὐκαιρία στὴ διπλωματία νὰ εἰπεῖ ὅτι αὐτὰ δὲν ἦταν ἀποφάσεις ἀλλὰ γνώμες καὶ ν' ἀναβάλλει ἔτσι τὴν ἑλληνικὴν δικαίωση, ἐνῶ γιὰ ἄλλα ζητήματα δὲ λογαριάστηκε ἡ ἀποχώρησις τῆς Ἀμερικῆς. Πρὸς τὴν ὁμοῦ τῆς Ἀμερικῆς ὀφείλομε νὰ ὑπογραμμίσουμε ὅτι ἡ Ἀμερικανικὴ Γερουσία δέχτηκε ἀργότερα (12 Μαΐου 1920) τὸ ψήφισμα τοῦ Γερουσιαστῆ Δότζ γιατὴν ὀριστικὴν προσάρτησιν τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Βορ. Ἡπείρου στὴν Ἑλλάδα.

Τὴν στροφὴν τῆς διπλωματίας πού ἀκολούθησε τὴν ἀποχώρησιν τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴν συζητήσεις ἐκμεταλλεύτηκε ἡ Ἰταλικὴ Κυβέρνησις καὶ (22)7)1920) κατάγγειλε τὴν συμφωνία Βενιζέλου-Τιτόνι μὲ τὴν δήλωσιν ὅτι σὲ τὴν ἐξῆς ἀποκτᾶ ἐλευθερία ἐνεργείας γιὰ τὸ ζήτημα τῆς Βορ. Ἡπείρου. Δήλωσε ὁμοῦ μὲ τὸν ὅτι εὐχαρίστως θὰ δεχόταν μιὰ νέα συμφωνία. Ἀφορμὴ γιὰ τὴν καταγγελία ἔφερνε τὰ γεγονότα τῆς Μ. Ἀσίας ὅτι δηλ. δὲν ἐκανονίστηκαν οἱ ἀπαιτήσεις τῆς ἐκεῖ. Αὐτὸ ὁμοῦ εἶναι μόνον πρόφασις γιὰ τὸ Μάρτιον τοῦ 1920 πού συζητήθηκε τὸ ζήτημα τῆς Μ. Ἀσίας, ἡ Ἰταλία δὲν ἔκανε καμμιά διαμαρτυρία οὐτε κατάγγειλε τὴν συμφωνία τότε παρὰ μόνον τὸν Ἰούλιον. Τοῦτο τὸ κατάλαβε καὶ ὁ Ἰταλὸς ἀντιπρόσωπος καὶ γι' αὐτὸ εἶπε στὸ Βενιζέλο ὅτι ἡ καταγγελία εἶναι ὡς νὰ μὴν ἐγίνε. Τὸ ἴδιο μαρτυρεῖ καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἡ Ἰταλία ὑπόγραψε (10)8)1920) τὴν Τουρκικὴν συνθήκην τῶν Σεβρών, τὴ συνθήκην γιὰ τὴν προστασίαν τῶν μειονοτήτων στὴν Ἀλβανία, καὶ τὴ συνθήκην γιὰ τὴν παραχώρησιν τῆς Ἀλβανίας στὴν Ἑλλάδα.

Ἡ εἰδικὴ συνθήκη γιὰ τὴ Βόρειο Ἡπειρο δὲν ὑπογράφτηκε τότε γιὰ τὸν ὅτι εἶχε ρυθμιστεῖ ἀκόμα τὸ Ἀδριατικὸ ζήτημα καὶ γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἑλληνικὸς στρατὸς δὲν εἶχε καταλάβει τὰ ἐπίδικασ-

θέντα μέρη. "Αν ο στρατός μας προχωρούσε πρὶν λήξουν ὅλα τὰ ζητήματα, ἴσως θὰ εὑρίσκε κάποια ἀντίσταση, πού θὰ ἦταν ἴσως ἐπιβλαβής, σὲ ἐποχὴ μάλιστα πού ἐχρειάζότανε στὴ Μ. Ἀσία μεγαλύτερη στρατιωτικὴ δράση. Γιὰ τοὺς ἴδιους λόγους δὲν προχώρησε στὴν Ἀλβανία ὁ στρατός μας, τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1920 πού ἐφυγαν τὰ Ἰταλικά στρατεύματα ἀπὸ τὸ Ἀργυρόκαστρο καὶ τὴ Χειμάρρα, καὶ τὰ Γαλλικά ἀπὸ τὴν Κορυτσά. Γιὰ τὸν ἴδιο λόγο τὸ Μάη τοῦ 1920 ἡ Ἑλλάδα καὶ ἡ Ἀλβανία συμφώνησαν νὰ μένουν ἐκεῖ Ἀλβανικά στρατεύματα μέχρις ὅτου κανονιστῆ ὀριστικὰ τὸ ζήτημα. Ἡ Ἀλβανία ὅμως ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωση νὰ σεβαστῆ τὰ ἐκκλησιαστικά καὶ ἐκπαιδευτικά δικαίωματα τῶν Ἑλλήων.

Στις 12 Νοεμβρίου τοῦ 1920 ἔγινε τέλος ἡ συμφωνία τοῦ Ράπαλλο γιὰ τὸ Ἀδριατικὸ ζήτημα καὶ ἡ Ἑλλάδα μπορούσε νὰ καταλάβει τὴ Β. Ἠπειρο. Ἡ δική μας ὅμως, ἀνώμαλη ἐσωτερικὰ κατάσταση, ἐπέτρεψε τότε στὴν Ἰταλία, πού μεταχειρίστηκε κάθε μέσο ἀπὸ τὴν ἀπειλὴ ἕως τὴν κλοκακία, νὰ κρατήσῃ τὴν Ἑλλάδα μετέωρη, ἕως ὅτου ἡ Εὐρωπαϊκὴ κατάσταση τῆς ἐδίωκε τὴ δυνατότητα νὰ ἀθετήσῃ τις συμφωνίες της.

Τὸ Δεκέμβρη τοῦ 1920 τέλος ἡ Ἀλβανία, χωρὶς νὰ ἔχει ἀκόμα καθωρισμένον αὐτὸν νόμον, ἔγινε δεχτὴ ὡς μέλος τῆς Κ.Τ.Ε. Ἐπακολούθησαν πολλές συζητήσεις γιὰ τὸν καθορισμὸ τῶν συνόρων τῆς Ἀλβανίας καὶ τὸ ζήτημα ἀνατέθηκε σὲ Πρεσβευτικὴ Διάσκεψη (Ἰούλιος 1921) καὶ αὐτοὶ τὸ ἀφῆσαν σὲ εἰδικὴ Ἐπιτροπή. Ἡ τελευταία, κάτω ἀπὸ τὴν πίεση

τῆς Ἰταλίας, παραχώρησε τὴ Β. Ἠπειρο στὴν Ἀλβανία. Μόνον ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας ὑποστήριξε τὰ Ἑλληνικά δίκαια, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀναγκάστηκε κατὰ οὐστάσι τῆς Κυβερνήσεώς του νὰ υποχωρήσῃ, γιὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ ἡ Ἀγγλία εἶχε ἀνάγκη ἀπὸ τὴν Ἰταλία. Ἔτσι ἀνάμεσα σὲ συγκρούμενα συμφέροντα τῶν Μεγάλων, καὶ χάρις στὴν τόσο καιροσκοπικὴ καὶ ὑπουληχὴ πολιτικὴ τῆς Ἰταλίας στίς 9 Σεπτεμβρίου 1921 ἀποφασίστηκε ἀπὸ τὴν Ἀγγλία, Γαλλία Ἰταλία καὶ Ἰαπωνία ἡ παραχώρηση τῆς Β. Ἠπείρου στὴν Ἀλβανία. Τέλος τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1925 ὑπογράφηκε ὑπὸ τὴν πρεσβεία Ἰταλοῦ στρατηγού τὸ πρωτόκολλον γιὰ τὰ ὀριστικὰ σύνορα, πού ἦσαν τόσο περὶ εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος.

Μὲ τὴν τακτικὴν τῆς αὐτῆς ἡ Ἰταλία δημιουργοῦσε προϋποθέσεις γιὰ τὸν τελικὸν σκοπὸν, τὴν ἀναγέννησιν τῆς «Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας». Σ' αὐτὸ βοηθήθηκε ὅχι μόνον ἀπὸ ἄλλα κράτη ἀκόμα καὶ σύμμαχα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ δικά μας σφάλματα. Καὶ μπόρεσε μὲν ἡ Ἑλληνικὴ ἀνδρεία καὶ τὸ ἑλληνικὸ αἷμα ὅχι μόνον νὰ σταματήσῃ τὸ Μουσολίνι στὴν Ἀλβανία τὸ 1940-41 ἀλλὰ καὶ νὰ τὸν δώξῃ. Εἶναι ὅμως δίκαιο καὶ εἶναι ἠθικὸ νὰ αἰσθάνεται ὁ ἑλληνικὸς λαὸς διαρκῶς τις πόρτες τοῦ ἀνοιχτῆς καὶ στῆ διάθεση τοῦ κάθε ὑπευθύνου καὶ δάσκαρου ἐπιδρομέα; Εἶναι δίκαιο καὶ εἶναι ἠθικὸ νὰ μᾶς θυμωθῆται οἱ Μεγάλοι μας σύμμαχοι μόνον σὲ ὀρισμένους ἐποχάς; Πρὸ πάντων εἶναι, ἀκόμα, σωστὸ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ὁ ἴδιος νὰ ξεχνᾷ τὰ ζητήματα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξαρτᾶται αὐτὴ ἡ ζωὴ του;

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΟΠΩΣ ΤΟ ΒΛΕΠΟΥΝ ΣΤΙΣ ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Στὸ ἄρθρον αὐτὸ, παρμένο ἀπὸ τὸ Ἀμερικανικὸ περιοδικὸ Reader's Digest ἀναπτύσσονται δύο ἀντίθετες ἀπόψεις σχετικὰ μὲ τὴν μετανάστευση. Τὸ θέμα γιὰ τοὺς Ἑλληνας δὲν εἶναι νέο. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ πρόβλημα γιὰ τὴν ἀπορρόφηση τῶν δημογραφικῶν μας περισευμάτων ἐξακολουθεῖ πάντοτε ἔντονον καὶ σήμερον μάλιστα, ὑστερα ἀπὸ τὴν καταστροφὴν πού μᾶς κληρονόμησε ὁ πόλεμος, ἐμφανίζεται ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ἀντιμετώπισής

του, νομίζουμε ὅτι θὰ εἶναι πολὺ χρήσιμον νὰ ξέρουμε, πῶς ἀντιμετωπίζον τὸ ζήτημα καὶ οἱ τῆς χώρας προορισμοῦ.

Ἡ πρώτη ἀποψη ἡ ὁποία ὑποστηρίζει ὅτι οἱ ξένοι πρέπει νὰ κρατηθοῦν ἔξω ἀπὸ τὴν Η. Π. εἶναι τοῦ γεροῦσιαντὴ Stewart.

Καθὼς ὁ πόλεμος προχωρεῖ πρὸς τὸ τέλος του, ἡ προσπάθεια ν' ἀνοιχτοῦν παράθυρα στὸν νόμον μας γιὰ τὴν μετανάστευση μεγαλώνει. Ξένες ὁμάδες ἀπασχο-

λοῦνται σ' αὐτὸ μὲ διάφορα σχέδια. Ἐγὼ χωρὶς θρησκευτικὰ ὀργανώσεις, ριζοσπάστες ταραχοποιοὶ καὶ πολιτικάντες πού ψαρεύουν ψήφους ἀνάμεσα στοὺς ξενογεννημένους, βοηθοῦν σ' αὐτὸ καὶ ὑποσχονται ἀποτελέσματα.

Κατὰ τὴν κρίσιν μου τὸ Κογκρέσσο δὲν πρόκειται ποτε νὰ μεγαλώσῃ τις τωρινὲς ἀναλογίες τῆς μετανάστευσης. Ἀλλὰ οἱ συνήγοροι τῆς εὐκολώτερης μετανάστευσης ἔχουν σχέδια γιὰ τὴν καταστράτηγην τοῦ νόμου. Ὑπάρχουν τέσσερα τέτοιου εἴδους:

1) Τὰ τέσσερα χρόνια ἀπὸ τὸ 1939—1942 τὸ ἐφαρμοζόμενον σύστημα ἀναλογίας δεχότανε 600.000 μετανάστες, ἐνῶ ἦσαν μόνον 234.000. Ἐπομένως θὰ μπορούσαμε νὰ εἶχαμε δεχτῆ 366.000 ἀκόμα. Γιατί, μᾶς ρωτοῦν, ἡ χώρα αὐτὴ δὲν πρέπει νὰ δεχτῆ τώρα (πέρα πάνω ἀπὸ τὴν τρέχουσα ἀναλογία) αὐτοὺς τοὺς 366.000 πού δὲν ἦσαν τότε;

2) Πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον λίγες χώρες χρησιμοποιοῦσαν πάντοτε τις ἀναλογίες τους. Παράδειγμα, στὰ προπολεμικὰ χρόνια ἀπὸ τὸ 1935—39 θὰ μπορούσαμε νὰ δεχτοῦμε 750.000, ἀλλὰ μόνον 168.000 μετανάστες ἦσαν. Γιατί; οἱ κριτικοὶ λένε πῶς οἱ κρατικὲς ὑπηρεσίες ἐφαρμόζουν πολὺ ἀστυχεῖς τοὺς ὅρους ἀποδοχῆς, ἰδιαίτερα αὐτὸν, πού ἀπαιτεῖται ν' ἀποδεχθῆ, πῶς οἱ ὑποψήφιοι δὲν θ' ἀποτελοῦν ἀπειλὴ γιὰ τις Η. Π. Ἰσχυρίζονται λοιπόν, πῶς χάρις ν' ἀλλάξουμε τὸν νόμον μπορούμε μὲ ἠπιώτερη διαχείριση τοῦ ζητήματος ν' ἀδεύσουμε τὸν ἀριθμὸ τῶν μεταναστῶν.

3) Μᾶς καλοῦν ν' ἀνοίξουμε τὴν Ἀλάσκα σὲ πρόσφυγες, πού θὰ τὴν οἰκοδομήσουν μεταβάλλοντάς τιν σὲ μεγάλην χώρα.

4) Ὑπάρχει ζωηρὴ κίνησις γιὰ νὰ ἱδρυθοῦν στὴν χώρα μας «ἐλεύθερα λιμάνια», ὅπου ὁ Πρόεδρος τῶν Η. Π. θὰ μπορούσε νὰ δεχτῆ μεγάλο ἀριθμὸ προσώπων, ὅχι σὰ μετανάστες ἀλλὰ σὰν πρόσφυγες, πού θὰ ξαναγύριζαν στὶς πατρίδες τους ὅταν ὁ πόλεμος τελειώσῃ. Τέτοια «ἐλεύθερα λιμάνια» θὰ χρῆσιμευαν γιὰ «φωναχτὰ παραδείγματα» σὲ ὅλα τὰ ἔθνη, ὥστε νὰ γίνονταν παντοῦ ὅπου νὰ τελειώσῃ ὁ πόλεμος. Εἶναι σημαντικὸ πῶς ὁ Πρόεδρος τελευταία Ροϋζβελτ ἱδρύσει ἕνα «ἐλεύθερο λιμάνι» στὸ Fort Ontario τοῦ Oswego τῆς πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, ὅπου μεταφέρθηκαν 1.000 πρόσφυγες.

Ἐννοεῖται πῶς κάθε συζήτησις γιὰ «πρόσκαιρη» ἀποδοχὴ εἶναι μάταιη. Ὅταν ὁ πόλεμος τελειώσῃ θὰ εἶναι ἀπίρως δυσκολώτερον νὰ στείλουμε τέτοια πρόσωπα πίσω, παρά νὰ τοὺς κρατήσουμε ἀπὸ τώρα ἔξω. Ὅποιος δῆποτε θὰ πρότεινε νὰ σταλοῦν πίσω θὰ ὀνομαζότανε οκληρὸς καὶ ἀπάνθρωπος.

Τὸ νὰ δεχτοῦμε πρόσφυγες στὴν Ἀλάσκα πρέπει νὰ τὸ βγάλουμε ἀπὸ τὸ μυαλό μας, ἐκτός ἂν ἦμασταν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δεχτοῦμε ὅπου δῆποτε. Γιατί ὅσοι

ἔρθουν στὴν Ἀλάσκα θὰ μποροῦν νόμιμα νὰ πάνε σὲ ὅποιον δῆποτε τμήμα τῶν Η. Π. Βλέπουμε μὲ πολὺ μεγάλη συμπάθεια τὴν τραγικὴ μοῖρα τῶν λαῶν τῆς Γαλλίας, Τσεχοσλοβακίας, Πολωνίας, Βελγίου, Δανίας, Ὀλλανδίας, Νορβηγίας, Ἑλλάδας, Γιουγκοσλαβίας καὶ ἄλλων χωρῶν. Οἱ πλυθυσμοὶ αὐτοὶ περιλαμβάνουν Χριστιανοὺς καὶ Ἑβραίους πού φτάνουν περίπου τὰ 200.000.000. Καὶ ἂν ἀκόμα δεχόμασταν, σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν χώρα ἔστω κ' ἑκατὸ χιλιάδες ἀπὸ αὐτοὺς, κατὰ τι θὰ μπορούσε πραγματικὰ νὰ ἐπιρεαστῆ τὸ ὅλο πρόβλημα; Ἐνα μόνον φάρμακον ὑπάρχει: νὰ τοὺς ἀπαλλάξουμε ἀπὸ τὸν τύραννον πού τοὺς καταπιέζει. Τὸ πρόβλημα μπορεῖ νὰ λυθῆ στὴν Εὐρώπῃ μὲ τὰ ὅπλα καὶ μόνον μὲ τὰ ὅπλα. Δουλέψαμε γι' αὐτὸ χωρὶς νὰ λογαριάσουμε τις θυσίες. Οἱ στρατιῶτες μας πήγανε ἐκεῖ κατὰ ἑκατομμύρια καὶ τὰ δολλάρια μας κατὰ δισεκατομμύρια. Ὅταν ὁ πόλεμος τελειώσῃ μὲ ποιὸν τρόπο θὰ μπορέσῃ ἡ μεγαλύτερη μετανάστευσις στὴν χώρα μας νὰ βοηθήσῃ τὴν Εὐρώπῃ; Οἱ συνήγοροι τῆς ἰδέας γιὰ τὴν ἄρσην κάθε φραγμοῦ στὴν μετανάστευσιν προβάλλουν διάφορες δικαιολογίες. Καὶ νὰ μερικές:

1) Θ' ἀνακουφίσει τὴν ἀποσυμφόρηση τῶν πληθυσμῶν τῆς Εὐρώπης. Κι' ὅμως μερικὲς ἑκατοντάδες χιλιάδες, ἔστω κ' ἕνα ἑκατομμύριον, δὲν μπορεῖ νὰ χυθῇ οὐσιαστικὸ ἀποτέλεσμα στὴν τύχη ἐκείνων πού θὰ μένουν ἐκεῖ. Πιθανὸν νὰ ὀφείλῃ τις τοὺς μετανάστες, ὅχι ὅμως τὴν Εὐρώπῃ.

2) Θὰ προσφέρει κάποια βελτίωσις στὸ μεταπολεμικὸ πρόβλημα τῆς ἀνεργίας στὴν Εὐρώπῃ. Θὰ μπορούσε κανεὶς μὲ σωστὰ τὰ μυαλά του νὰ πρότειναι τὴν διοχέτευσις τῶν ἀνέργων τῆς Εὐρώπης στὴν Ἀμερικανικὴ ἀγορὰ ἐργασίας, γιὰ μὲν ἀπὸ ἀνέργους Ἀμερικανούς; Ἡ ἀνεργία εἶναι τὸ τρομερώτερον μας πρόβλημα στὴν εἰρηνικὴ ἐποχὴ. Εἶχαμε ἀπὸ 6—12 ἑκατομμύρια ἀνέργους ἀπὸ τὸ 1931 ὡς τὸ 1940. Ὅταν ὁ πόλεμος τελειώσῃ 11 ἑκατομμύρια θὰ ἀπολυθοῦν ἀπὸ τις ἐνοπλῆς δυνάμεις καὶ 15 ἑκατομμύρια ἀπὸ τις πολεμικὰς βιομηχανίας. Τὸ ν' ἀφήσουμε ἀνέργους ἐργάτες νὰ ξεχυθοῦν ἀπὸ τὴν Εὐρώπῃ στὴν χώρα μας θὰ ἦταν ἕνα ἔγκλημα γιὰ τὴν ἀσφάλειά μας. Μ' αὐτὴν τὴν ἰδέαν εἰσηγήθηκα ἕνα νομοσχέδιον στὴν Γερουσία πού θ' ἀπογορευθῆ τὴ μετανάστευσις ξένων στὴ μετὰπολεμικὴ περίοδο, ὅσο θάχουμε ἕνα ἑκατομμύριον ἀνέργους στίς Η. Π. Τὸ νομοσχέδιον αὐτὸ ἐγκρίθη ἀπὸ τὴν Ἀμερικανικὴν Λεγεῶνα.

3) Ἐπιτρέποντας μιὰν αὐξηση στὴν μετανάστευσιν, ἔστω καὶ μικρὴ, θὰ ἦταν μιὰ εὐγενικὴ χειρονομία καλῆς θέλησης. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πῶς θὰ προκαλέσῃ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον ἀποτέλεσμα. Ἑβραῖοι, πού θάρχονται ἐδῶ νὰ προστεθοῦν στὸν ἀριθμὸ τῶν ἀνέργων Ἀμερικανῶν πού ζητᾶν δουλειά, θὰ προκαλέσουν ἐκρηκτικὴν ἐχθρότητα κατὰ τῶν ἄλλοδαπῶν κ' ἔτσι θὰ ἐξασθενήσουν τὴν διάθεσιν τοῦ

λαού μας να βοηθήσει τους άτυχους συμπατριώτες τους εκεί κάτω.

4) Μας λένε πως θά ήταν λάθος του-τη την στιγμή που προτρέπουμε για παγκόσμια συνεργασία να κλείσουμε τις πόρτες μας στους μετανάστες. Είναι βέβαιο ότι η συνεργασία για την παγκόσμια ειρήνη και αποκατάσταση δεν έχει καμιά σχέση με την μετανάστευση. Μπορούμε να βοηθήσουμε την Εύρωπη όχι με τὸ να δεχθούμε ένα ελάχιστο ποσοστὸ ἀπ' τὸς λαούς της ἐδῶ, ἀλλὰ βοηθώντας τὰ ἑκατομμύρια ἐκεῖ, ἐφοδιάζοντας τα με τροφίμα, κατοικίες και συνδρομή που θά ἀποκαταστήσουν τὴν υγεία τους, τὰ ἀγροκτήματα και τὴς βιομηχανίες τους.

5) Τὰ ἄλλα ἔθνη, μὰς προειδοποιούν, θά ἐπαιρναν κάθε περιορισμὸ στή μεταναστευτική μας πολιτική, σὰν μιὰ ὄχι φιλική πράξη. Ἡ προσπάθεια είναι προπετής. Πῶς είναι δυνατόν ἔθνη που κρατοῦν τίς πόρτες τους τόσο ἐρημικά κλειστές νὰ ἔχουν τέτοιο παράπονο ἐναντίον μας;

Κανένας ἀλλοδαπὸς δὲν μπορεῖ νὰ μῆ στα Βρετανικὰ Νησιά χωρὶς εἰδικὴ ἄδεια ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Ἐργασίας. Γιατροί, δικηγόροι και μὴ εἰδικευμένοι ἔργατες δὲν είναι ἐπιθυμητοὶ ἐκεῖ, καὶ ἡ παραδοχὴ εἰδικευμένων ἔργατῶν είναι πρακτικῶς περιορισμένη για κείνους μόνον που είναι βρετανικῆς καταγωγῆς.

Στὸν Καναδὰ ὁ ἀριθμὸς τῶν προσώπων που γίνονται δεκτὰ κάθε χρόνο ἀπὸ ἄλλες χώρες, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν Ἀγγλία τὴς Η. Π., και τὴς Βρετανικῆς Κιτήσεως, είναι ἀμελητέος. Ἀνθρώποι ἀπὸ τὴν ἠπειρωτικὴ Εὐρώπη δὲν είναι ἐπιθυμητοὶ και μπαίνουν σὲ μικροὺς ἀριθμούς, μόνον ὡς ἀνεξάρτητοι γεωργοί. Ἡ πολιτικὴ τῆς Αὐστραλίας δὲν είναι διαφορετικὴ ἀπ' αὐτή. Οἱ Βρετανοὶ είναι ἐμπρόσδεκτοὶ ἀλλὰ κι' αὐτοὶ ἀκόμα πρέπει νὰ ὑποδειχθοῦν ἀπὸ κάποιον ἔγγυθι και νὰ ἔχουν 50 λίρες σὲ μέρητά. Ἡ Αὐστραλία περιώρισε τὴν μετανάστευση ἀπὸ τὴ Νότια Εὐρώπη στὰ 1925 γιατί «ἔφταναν σὲ μεγαλύτερους ἀριθμούς ἀπὸ ὅτι ἦταν δυνατό νὰ ἀπορροφηθοῦν». Ἀκόμα και οἱ Βρετανοὶ περιορίστηκαν δταν ἄρχισε ἡ πτώση τοῦ νομίσματος.

Σὲ διάφορες ἄλλες χώρες, κυρίως σ' αὐτὲς τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς, ἡ μετανάστευση δὲν ἐννοεῖται. Σὲ μερικές ἀπ' αὐτὲς μποροῦν τὰ άτομα νὰ εἰσέρχονται ἀλλὰ δὲν μποροῦν νὰ προσληφθοῦν εἰς ἐπαγγέλματα σὲ συναγωνισμὸ με ἑγχώριους ἔργατες χωρὶς ἄδεια τῆς κυβέρνησης. Λίγα μόνον ἔθνη ὑπῆρξαν κάπως πλέον γενναϊδῶρα στοὺς πρόσφυγες, ἀλλὰ μόνον νὰ πρόσκαιρη πολιτικὴ, και μερικά ἔχουν κι' ἄλλες διακόψεις τίς προσκλήσεις τους.

6) Ὑποδείχτηκε πῶς ἔχουμε παράδοσι στὸ νὰ προσφέρουμε ἄσυλο στοὺς καταπιεζόμενους λαοὺς ὄλων τῶν χωρῶν. Ἡ ἀπάντηση είναι πῶς ἀπεριόριστα ξεδεύουμε αἶμα και δολλάρια για νὰ ἀπο-

καταστήσουμε τὴν λευτεριά στήν Εὐρώπη. Ἄν ὑπάρχουν ἐκεῖ ἄνθρωποι που ἀγαποῦν τὴν λευτεριά θά πρέπει νὰ μείνουν ἐκεῖ νὰ ἀγωνισθῶν για νὰ προφυλάξουν τὴν λευτεριά που τοὺς βοηθήσαμε νὰ ξαναποκτήσουν. Ἐὰν δὲν ἀγαποῦν τὴν λευτεριά δὲν τοὺς χρειαζόμαστε.

Δυστυχῶς ἡ ἠπειρωτικὴ Εὐρώπη είναι γιομάτη ἀπὸ ἀνθρώπους που δὲν ἀγαποῦν τὴν λευτεριά. Εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια οἱ λαοὶ τῆς ἐδιδάσκονταν φιλοσοφικὰ δόγματα που περιφρονοῦν τὴν λευτεριά, ἔχουν χάσει τὴν πίστη τους στή Δημοκρατία και σὲ μιὰς ἐλεύθερης πρωτοβουλίας κοινωῖα. Δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ ποῦμε ποιοὶ είναι οἱ Εὐρωπαῖοι ἐκεῖνοι που ἐξέφυγαν ἀπ' αὐτὴ τὴν θανάσιμη μόλυνση. Στὰ ἀνώμοτα και ἐπικίνδυνα χρόνια που θ' ἀκολουθήσουν τὸν πόλεμο δὲν δικαιόμαστε νὰ προσθέσουμε κι' ἄλλους που ἔχασαν τὴν πίστη τους στή Δημοκρατία. Δὲν ἐπιθυμῶ ἡ χώρα μας νὰ μεταβληθῆ σὲ «ἔδαφος ξεφορτώματος» για ἄλλοδαπούς που δὲν συμπαθοῦν τὴν μορφή τῆς διακυβέρνησῆς μας.

Ἐνῶ περιορίζουμε τὴν μετανάστευση ἀπὸ τὴν Εὐρώπη, τὴν Ἀσία και τὴν Ἀφρική, δὲν τὴν περιορίζουμε ἀπὸ τὸν Καναδὰ ἢ τὴν Λατινικὴν Ἀμερικὴ. Μεγάλοι ἀριθμοὶ προσφύγων πλημμύρησαν τὴν Νότια Ἀμερικὴ. Ἄν πολιτογραφηθοῦν ἐκεῖ τότε μποροῦν νὰ ἔρθουν κι' ἐδῶ χωρὶς ἐμπόδιο. Κάτι πρέπει νὰ γίνῃ για νὰ ἐμποδισθῆ αὐτὴ ἡ καταστρατήγηση τοῦ νόμου μας τῆς μετανάστευσης.

Για τίς προηγούμενες αἰτίες, πιστεύω πῶς ἔχουμε φθάσει τώρα σὲ μιὰ περίοδο που πρέπει νὰ σκεφτοῦμε για μιὰ ἀλλαγὴ στή μεταναστευτικὴ μας πολιτικὴ. Οἱ ὄροι που ἐπικρατοῦσαν δταν ἡ χώρα μας ἦταν ἀραιὰ κατοικημένη και δταν τὸ οικονομικὸ μας σύστημα ἦταν ἀπλό, δὲν ὑπάρχουν πλέον. Στή πραγματικότητα ὑπάρχουν μεγάλες ἀραιὰ κατοικημένες περιοχές σ' αὐτὴ τὴν χώρα, ἀλλὰ γνωρίζουμε πῶς οἱ τελευταῖοι χείμαρροι μεταναστῶν ἔχουν τὴν τάση νὰ συρρεθοῦν σὲς πολυπληθεῖς βιομηχανικῆς περιοχές.

Πιστεύω πῶς δὲν ὑπάρχει καλύτερος τρόπος για νὰ δημιουργηθῆ ἐδῶ ὄργανισμὸν και τραγικὴ κίνησι ἐχθρικοῦ αἰσθηματος πρὸς τοὺς ἀλλοδαπούς, ἀπὸ τὸ νὰ προσκαλέσουμε ἐδῶ νέους Εὐρωπαίους μετανάστες ἐνῶ ἀγωνιζόμαστε με τὴν ἀνέργια. Βρίσκω πῶς τὸ σχέδιό μου για νὰ ἀπαγορευτῆ κάθε μετανάστευση, ὅσο ὑπάρχουν περισσότεροι ἀπὸ ἕνα ἑκατομμύριο χωρὶς δουλειὰ σὲς Η. Π. είναι ἀπὸ κάθε ἀποψη ἢ πιὸ σωστὴ μέθοδος. Ἄν ἡ ἀνέργια πῆσι κάτω ἀπὸ 1 ἐκ. θά ἦταν δυνατόν νὰ ἐπιτραπῆ σὲ μετανάστες νὰ μποῦν ἢ κατὰ ποσοστὰ κατὰλληλα, σύμφωνα με κάποιον πιὸ ἐκλεκτικὸν σχεδῖον ὡς πρὸς τίς ἀσχολίες ἢ τίς ἐθνικότητες.

Ἡ δευτέρη, τοῦ Εἰσαγγελέα Biddle, θέλει νὰ συνεχισθῆ ἡ μετανάστευση και εἶναι τοῦτη: Διάφορα νομοσχέδια κατατέθηκαν τε-

λευταία στὸ Κογκρέσο για νὰ ἀπαγορευτῆ κάθε μετανάστευση μετὰ τὸν πόλεμο. Πιστεύω στήν περιορισμένη μετανάστευση. Ὅταν ὁ ἐχθρὸς νικηθῆ και οἱ πολυπαθεῖς χώρες τῆς Εὐρώπης σηκώσουν τὰ μάτια τους πρὸς τὴν Δύση, λέω πῶς δὲν θά είναι δεῖγμα οὔτε φρονιμάδας οὔτε γενναιοφροσύνης νὰ διακοφῆμε κάθε μετανάστευση. Θά ζήσουμε μέσα σ' ἕνα στενότερα ὑφασμένον κόσμο. Πρέπει νὰ φροντίσουμε για τὴν ἀνάπτυξη και τὴν ἐξέλιξη μας πρὶν σκεφτοῦμε τίς ἀνάγκες τῶν λαῶν τῶν ἄλλων χωρῶν. Πιστεύω πῶς είναι πολὺ ἠωρὶς για νὰ χαράξουμε ὁποιαδήποτε μεταπολεμικὴ μεταναστευτικὴ πολιτικὴ.

Στὸ παρελθόν οἰκοδομήσαμε τὸ μεγάλο μας χάρη στή ζωτικότητα τῆς μετανάστευσης. Ἀλλὰ ἐδῶ και 20 περίπου χρόνια, ἔχοντας ἀντιληφθῆ πῶς δὲν εἴμαστε σὲ θέσι νὰ ἀπορροφήσουμε τὰ ρεύματα τοῦ ἐξωτερικοῦ με τὴ δικὴ μας διάπλαση, περιορίσαμε αὐστηρὰ τὴν εἰσροή. Τὰ ἀποτελέσματα ἄρχισαν κι' ἄλλας νὰ φαίνονται. Στὸ τέλος τοῦ 1940 ὑπῆρχαν μόλις λιγώτεροι ἀπὸ 5 ἑκατ. ἀπολιτογράφοι ἀλλοδαποὶ σὲς Ἡνωμ. Πολιτείες. Τρία χρόνια ἀργότερα ὑπῆρχαν λίγο περισσότεροι ἀπὸ 3.600.000, μιὰ πτώση ἀπὸ 25 ο)ο περίπου. Σήμερα ἡ ἀναλογία τῶν ξένων πρὸς τὸ σύνολο τοῦ πληθυσμοῦ—λιγώτερη ἀπὸ 3 ο)ο—είναι μικρότερη ἀπὸ ὅτι ἦταν ἐπὶ πολλὲς δεκαετίες.

Παρ' ὅλα αὐτὰ, γίνεται τελευταῖα ἀρκετὴ χωρὶς στοιχεῖα οὐζήτηση για τὸν ἀριθμὸ τῶν «προσφύγων» που ἔρχονται σὲ τὴν χώρα μας. Ὅπως ὁ Ἐπίτροπος για τὴν Μετανάστευση παρατήρησε, ἡ ἐντύπωση ὅτι πρόσφυγες—μεταναστεύοντες ἀλλοδαποὶ—ἔρχονται σὲ σμήνη σὲς Ἡν. Πολιτείες, είναι ἀπόλυτα ἀβάσιμη στήν πραγματικότητα. Μιλῶς για μετανάστες ἀλλοδαπούς δεκτοὺς για πάντα, σὰν κάτι τὸ διακεκριμένο ἀπὸ τοὺς περιηγητὲς ἢ σπουδαστὲς και ἐμπορευόμενους ἐπισκέπτες, που ἔρχονται για πρόσκαιρη παραμονὴ ἢ ἀπλῶς περνᾶνε ἀπὸ δῶ.

Τὰ 10 χρόνια ἀπὸ τὸ 1933—1943 δεχθήκαμε ἀπὸ τίς κυριαρχούμενες ἀπὸ τὸν Ἀξονα χώρες ἕνα σύνολο ἀπὸ 279,071 μετανάστες ἀλλοδαπούς, ἕνα μέσο ὄρο κάπως λιγώτερο ἀπὸ 28.000 τὸ χρόνο. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ 228,068 μὴ μετανάστες πῆραν ἄδεια εἰσόδου για πρόσκαιρη διαμονὴ και ἡ πλειονότητα ἀπ' αὐτοὺς ἐγκατέλειψε ἤδη τίς Ἡν. Πολιτείες. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς ἐννοεῖται δὲν είναι πρόσφυγες.

Θάπρεπε νὰ θορυβηθοῦμε διότι, κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῆς τῆς ἀπεχθοῦς δεκαετίας, τῆς ὀμότερης βίας που γνώρισε ποτὲ ἡ Εὐρώπη, τὰ θύματα, κυρίως Ἑβραῖοι, ἐζήτησαν καταφύγιον κοντὰ μας σὲ ἀριθμοὺς πολὺ κάτω ἀπὸ τὴν ἀναλογία που προβλέπονταν για τίς ἀντίστοιχὲς τους χώρες; Θάπρεπε νὰ ταραχτοῦμε ἀπ' τὴν ἀποδοχὴ 28.000 προσφύγων τὸ χρόνο, ἀκόμα κι' ἂν ὄλοι χαρακτηρίζονταν πρόσφυγες, σὲ μιὰ χώρα 130.000.000 ἀνθρώ-

πων; Ἡ ἀνάπτυξή μας δὲν πρέπει νὰ λογαριάζεται χωριστὰ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἔθνη. Ὁ πόλεμος μὰς διδάξε πῶς δὲν εἴμαστε ἀπομεμονωμένοι, κοινωνικῶς ἢ οικονομικῶς, ἀπὸ ἄλλους λαοὺς και ἄλλες φυλές. Αὐτὸ τὸ διδάγμα νὰ ποδηγετῆ τὸ πλεῖσμά μας με τὸν νέο ἀσχημάτιστο κόσμο μετὰ τὴν ειρήνη. Καὶ τὸ πεδῖο τῆς μετανάστευσης είναι μιὰ ἀποψη τῆς εὐρύτερης προοπτικῆς.

Τὸ ὅτι εἴμαστε ἀπόλυτα γνώστες τοῦ ζωτικοῦ ρόλου που παίζει ἡ μετανάστευση σὲς διεθνεῖς σχέσεις φαίνεται και ἀπὸ τὴν πρόσφατὴ μας ἀνάκληση τοῦ Διατάγματος για τὸν ἀποκλεισμὸ τῆς Κίνας. Δὲν θάπρεπε ὅμως νὰ ἐπιτρέψουμε τὴν ἀπεριόριστη μετανάστευση. Ἄν και ὑπάρχει σήμερα στή χώρα μας, ἀναλόγως με τὸν πληθυσμὸ μας, ἕνα μικρότερο ποσοστὸ ξένων και γεννημένων στήν ἀλλοδαπή, ἀπὸ ποτὲ ἄλλοτε τὰ τελευταῖα 100 ἢ και περισσότερα χρόνια, δὲν πετύχαμε ἀκόμα τὴν πλήρη ἐθνικὴ ἔνωση και συνοχὴ που χαρακτηρίζει ἕναν ἄκμαστο και ὄριμο λαὸ. Ἡ διαδικασία ἐπιλογῆς πρέπει νὰ συνεχισθῆ για πολλὰ ἀκόμα χρόνια. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπίδοσή μας πρὸς αὐτὸν τὸν ὄλιγο σκοπὸ δὲν θάπρεπε νὰ παραμελήσουμε τὸν βσθμιαῖο πλουτισμὸ που ἔρχεται με τὰ ζωντανὰ ρεύματα τῶν νεοερχομένων που πάντοτε τροφοδότησαν τὸ ἔθνος μας. Ἀκόμα ἡ μέθοδος αὐτὴ πρέπει νὰ είναι βαθμιαίας ἀπορρόφησης, ἔτσι ὡστε νὰ μὴ θυσιάζουμε τὴν ἐθνικὴ ἐνότητα τὴν ὁποῖαν, σὰν ἀποτελέσμα τῶν τῶν πρὸςφάτων για τὴ μετανάστευση νόμων και τῆς δυνατῆς ἔλξης τοῦ ἐλεύθερου Ἀμερικανικοῦ περιβάλλοντος, ἔχουμε ἀρχίσει τώρα νὰ συμπληρώνουμε.

Προτείνω, ὅτι κι' ἂν γίνῃ, ὁ μελλοντικὸς μας ἔλεγχος νὰ ἀποβῆ πιὸ ἐκλεκτικὸς. Ἡ πολιτικὴ μας πρέπει νὰ ὀδηγητῆ κυρίως ἀπὸ τίς δικὲς μας ἀνάγκες, ἀλλ' αὐτὲς θά ἐπηρεαστοῦν ἀναγκαστικὰ ἀπὸ τίς σχέσεις μας με τίς ἄλλες χώρες. Τὸ ἐπαγγέλματὸς πρέπει νὰ λαμβάνονται σὲς ἀποφάσεις μας ὑπ' ὄψη. Θάπρεπε ἴσως ἐπίσης νὰ λάβουμε ὑπ' ὄψη μερικὲς μορφές γεωγραφικοῦ ἐλέγχου, ὅπως ἡ ἀποδοχὴ μεταναστῶν μᾶλλον κατὰλληλων για τὴν οἰκοδόμησι και ἀνάπτυξη περιοχῶν—ὅπως ἡ Ἀλάσκα, ἀραιὰ κατοικημένων; Είναι δυνατό νὰ ἐπινοηθοῦν νόμοι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ὁποῖων θά ἦταν νὰ κατευθύνονται οἱ νεοερχόμενοι μακριὰ ἀπὸ περιοχὲς πυκνοκατοικημένες, σὲ περιοχὲς δὲ που ὁ πληθυσμὸς είναι διασπαρμένος και ἡ ἀνάπτυξη ὑποφέρει ἀπὸ ἔλλειψη ἀνθρώπινης δύναμης;

Ἡ πείρα μας μὰς εἰδείε ποιὲς φυλές μποροῦν εὐκόλα νὰ ἀφομοιωθοῦν. Αὐτὸ είναι κάτι που δὲν πρέπει νὰ τὸ παραβλέπουμε. Ἡ ὑφιστάμενη νομοθεσία ἀποκλείει πένητες, ἀνάπηρους, συνδικαλισμένους ἔργατες, ἀγράμματους, διανοητικὰ ἐλαττωματικούς, ἐγκληματίες και αὐτοὺς που ἀνήκουν σὲ ἀνατρεπτικὲς ὁμάδες. Ὅθι ἔπρεπε αὐτοὶ οἱ κανόνες νὰ τροποποιηθοῦν ὁπωσδήποτε ἢ νὰ γίνουν ἀσθητέ-

ροι για να πραγματοποιηθῆ ὁ σκοπός μας, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ ἀποδοχὴ νεοερχομένων ποῦ θὰ γίνοντο χρήσιμοι Ἀμερικανοὶ πολῖτες; Τελικὰ θὰ μπορούσαμε νὰ καθορίσουμε μιὰ ἀπαίτηση γι' αὐτοὺς ποῦ ἔρχονται ἐδῶ γιὰ παντοτενὴ παραμονή, πῶς δὲν θὰ μπορούν δηλ. νὰ ἐνεργήσουν γιὰ ἀπόκτηση ἰθαγένειας παρά ὕστερα ἀπὸ ὀρισμένο χρονικὸ διαστήμα.

Ἀκόμα, πρέπει νὰ σχεδιάσουμε μιὰ πολιτικὴ σχετικὰ μὲ τ' ἀνατρεπτικὰ ξένα στοιχεῖα, ἀφοῦ ἀποκτήσουν τὴν ὑπηκοότητα τῶν Ἡν. Πολιτειῶν. Σύμφωνα μὲ τοὺς νόμους μας 150 χρόνων, ἕνας ποῦ θέλει νὰ γίνῃ ὑπῆκοος πρέπει νὰ ἔχη καλὸ χαρακτήρα, νὰ συνδέεται μὲ τὶς ἀρχές τοῦ Συντάγματός μας, πρέπει νὰ ἀπαρνηθῆ κάθε ξένη νομοτέλεια καὶ νὰ ὀρκισθῆ, ὅτι θὰ τηρῆ τὸ Σύνταγμα τῶν Ἡν. Πολιτειῶν.

Τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου εἶναι εὐρὺ καὶ ὡς ἐκ τούτου τέτοια εἶναι καὶ ἡ ἐρμηνεία του. Στὴν περίφημη περίπτωση Schneiderman, ὁ Schneiderman τὴν ἐποχὴ ποῦ ἐγίνε πολίτης ἀνῆκε συγχρόνως καὶ στὸ

Κομμουνιστικὸ Κόμμα. Ὅταν ἡ κυβέρνησις τὸ ἀνακάλυψε εἶδε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ὑπηκοότητά του. Πέντε μέλη τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου ὑποστήριξαν τὴν ἀποψη ὅτι ἡ ἀνάκλησις δὲν ἦταν δυνατὴ, γιὰτὶ δὲν ἐθεώρησε πειστικὴ τὴν ἔλλειψη ἀφοσίωσης πρὸς τὸ Σύνταγμα.

Ὁ ἀρχιδικαστὴς Stone ποῦ διαφώνησε εἶπε: «Τότε θὰ μπορούσαμε ἐπίσης νὰ ποῦμε ὅτι εἶναι ἀδύνατο νὰ συμπεράνουμε πῶς ἕνας ἄνθρωπος, ποῦ πάνω ἀπὸ πέντε χρόνια διέδιδε ἐπιμελῶς τὶς ἀρχές τοῦ «Mein Kampf», εἶναι ναζιστὴς καὶ ἐπομένως μὴ ἀφοσιωμένος στὶς ἀρχές τοῦ Συντάγματος». Μὲ προσφυγὴ τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης τὰ δικαστήρια τῶν Ἡν. Πολιτειῶν ἀφαίρεσαν τὴν ὑπηκοότητα σὲ πάνω ἀπὸ 150 Γερμανοὺς γιὰ παράνομη δράσις καὶ δύο μελῶν τῆς Ἰσπανικῆς Φάλαγγας. Θὰ εἶναι ἐνδιαφέρον νὰ δῆ κανεὶς ἂν τὸ Ἀνώτατο Δικαστήριον θὰ σκεφθῆ τὸ ἴδιο γιὰ τέτοιες περιπτώσεις, ὅπως ἔγινε μὲ τὴν ὑπόθεσις Schneiderman.

ΕΝΑ ΕΠΙΚΑΙΡΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΪΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟΝ 4ου Π. Χ. ΑΙΩΝΑ

Β. Γ. ΓΑΝΩΣΗ

Εὐρισκόμεθα κατὰ τὰ τέλη Αὐγούστου τοῦ 405 π. Χ. Αἱ Ἀθηναῖοι ἀφοῦ ἔχασαν τὸν στόλον τῶν εἰς τοὺς Αἴγους ποταμοὺς, ὑποφέρουσαι ἀπὸ τὴν πείναν λόγω τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν Σπαρτιατῶν ἐσυνθηκολόγησαν μὲ αὐτούς. Ὁ Πείραιεύς κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Λυσάνδρου, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἐκρήμνισέ τὰ μακρὰ τείχη, κατέλυσε τὴν δημοκρατίαν καὶ παρέδωκε τὴν ἀρχὴν εἰς τοὺς φιλολάκωνας ὀλιγαρχικοὺς. Ἡ ἐκκλησία τοῦ Δήμου εὐρισκομένη ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ φόβου τῶν κατακτητῶν παρέδωκε δι' ἰδίας ἀποφάσεώς της τὴν ἀρχὴν, ὅπως κατὰ τοὺς χρόνους μας ἡ Γαλλικὴ Βουλὴ, εἰς μίαν ἐπιτοοπήν τριάκοντα ὀλιγαρχικῶν. Οὗτοι κατήγγησαν τὴν ἡλιαίαν, τὸ ὄρκω τὸν δηλαδὴ Ἀθηναϊκὸν δικαστήριον, τὴν ἐγγύθην αὐτῆν τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν, ἐγκατέστησαν ἕνα δικαστήριον ἐξ ὁμοφρόνων τῶν ὀλιγαρχικῶν καὶ διώρισαν ἕνδεκα φίλους τῶν, εἰς οὓς παρέδωκαν τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχήν.

Αἱ προθέσεις τῶν δὲν ἐβράδυναν νὰ ἐκδηλωθοῦν. Ἀφοῦ ἐκάλεσαν

Σπαρτιατικὴν φρουρὰν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τοὺς ἔχουν συμπαρσαστάτας, ἤρχισαν δεινὴν δίωξιν τῶν δημοκρατικῶν πολιτῶν κατ' ἀρχὰς καὶ ἔπειτα καθὲ γενικῶς ἀντιφρονούντος μὲ αὐτούς, ἢ μὴ ἀνεχομένου τὰς παρανομίας τῶν.

Ἡ θρασυτέτης τῶν ἐφθασεν εἰς τοιοῦτο σημεῖον, ὥστε ἐνηργοῦντο ἐν τέλει διώξεις καὶ ἄνευ τινὸς διαδικασίας θανατώσεις πλουσιῶν πρὸς ἴδιον πλέον χρηματισμόν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀρχὴ τῶν τριάκοντα ἐθεωρήθη ὡς συνώνυμος μὲ τὴν πλέον ἀπεχθὴ τυραννίαν, «Ἐνθυμηθῆτε, λέγει ὁ Λυσίας, πόσα κακὰ ἐπάθατε ἀπ' αὐτούς, ὧ Ἀθηναῖοι, πόσους ἀπήγαγον βίσιως ἀπὸ τοὺς ναοὺς, ὅπου δι' αὐλοῦν εἶχαν καταφύγη καὶ πόσα παιδιά ἀφῆρπασαν ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν καὶ τὰ ἔθανάτωσαν, πόσους δὲ ἐξηνάγκασαν νὰ αὐτοεξορισθοῦν ἀπὸ τὴν πόλιν καὶ νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οικογενείας τῶν πλανώμενοι εἰς ξένας χώρας». Ὁ δὲ Ξενοφῶν διηγεῖται ὅτι μέσα σὲ 8 μῆνας ἐσκότωσαν περισσοτέρους Ἀθηναίους, ἀπὸ ὅσους οἱ Πελοποννη-

σιοι εἰς τὰ 10 ἔτη τοῦ πολέμου.

Μεταξὺ τῶν εἰς τοὺς τριάκοντα ἀνθίσταμένων ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει καὶ ὁ Σωκράτης, ὅστις διαταχθεὶς νὰ συλλάβῃ καὶ νὰ τοὺς προσαγάγῃ πρὸς ἐκτέλεσιν, ὡς θὰ ἐλέγαμεν σήμερον, ἕνα πολίτην ἐκ Σαλαμίνας, ἠονήθη νὰ ὑπακούσῃ καὶ ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς Σαλαμίνα, ἀψηφῶν τὸν κίνδυνον ἐπήγε στὸ σπῆτι του.

Δὲν εἶνε συνεπῶς περιέργον τὸ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἠνέχθησαν ἐπὶ πολὺ τὴν κατάστασιν αὐτῆν, αὐτοὶ ποῦ ἐθεώρουν, ὡς ἄλλως τε καὶ καθεὶ Ἕλληνας τὴν ἐλευθερίαν ὡς τὸ μέγιστον τῶν ἀγαθῶν προτιμῶντες αὐτὴν καὶ ἀπὸ τὴν ζωὴν τῶν (τὸ ἐλεύθερον εὐδαιμον καὶ εὐψυχον κατὰ Θουκυδίδην κρίνοντες) καὶ προετίμησαν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν νὰ ἐκπατριστοῦν παρά νὰ ὑπομείνουν τὴν δουλείαν ὑπὸ τοὺς ὀλιγαρχικοὺς βοηθουμένους ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος τῶν. Ἐγέμισαν αἱ πλησίον πόλεις, μᾶς λέγει ὁ Ξενοφῶν, τὰ Μέγαρα, αἱ Θήβαι καὶ ἡ Κόρινθος ἐκ τῶν φευγόντων Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι ὄταν πλέον ἐγένοντο εὐάριθμοι καὶ ἐξωπλίσθησαν τῇ βοηθείᾳ τῶν θηβαίων, ἤρχισαν νὰ σκέπτονται πῶς νὰ ἐκδιώξουν τοὺς τυράννους τῶν ἐξ Ἀθηνῶν καὶ νὰ ἀπελευθερώσουν τὴν πατρίδα τῶν. Ἐκλέγουν ὡς ἀρχηγὸν τὸν Θρασύβουλον, καταλαμβάνουν χίλιοι ἀπ' αὐτοὺς τὴν Φυλὴν, μίαν ὄχυρὰν τοποθεσίαν εἰς τὴν Ἀττικὴν δεσπόζουσαν τῆς Ἀθηναϊκῆς πεδιάδος, καὶ μίαν νύκτα κατεβαίνουν εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ καταλαμβάνουν τὸν λόφον τῆς Μουνυχίας. Ἐκεῖ ὁ Θρασύβουλος ὁμιλεῖ εἰς αὐτοὺς ἐξαίρων τὴν ἱεράν ἀποστολήν τῶν καὶ ὑπενθυμιζῶν εἰς τοὺς ὁπαδοὺς του τὰς καταπιέσεις ποῦ ὑπέστησαν ἀπὸ τοὺς τριάκοντα, πόσους ἀπὸ αὐτοὺς καὶ τοὺς συμπατριώτας τῶν ἠδίκησαν, ἐξώρισαν, ἐλήστευσαν καὶ ἐσκότωσαν. «Τώρα ὁμως ἄλλαξαν τὰ πράγματα, τοὺς λέγει, καὶ ἦλθαν ὅπως ἐκείνοι μὲν οὐδέποτε τὸ ἐφαντάζοντο, ἡμεῖς δὲ πάντοτε ἠυχομέθα διότι εἴμεθα πλέον ἔνοπλοι καὶ ἀντίπαλοι τῶν. οἱ δὲ θεοὶ ποῦ μᾶς ἔβλεπαν πῶς συνελαμβανόμεθα

ἀθῶοι, ἐνῶ ἐκοιμώμεθα ἡσυχοὶ καὶ ἐκάμναμε τὰ ψῶνια μας ἀμέριμνοι εἰς τὴν ἀγορὰν, φανερὰ πλέον μᾶς βοηθοῦν...

Ἐμπρός, λοιπόν, κάθε ἕνας ἀπὸ οὓς ἄς συμβάλῃ ὅσον μπορεῖ περισσότερο εἰς τὴν νίκην, διότι αὐτὴ θὰ μᾶς δώσῃ καὶ τὴν πατρίδα καὶ τὰ σπῆτια μᾶς καὶ τὴν ἐλευθερίαν μας καὶ τὰς τιμὰς μας καὶ τὰ παιδιὰ μας καὶ τὶς γυναῖκες μας. Ὡ εὐτυχισμένοι ἐκείνοι ποῦ θὰ ἀξιώθοῦν νὰ ἴδωσιν τὴν γλυκυτάτην ἐκείνην ἡμέραν τῆς νίκης! Ἀλλὰ ὄχι ὀλιγώτερον εὐτυχεῖς θὰ εἶνε καὶ ὅσοι τυχὸν φονευθοῦν: θὰ τύχουν τοῦ ὠραιότερου θανάτου ποῦ μπορεῖ νὰ τύχῃ εἰς ἄνθρωπον».

Οἱ τριάκοντα ἐμάζεψαν τοὺς φίλους τῶν καὶ συνεργάτες τῶν, διότι εἶχαν φροντίσει νὰ κάμουν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τρεῖς χιλιάδας πολίτας συνεργούς καὶ συνυπευθύνους τῶν πράξεων τῶν μεθοδῶν ποῦ τὴν ξέρουν καὶ οἱ νεώτεροι κατακτηταί), ἐπιτίθενται κατὰ τῶν ἐν Μουνυχίᾳ μὲ τοὺς ὁποίους εἶχαν ἤδη συνωθηθῆ καὶ ἄλλοι χίλιοι πολῖται δυσηρηστημένοι ἀπὸ τοὺς τριάκοντα, ἀλλ' ἀποκρούονται ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς καὶ σκοτώνεται ὁ κυριώτερος ἀρχηγός τους, ὁ Κριτίας. Ζητοῦν τότε τὴν ἐπέμβασιν τῶν Σπαρτιατῶν. Σπεύδει ἐπὶ τόπου πρῶτον ὁ Λύσανδρος, ἔπειτα δὲ ὁ δευτέρος τῶν βασιλέων Σπαρτιατῶν Πausanias, ὁ ὁποῖος ἀναλαβὼν μόνος του τὴν ὑπόθεσιν παραμερίσας τὸν Λύσανδρον ἐπετέθη κατὰ τῶν δημοκρατικῶν, τοὺς ἐνίκησεν εἰς τὴν πρώτην μάχην, ἀλλὰ δὲν τοὺς κατέβαλεν, ἐνῶ ἐξ ἄλλου εἶχε καὶ ὁ ἴδιος ἀρκετοὺς νεκρούς. Ὁ Pausanias ἐξ ἀντιζητίας πρὸς τὸν ἀδιάλλακτον Λύσανδρον ἐπροτίμησεν ἀντὶ νὰ συνεχίσῃ τὸν πόλεμον, νὰ ἀρχίσῃ διαπραγματεύσεις εἰρήνης καὶ συμφιλίωσης τῶν δύο μερίδων, ἦτις καὶ τελικῶς ἐπραγματοποιήθη χορηγηθεῖσι γενικῆς ἀμνηστίας εἰς ὅλους, ἐξαίρεσει τῶν ἀρχηγῶν τῶν ὀλιγαρχικῶν, τῶν τριάκοντα δηλαδὴ καὶ τῶν ἕνδεκα ἐκτελεστικῶν τῶν ὀργάνων. Ἐπετράπη ἐπίσης εἰς ὅσους θέλουν ἐκ τῶν λοιπῶν συνεργ-

γατών των που δεν μπορούσαν να μείνουν πλέον εις την πόλιν διὰ τὸν φόβον ἀντεκδικήσεων ἐκ μέρους τῶν διωχθέντων, νὰ μετακινήσουν εἰς Ἐλευσίνα. Ὡς βλέπομεν, αἱ συμφωνίαι αὗται ἦσαν λογικώτεραι ἄλλων συμφωνιῶν που συνήφθησαν ὑπὸ ἀναλόγους συνθήκας ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας.

Μετὰ τὴν ἀμνηστειαν, ἥτις ἐπεσφραγίσθη δι' ὄρκων ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, οἱ δημοκρατικοὶ ἀνέβηκαν ἐκ Πειραιῶς ἐν πομπῇ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ προσέφεραν θυσίαν εἰς τὴν Ἀθηνᾶν.

Κατόπιν ὁ Θρασύβουλος συνεκάλεσεν ἀμέσως ἐκκλησίαν τοῦ δήμου ἐνώπιον τῆς ὁποίας, ἀφοῦ ἐπέτεθη δριμύως κατὰ τῶν ὀλιγαρχικῶν, οἱ ὁποῖοι διώκησαν τὴν πόλιν διὰ τῆς βίας ἔχοντες πολλὰ ὄπλα, τείχη, καὶ ὡς βοηθοὺς τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος, ἀποκατέστησε τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα καὶ τοὺς πατρίους νόμους, ἀπέδωκε δηλαδὴ τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν πόλιν.

Ὅλαι οἱ πληροφορίες τῶν ἀρχαίων σγγραφέων συμπέπτουν εἰς τὸ ὅτι αἱ συμφωνίαι τῆς συνδιαλλαγῆς καὶ ἀμνηστειᾶς ἐτηρήθησαν. «Ὁμόσαντες ὄρκους μὴ μνησικακήσειν, λέγει ὁ Ξενοφῶν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὄρκους ἐμμένει ὁ δῆμος». Ἐθεωρήθη ζήτημα τιμῆς καὶ ἐγγύησις πρὸς διατήρησιν τῆς δημοκρατίας καὶ ὁμοιοῦς τῶν πολιτῶν ἢ τήρησις τῶν συμφωνηθέντων καὶ τῆς ἀμνηστειᾶς καὶ ἐτηρήθη ἐν γενικαῖς γραμμαῖς αὕτη· ἀλλὰ τοῦτο ἐπειδὴ ἀντέκειτο εἰς τὸ γενικὸν αἴσθημα τῆς τιμωρίας τῶν ἐνόχων διὰ τὰς διώξεις καὶ τοὺς φόνους τῶν πολιτῶν, δὲν ἐγένετο ἄνευ δυσκολιῶν. Παρ' ὅλας τὰς συμφωνίας οἱ παθόντες πολῖται ἐδίωκον ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων οὐ μόνον τοὺς ἀρχηγοὺς πρᾶγμα που δὲν ἀντέκειτο εἰς τὰς συμφωνίας, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνεργάτας τῶν. Ἐπὶ τῶν κατ' αὐτῶν ἀσθημάτων τοῦ κοινοῦ εἶνε πλήρεις οἱ λόγοι τοῦ Λυσίου, τοῦ ἀγνοῦ αὐτοῦ δημοκράτου οὐδέποτε συγχωρήσαντος τὰς ἀθαιρεσίας καὶ τὰ ἐγκλήματα τῆς βίας τῶν ὀλιγαρχικῶν. Μᾶς διηγεῖται ὁ ἴδιος ὅτι, δ-

ταν ἡ πομπὴ τῶν δημοκρατικῶν ἀνέβαινεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν διὰ νὰ προσφέρῃ θυσίας εἰς τὴν Ἀθηνᾶν, ἐπεχείρησε νὰ ἀκολουθήσῃ αὐτὴν καὶ ἕνας πρῶν συνεργάτης τῶν τριάκοντα, ὁπότε γενόμενος ἀντιληπτός, ἐξεδιώχθη διὰ τῆς βίας ἐκ τῆς πομπῆς.

Τὰ Ἀθηναϊκὰ ἐν τούτοις δικαστήρια εἶνε πιθανόν, τηροῦντα πιστῶς τὰς περὶ ἀμνηστειᾶς συνθήκας, νὰ ἀθῶωναι τοὺς μνησούμενους. Πάντως ἐάν τοῦτο συνετέλεσεν εἰς τὴν ὁμόνοιαν τῶν πολιτῶν, ὅπως παραδέχονται καὶ οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς (Ἰσοκράτης, Πλάτων), ὁ συμβιβασμὸς οὗτος ἀπετέλει μίαν ἀπόδειξιν ἀδυναμίας τῆς Ἀθηναϊκῆς δημοκρατίας πρὸς πλήρη ὑπερίσχυσιν τῆς ἐναντι τῶν ὀλιγαρχικῶν ὑποστηριζομένων ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, ὅπως ἀποδεικνύουν καὶ ἄλλαι παραχωρήσεις, εἰς ἃς προέβησαν ἀργότερα πρὸς αὐτοὺς.

Ἐνας νεώτερος ἱστοριογράφος, ὁ Clodé γράφει τὰ ἑξῆς εἰς μίαν πραγματείαν του: «Ἡ ἀποκατάστασις αὕτη τῆς δημοκρατίας ἐν Ἀθῆναις χαρακτηρίζεται ἀπὸ μερικὴν παραίτησιν τῆς δημοκρατίας εἰς τὴν διέυθυνσιν τῶν κοινῶν. Ὁ Ἀθηναϊκὸς δῆμος δὲν ἀνέλαβεν ἐντελῶς τὴν πλήρη διακυβέρνησιν τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας. Δὲν ἠδυνήθη ἢ δὲν ἠθέλησε νὰ ἀποξενωθῇ ἐντελῶς ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἐπιρροὴν ἐκείνων που ἐπολέμησε. Ἡ ἀνασυσταθεῖσα δημοκρατία ἐφάνη ἀδρανῆς ὡς ἀποναρκωμένη καὶ ἐπηρεαζομένη ἀπὸ ἐπιδράσεις ἐχθρικές, λόγῳ ἴσως τῆς ὀλιγαρχικῆς τρομοκρατίας που ἐξηφάνισε πολλὰ ἐνεργὰ μέλη τῆς. Ἐθραυσεν ἢ ἐγκατέλειψε κάθε ἐπαφὴν μὲ τὰ στοιχεῖα που θὰ μπορούσαν νὰ τὴν ἀναγεννήσουν καὶ νὰ ἀναγεώσουν τὰς δυνάμεις τῆς, ἀπὸ τὰς ὁποίας τὴν ἀπεγύμνωσεν ἡ πολιτεία τῶν τριάκοντα».

Β. Γ. ΓΑΝΩΣΗΣ

ΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΗΣ

Ὁ Πρ. Ρουζβελτ πέθανε τὴν παραμονὴ τῆς νίκης καὶ δυστυχῶς πρὶν δεῖ συμπληρωμένο τὸ ἔργο, που σ' αὐτὸ ἀφιέρωσε τὴ ζωὴ του. Θὰ λάμπη ὅμως γιὰ πάντα στὸ στερέωμα ὡς ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους ἀρχιτέκτονες τῆς ἀνθρώπινης λευθερίας. Χωρὶς αὐτὸν ὁ πόλεμος δὲν θὰ κερδιζόταν ποτὲ τόσο γρήγορα καὶ τόσο ἀποτελεσματικῶς. Ἡ δικὴ του ἐπιρροὴ ἔφερε στὸν ἀγῶνα τὸ τεράστιο βᾶρος τῆς Ἀμερικανικῆς βοήθειᾶς τὴν κρίσιμη ὥρα. Ἡ ἰδέα καὶ ἡ ὀνομασία «Ἐνωμένα Ἔθνη» ὑπῆρξαν δικὴ του ἐμπνευση καὶ εἶναι τραγικὸ πῶς πέθανε τὴν ὥρα που τοποθετοῦνται τὰ θεμέλια τῆς νέας παγκόσμιας τάξης, που γι' αὐτὴ τόσο ἔχει κάμει καὶ τόσα σχέδια γι' αὐτὴ ἔτρεφε. Οἱ Ἦν Πολίτιες, καὶ μαζὶ μ' αὐτές, ὅλοι οἱ ἐλεύθεροι ἄνθρωποι, πενθοῦνε τὸ χάσιμο ἐνὸς μεγάλου ἀρχηγοῦ, που πὸ πολὺ σχεδὸν ἀπὸ ὅλους τοὺς προκατόχους του εἶχε τὴν ἐμπιστοσύνη τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου τῆς χώρας του καὶ μεις, που τὰ βλέπομε ἀπὸ μακριά, μπορούμε νὰ ποῦμε, τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου καλῆς θέλησης, σὲ δὴλ τὴ γῆ.

Ὁ Franklin Delano Roosevelt — ὁ F. D. R. ὅπως τὸν ὀνομάζουν καὶ τὸν γράφουν οἱ συμπατριῶτες του — σπούδασε στὸ Χάρβαρντ καὶ στὴ Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Columbia καὶ δικηγόρος γιὰ μερικὰ χρόνια, ἐγκαταλείποντας ὅμως γρήγορα τὴ δικηγορίαν γιὰ τὴν πολιτικὴν. Γιὰ πρώτη φορά ἐξελέγη γερούσιος τῆς τοῦ 1910 καὶ, γιὰ ἀνταμοιβὴ τῆς ὑποστήριξης που ἔδωσε στὶς ἐκλογές τοῦ 1913 στὸν Πρόεδρο Wilson, πῆρε τὴν θέση τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, που τὴν κράτησε ὀλόκληρο τὸ διάστημα τοῦ περασμένου πολέμου, δείχνοντας μεγάλας διοικητικὲς ἱκανότητες καὶ δραστηριότητα, ὥστε τὸ κόμμα του νὰ τὸν ὑποδείξῃ γιὰ τὴν θέση τοῦ Ἀντιπροέδρου στὶς ἐκλογές τοῦ 1920, στὶς ὁποῖες ὅμως ἀπέτυχε, γιατί τὸ γενικὸ ρεῦμα ἦταν ἐναντίον τῆς πολιτικῆς τοῦ Προέδρου Wilson.

Τὸ τρομερὸ κτύπημα, που τὸν μετέβαλε στὸν ἀνάηρο που γνωρίσαμε, ἦρθε στὰ 1921, ὅταν προσβλήθηκε ἀπὸ παιδικὴ παράλυση. Μὲ σιδερένια θέληση καὶ ὑπομονή, κατάρθωσε νὰ ὑπερνικήσῃ τὸ μεγάλο αὐτὸ κακὸ, που κάθε ἄλλον θὰ τὸν εἶχε γιὰ πάντα τσακίσει, καὶ γιὰ πρώτη φορά ἐμφανίζεται καὶ πάλι στὴ δημόσια ζωὴ στὰ 1924 στὸ Συνέδριο τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος, γιὰ νὰ ἐκλεγῇ 4 χρόνια ἀργότερα Κυβερνήτης τῆς Πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης, μεγαλώνοντας σὲ τοῦτη ἔδω τὴ θέση τὴ φήμη του, ἔτσι ὥστε νὰ ὑποδειχθῇ ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸ Συνέδριο τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος ὑποψήφιός γιὰ τὴν θέση τοῦ Προέδρου στὶς ἐκλογές τοῦ 1932 καὶ νὰ τὴς κερδίσῃ, μὲ μεγάλη διαφορά.

Μὲ τὸ φτάσιμό του στὸ ἀνώτατο ἀξίωμα τῆς μεγάλης Δημοκρατίας, ὅπου γιὰ δώδεκα ὀλόκληρα χρόνια, μὲ πολιτικοὺς

λόγους καὶ μνῦματα, μὲ ἀποφάσεις καὶ νομοθετικὴ κατεῦθυνση, στοὺς τρεῖς τοὺς ρόλους, τοῦ ἀρχηγοῦ κόμματος, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐκτελεστικοῦ καὶ τοῦ ψηφισμένου ἀρχηγοῦ τοῦ Κράτους, ἄσκησε μίαν συγκεντρωτικὴ ἐπιρροὴ στὸν Ἀμερικανικὸν τρόπο τοῦ σκέπτεσθαι, νέος ἀέρας φύσηξε στὰ δημόσια τῆς πράγματα καὶ μὲ τὰ συστήματα που ἔθεσε σὲ ἐφαρμογὴ μὲ τὸ Νιοῦ-Ντῆλ, ἔφερε ἀληθινὴ ἐπανάσταση στὸ δημόσιον τρόπο ζωῆς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν.

Ἡ νέα αὕτη πολιτικὴ ἐφαρμοζόμενη ἀμέσως μετὰ τὶς τρομερῆς μέρες τῆς οικονομικῆς κρίσης, περιλάμβανε πολιτικὴ ὀικονομικῶν στὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, σχέδια γιὰ ἐνίσχυση τῶν ἀνέργων, ἀνάληψη δημόσιων ἔργων σὲ μεγάλη κλίμακα καὶ σχέδια γιὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς γεωργίας, που περνοῦσε φοβερὴ κρίση. Τὸ διάταγμα γιὰ τὴν Ἀνάρρωσιν τῆς Ἐθνικῆς Βιομηχανίας, που ἐπέτρεπε στὸν Πρόεδρο νὰ καθιερώσῃ κωδικὸς κανονισμῶν, γιὰ κάθε βιομηχανία, ἦταν κάτι τὸ χωρὶς προηγούμενον στὴ «φιλελεύθερη» οἰκονομία τῶν Η. Π. Ἀκολούθησε ἀκόμη μιά σειρά νέων μέτρων, που ἔδιναν στὸν Ρουζβελτ ἑκτακτικὰ ἀπόλυτες ἐξουσίες. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ 1934 καὶ τὶς ἀρχές τοῦ 1935 καὶ ἄλλη νομοθεσία τοῦ ἴδιου χαρακτήρα ψηφίστηκε, σχετικὴ μὲ τὰ προβλήματα τοῦ συναγωνισμοῦ, τῶν διατιμῆσεων, τῶν ὑπηρεσιῶν κοινῆς ὠφελείας καὶ τῶν φορολογιῶν. Μὲ τὸ διάταγμα τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων γιὰ πρώτη φορά οἱ Η. Π. δέχονται τὴν ἀρχὴ τῆς ἀσφάλισης τῶν ἀνέργων καὶ τῆς παροχῆς συντάξεων στοὺς ἠλικιωμένους ἐργάτας. Καὶ παρ' ὅλη τὴν ἀντίδρασιν στὰ οικονομικὰ τοῦ μέτρα, που ἔφτασε ὡς τὸ σημεῖο ὥστε πολλὰ ἀπ' αὐτὰ νὰ κριθοῦν ἀντιδυσταγματικὰ ἀπὸ τὸ Ἀνώτατο Δικαστήριον, ἐξακολούθησε τὸ δρόμο του, κερδίζοντας γιὰ δευτέρην φορά τὶς προεδρικές ἐκλογές τοῦ 1936, καὶ μὲ δὴλ, τὴν πολλὰς φορές κληρὴ ἀντιπλίτευση τοῦ Κογκρέσου, προχώρησε στὴν ἐφαρμογὴ τῶν οἰκονομικῶν του θεωριῶν, φέρνοντας μίαν τεράστια κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἀνανέωσιν τῆς χώρας του.

Μὰ τὰ προεόρτια τοῦ δευτέρου παγκόσμιου πολέμου ἔφταναν καὶ μ' ὅλη τὴ σκληρὴ ἀντιπλίτευση, τῆς ἀπὸ χρόνια βαθειὰ ριζωμένης ἀπομονωτικῆς παράδοσης, ὁ Ρουζβελτ, χειριζόμενος μὲ μεγάλη λεπτότητα καὶ ἐπιδειξίτητα τὸ ζήτημα, ἀρχίζει νὰ δημιουργῇ στὶς Η. Π. τὴν ἀτμόσφαιρα ἐκείνη που σιγά-σιγά θὰ πείσῃ τοὺς Ἀμερικανοὺς πῶς ἡ μακάρια ἀπομόνωση εἶναι σήμερ' γι' αὐτοὺς πραγματοποιήσιμη, ὅσο ἦταν καὶ γιὰ τοὺς Ἀγγλοὺς. Γιὰ πρώτη φορά ἡ φωνὴ του ἀκούγεται στὴ Σουδητικὴ κρίση, ὁπότε, μὴ μπορώντας νὰ κἀνῃ τίποτα περισσότερο, ἀφοῦ ἡ κοινὴ γνώμη τῆς χώρας του εἶναι ἀκόμη πολὺ χωρισμένη σχετικὰ μὲ τὰ Εὐρωπαϊ-

κά πράγματα, αρκείται στο να στέλνει εκκλήσεις στα ενδιαφερόμενα μέρη όπως εξακολουθήσουν τις εφάψεις τους για να εξασφαλίσουν μια ειρηνική διευθέτηση. Και με την ίδια πάντα έπιμονή, από την εποχή του Μονάχου ως την αρχή του τωρινού πολέμου, εξακολουθήσε τους εξορκισμούς του προς τους δικτάτορες και τις προτάσεις του για τη λύση των διαφορών με συνδιασκέψεις, αντί για πόλεμο. Οι εκκλήσεις αυτές δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα, όπως πολύ καλά ξέρουμε, ύπηρεξαν όμως σημαντικής αξίας στην τεράστια προσπάθεια του να καταλάβη ο 'Αμερικάνικος λαός τις ευθύνες του μέσα στην διεθνή κοινωνία. 'Ακολουθώντας πάντα την ίδια τακτική, της προσηχτικής διαφώτισης της κοινής γνώμης της χώρας και αποφεύγοντας έκδηλως τις όποιες δεν ήταν ακόμα ώριμη να δεχτή, επέτυχε με την κήρυξη του πολέμου την πιο εύοική για τις δημοκρατίες τροποποίηση του Νόμου της ουδετερότητας του 1937, παίρνοντας συγχρόνως όλα τα μέτρα που νόμιζε αναγκαία για την περίπτωση που οι Η. Π. ήθελαν βρεθθί σε δύσκολη θέση.

Η κατάρρευση της Γαλλίας και το πάς η 'Ιταλία μπήκε στον πόλεμο, σημειώνουν χωρίς αμφιβολία μια σημαντική στροφή στον τρόπο με τον οποίον ο Πρόεδρος εφαρμόζει την πολιτική του για την διαφώτιση του 'Αμερικανικού έθνους.

Για τρίτη φορά υποδειχνεται υποψήφιος Πρόεδρος από το κόμμα του, παρά την προσωπική του επιθυμία να αποσυρθθί και την αυστηρή παράδοση στην πολιτική ζωή των 'Ην. Πολιτειών, πώς το ίδιο πρόσωπο δεν πρέπει να εκλέγεται για τρίτη φορά, και κερδίζη την εκλογή με μεγάλη πλειοψηφία έχοντας για αντίπαλο τον Βάντελ Ούίλκι. Σε τοδο το μεταξύ και με όλο που η εκλογική έκτρατεία υπήρξε, χωρίς προηγούμενο κληρή, συνεχίζει την ανάπτυξη της εξωτερικής του πολιτικής. Τον Αύγουστο του 1940, μία συνδιάσκεψη του με τον Πρωθυπουργό του Καναδά Μάκενζυ Κίγκ, έχει για αποτέλεσμα τον καθαρτισμό ενός διαρκούς συμβουλίου για την μελέτη σχεδίων σχετικών με την κοινή άμυνα των 'Ην. Πολιτειών και του Καναδά. Λίγες μέρες αργότερα υπογράφη το διάταγμα για την επιστράτευση της 'Εθνοφρουράς και άλλων εφεδρειών του Στρατού και τον επόμενο μήνα κλείνει με την Μεγάλη Βρετανία την συμφωνία για την παραχώρηση των 50 αντιτορπιλικών, που, όπως σήμερα ξέρουμε, τεράστιες υπηρεσίες προσέφεραν τις δύσκολες εκείνες μέρες του υποβρύχιου πολέμου, παίρνοντας για ανταλλάγματα αγγλικές ναυτικές και αεροπορικές βάσεις, στις Βρετανικές κτήσεις της Β. 'Αμερικής.

Τον Μάρτιο του 1941 η πρόθεσή του να καταστήσει τις 'Ην. Πολιτείες όπλοστάσιο για τις δημοκρατίες, παίρνει πρακτική μορφή με την υπογραφή του νόμου 'Εκμίσθωσης και Δανεισμού, αντιπαλαιώντας πάντα με το όχι υπερπρόθυμο να τον παρα-

κολουθήση ακόμα Κογκρέσσο και συνεχίζοντας την διαφώτιση της κοινής γνώμης της χώρας του, με τους περιφημούς λόγους του από το ραδιόφωνο, που τόσο κοντά τον έφεραν κάθε φορά με το μεγάλο κοινό και πολλές παρεξηγήσεις τον βοήθησαν να διαλύση. 'Ακολουθεί η συμφωνία με την Δανία, τον 'Απρίλιο του 'Ε. διου χρόνου, με αποτέλεσμα την εγκατάσταση αεροπορικών βάσεων από τις 'Ην. Πολιτείες στην Γροιλανδία, για την προστασία της και δλόκληρου του Δυτικού 'Ημισφαίριου. Τον ίδιο μήνα αναγγέλλει την επέκταση των αμερικανικών περιπολιών στον 'Ατλαντικό που θα διευκολύνουν τις μεταφορές εφοδίων στην 'Αγγλία. Το καλοκαίρι του ίδιου χρόνου υπογράφει το νόμο για την προτεραιότητα των πολεμικών παραγγελιών, στέλνει αμερικανικές δυνάμεις—ύστερα από φιλική συμφωνία με τον πρωθυπουργό της—στην 'Ισλανδία, δηλώνει πως θα παράσχη αμερικανική βοήθεια στη Ρωσία όταν έκδηλώθηκε η γερμανική εισβολή και ζητάει την επέκταση της στρατιωτικής θητείας, που την πετυχαίνει από την Βουλή των 'Αντιπροσώπων με πλειοψηφία μόνο μιας ψήφου.

Η συνάντησή του με τον Τσώρτσιλ τις 14 Αύγουστου 1941, έφερε στον κόσμο το κείμενο του Χάρτη του 'Ατλαντικού, που αποτέλεσε την θεωρητική βάση για τις συζητήσεις μιας Παγκόσμιας 'Οργάνωσης 'Ασφάλειας.

Η συνέχεια των μέτρων του, ως την ημέρα που οι 'Ην. Πολιτείες μπήκαν στον πόλεμο, δεν είχαν άλλο σκοπό παρά να τις καταστήσουν όσο το δυνατό πιο έτοιμες για την αντιμετώπιση αυτής της περίπτωσης, που όμως παρουσιάστηκε και για κεινους τους συμπολίτες του που πάντα αντέδρασαν στα μέτρα του, τις 7 του Δεκέμβρη 1941, με την απόκληση της άτιμη επίθεση των Γιαπωνέζων στο Πέρλ Χάρμπορ.

Η δράση του την περίοδο αυτή είναι σε όλους σχεδόν γνωστή, ακόμα και σε ότι αφορά τα έσωτερικά των 'Ην. Πολιτειών. 'Ας θυμηθούμε πάντα την συνάντησή του με τον Τσώρτσιλ στην Καζαμπλάνκα, ύστερα από την απόβωση στη Β. 'Αφρική, την συνάντησή του με τον ίδιο στο Κεμπέκ, μ' αυτόν και τον Τσάνγκ-Κάι-Τσέκ στο Κάιρο και με τους Στάλιν και Τσώρτσιλ στην Τεχεράνη. Το 1944 συναντά πάλι τον Τσώρτσιλ στο Κεμπέκ.

Για τέταρτη φορά εκλέγεται Πρόεδρος των 'Ην. Πολιτειών τον περασμένο χρόνο, με 432 εκλέκτορες έναντι 99 του αντιπάλου του. Κι' άφοδ' σε μία απλή τελετή, στις 20 του Γενάρη τούτου του χρόνου, άρχισε την τέταρτη περίοδο της προεδρίας του, φεύγει σε λίγες μέρες για την Διάσκεψη της Γιάλτας κι' από κει για το Κάιρο και την 'Ιταλία. Στο γυρισμό του φάνηκε κουρασμένος και πολλές ανησυχίες έκδηλώθηκαν για την υγεία του. Στην επιστροφή του παρουσιάστηκε όμως στο Κογκρέσσο και με ζωηρότητα και πίστη

εξέθεσε τα του ταξιδιού του και τις έλπίδες του για το μέλλον της ανθρωπότητας, με τέτοια ζωτικότητα και πεποίθηση, ώστε πολλούς από τους χειρότερους σκεπτικιστές να κλονίση, όταν μάλιστα φάνηκε πως, χωρίς στις δικές του προσπάθειες, τόσο στην ίδια του τη χώρα, όσο και στο έξωτερικό, η Συνδιάσκεψη του 'Αγίου Φραγκίσκου πραγματοποιόταν και με έλπίδες μάλιστα κάποιου θετικού αποτελέσματος.

Χωρίς αμφιβολία σπάνια πολιτικός, προερχόμενος από ένα κύκλο ανθρώπων και έχοντας τους γνωστούς ανθρώπινους δεσμούς μ' αυτούς, μίλησε περισσότερο σε όλους τους συνανθρώπους του, πολλές φορές ενάντια στα συμφέροντα του κύκλου αυτού, με κίνδυνο να κλονίση την υποστήριξη που σ' αυτούς είχε βρεί, προσπαθώντας να τους μεταδόση την ίδια φλόγα και τις ίδιες εξάρσεις με τις όποιες αυτός ήταν ποτισμένος.

Η ΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

(συνέχεια έκ της σελ. 168)

Α) από τη δυσκολία αναπροσαρμογής οί αμερικανικές σιδηροδρομικές εταιρείες δήλωσαν π.χ. ότι επί έξη μήνες μετά την ειρήνη δεν θα κáμουν μια-μια παραγγελία έως πού να ίδουν πως θα έξειλιχθί ή κατάσταση Β) από το ότι η Μ. Βρετανία και οί 'Ην. Πολιτείες, ίσως και η Ρωσία θα δοκιμάσουν να εφαρμόσουν μεταρρυθμίσεις στα οικονομικά τους συστήματα, μεταρρυθμίσεις για των οποίων τα άμεσα, τουλάχιστον, άποτελέσματα κανείς δεν μπορεί να έγγυηθί αν πάλι τέτοιες μεταρρυθμίσεις δεν εφαρμοσθουν, θα έχουμε πιθανότατα οικονομικές ανωμαλίες από τις αντιδράσεις που θα προκληθουν μέσα στις εργατικές μάζες, που συνήθισαν να έλπίζουν σε σημαντικές μεταπολεμικές βελτιώσεις.

Επί πλέον αυτής της πιθανότητας για οικονομική κρίση έχουμε μια μεταπολεμική βεβαιότητα πολιτικής κρίσεως. Όσο βέβαιοι μπορούμε να είμαστε, ότι δεν θα έχουμε νέο πόλεμο, άλλο τόσο βέβαιοι μπορούμε έπίσης να είμαστε, ότι θα έχουμε ένα μόνιμο και ισχυρότατο πολιτικόν ανταγωνισμό, που—τό όλιγώτερο—έμποδίζοντας τις έμπορικές ανταλλαγές θα έχη και γενικά και ιδιαί-

«Η διεθνής συνεργασία και πρόδος, δήλωσε στο δωδέκατο έτήσιο μήνυμά του στο Κογκρέσσο, στην αρχή τούτου του χρόνου, δεν μπορούν να προστατευθουν από ένα μόνο έθνος, που τις οικειοποιείται, γιατί προβάλλει πως έχει το μονοπώλειο της σοφίας και της αρετής. Στον μελλοντικό κόσμο ή κακή χρήση της δύναμης, όπως ύπονοείται στον όρο «δυναμική πολιτική», δεν πρέπει να είναι ένας παράγοντας έπιρροής στις διεθνείς σχέσεις. Αυτή είναι ή ουσία των αρχών στις όποιες προσχωρήσαμε. Δεν μπορούμε ν' άρνηθουμε πως ή δύναμη είναι ένας παράγοντας στην παγκόσμια πολιτική, όπως δεν μπορούμε ν' άρνηθουμε την ύπορξη της ως παράγοντα στην έθνική πολιτική. 'Αλλά σε ένα δημοκρατικό κόσμο, όπως σε ένα δημοκρατικό έθνος, ή δύναμη πρέπει να συνδέεται με την έννοια της ευθύνης για το γενικό καλό».

N. A. T.

τερα σε μας τις πιο δυσάρεστες συνέπειες.

Οί συνέπειες αυτές δεν πρόκειται να περιορισθουν σε λίγους μήνες ή σε λίγα χρόνια. Είναι τώρα σε όλη την έντασή τους, θα εξακολουθήσουν ισχυρότατες για ένα ή δυο χρόνια, θα μονιμοποιηθουν κατόπιν με λιγότερη ένταση για άπερίοριστο χρονικό διάστημα, έως πού να λάβουμε δραστικά μέτρα αντιμετώπισεώς των. Τα μέτρα στην άμεσή τους μορφή θα είναι προστατευτικά της εξαγωγής των πολιτισμότερων μας προϊόντων εκείνο όμως που έμμεσα θα έπιδιώκουμε θα είναι φυσικά να έχουμε τα είδη για την εισαγωγή των οποίων διαθέτουμε το συνάλλαγμα από τα εξαγόμενα προϊόντα μας. Τα είδη αυτά είναι τρόφιμα και κυρίως βιομηχανικά προϊόντα.

Για να αντιμετώπισουμε λοιπόν την νέα κατάσταση χρειαζόμαστε α) μέτρα καθαρώς οικονομικής φύσεως, όπως είναι π.χ. ή αναπροσαρμογή του κόστους της εργασίας στο έσωτερικό της χώρας σχετικά με το κόστος της εργασίας στο έξωτερικό β) μέτρα καθαρώς πολιτικής φύσεως, όπως αυτό που αναφέραμε σχετικά με την πολιτική διοί-

κηση της Κεντρικής Εύρωπης και γ) —αυτό δε είναι και το σπουδαιότερο—μέτρα τεχνικοοικονομικά, ή κατασκευή στην χώρα μας μεγάλων τεχνικών έργων στη γεωργία και στη βιομηχανία για τα οποία έγραψε ή «Δημοκρατική Έπιθεώρηση» στα περασμένα της φύλλα. Η βιομηχανική και γεωργική παραγωγή που θα είναι αποτέλεσμα των έργων τούτων θα αντικαταστήσει σε μεγάλο ποσοστό την ελάττωση των εισαγωγών σε προϊόντα και πρώτες ύλες, ή όποια αναγκαστικά θα επακολουθήσει την ελάττωση του εισαγομένου συναλλάγματος από τους λόγους που αναφέρσαμε.

Το οικονομικό πρόβλημα της Έλλάδος, από όποισδήποτε πλευρά και αν το μελετήσετε θα το βρήτε βέβαια πάντοτε περίπλοκο, γιατί οι πόροι μας είναι παντοειδείς: ως κυριώτερο στοιχείο όμως για τη λύση του—ή μάλλον για κάποια αισθητή βελτίωση—θα καταλήξετε πάντα στην αύξηση της έγχωριας παραγωγής. Η αύξηση αυτή μπορεί μόνον να κατορθωθεί με μεγάλα έγχειροβελτιωτικά έργα, την κατασκευή του έθνικου ένεργειακού δικτύου και των βασικών μεγάλων βιομηχανιών, έπάνω στα όποια θα βασισθώ με νέα πιό ίσορροπημένη οικονομία.

I. ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ

Δ Ε Λ Τ Ι Ο

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ κ. ΒΑΡΒΑΡΕΣΣΟΥ. Η παραγωγή, ή διανομή και ή δημοσιονομία — συντήρηση των κρατικών υπηρεσιών, τα κρατικά έργα και ή εκπλήρωση των κρατικών υποχρεώσεων—αυτές είναι οι τρεις κύριες πλευρές, από τις όποιες πρέπει να έρευνήθω το οικονομικό πρόγραμμα που φιλοδοξεί να εφαρμόσει ή Κυβέρνηση. Όπως έπανειλημμένως είπα και ο κ. Βαρβαρέσσος, το πρόγραμμά του δεν έχει κανένα νεωτερισμό είναι ή κλασική μέθοδος που χρησιμοποιήσε ή Γερμανία πολύ πριν από τον πόλεμο, ή δε Αγγλία και οι Ην. Πολιτείες όσο γρηγορώτερα μπόρεσαν μετά την έναρξη του πολέμου: Διανομή περιορισμένη, ίση και με δελτία. Απορρόφηση από το Κράτος όλου του περισσεύματος της αγοραστικής δυνάμεως. Στα δυο αυτά συμφωνεί—θεωρητικά—ή πρόθεση του Κου Βαρβαρέσσου με την πρόθεση των ξένων κρατών που αναφέραμε. Στα κράτη αυτά όμως μπαίνει και τρίτο στοιχείο που λείπει εδώ: το στοιχείο αυτό είναι ή αύξηση των εισοδημάτων του κοινού, του έθνικου χρηματικού εισοδήματος: αύξηση έκφραζόμενη σε χρήμα και δίδουσα στην Κυβέρνηση το μέσο να απορροφήσει όσο της χρειάζεται για να εφαρμόσει το σύνολο του οικονομικού της προγράμματος. Στην Αγγλία το έτησιο έθνικό εισόδημα ύψώθηκε από 5 δισεκατομ. λίρες σε 9 δισεκατομ. λίρες. Το κράτος απορροφούσε από αυτά 1 δισεκ. λίρ. πριν από τον πόλεμο, και 5 δισεκ. λίρες τώρα. Η ιδιωτική κατανάλωση, τα αναλώσιμα αγαθά συντηρήσεως δηλαδή, ήσαν και είναι 5 δισεκ. λίρ. έπειδή όμως τώρα ή ζωή άκριβησε λίγο, ή σημερινή ιδιωτική κατανάλωση είναι (σε προπολεμικές τιμές) τα 75—80 ο)ο της προπολεμικής. Έχοντας το κράτος 5 δισεκ. λίρ. στα χέρια του βρέθηκε σε θέση να δώσει εργασία σε όλους και πάλι με το να έχουν όλοι εργασία, εισό-

δημα δηλαδή, μπορούν να αγοράζουν άνετως εκείνο που τους αναλογεί από τη διανομή. Είναι άξιοπαρατήρητο, ότι εκείνο που τους αναλογεί είναι γενικά μόνον 75 ο)ο από εκείνο που τους αναλογούσε πριν από τον πόλεμο, κατά κατηγορίες όμως είναι στα παιδιά μόνον γενικά κάτι παραπάνω από 100 ο)ο, στους έχοντας μέγρο εισόδημα το ίδιο, όπως και πριν του πολέμου στους φτωχούς περισσότερο, στα φτωχά παιδιά πολύ περισσότερο. Ένα άποτέλεσμα αυτής της μεταβολής είναι ότι μ' όλη τη σημερινή έξαντλητική εργασία, ή υγεία στην Αγγλία δεν ήταν ποτέ σε τόσο ύψηλό επίπεδο.

Η σύγκριση αυτή μας είναι χρήσιμη για πολλούς λόγους και γι' αυτό σημειώνουμε μερικές λεπτομέρειες καταναλώσεως κατά έβδομάδα και κεφαλήν:

Είδος	Μονάδες	Κατανάλωση πριν από τον πόλεμο	Κατανάλωση κατά το 1943
Βούτυρο και μαργαρίνη	ογγύιες	10	8 ή 80 ο)ο
Τυρί	»	3	4—125 ο)ο
Αυγά	τεμάχ.	3	2—66 ο)ο
Γάλα	κιλά	2	3—130 ο)ο
Κρέας	ογγύιες	40	30 75 ο)ο
Ψάρι	»	8	6—70 ο)ο
Ζάχαρη	»	31	20—60 ο)ο
Άλευρο	λίτρες	4	5—125ο)ο
Πατάτες	»	4	5—125ο)ο
Φρούτα	ογγύιες	35	17—50 ο)ο

Η άνανέωση των ρούχων ελαττώθηκε στα 50 ο)ο των γυαλικών στα 50 ο)ο, των αυτοκινήτων έφθασε στο μηδέν. Από αυτά όμως υπήρχαν σημαντικά αποθέματα στο κάθε σπίτι. Στις οικογένειες που τώρα σχηματίζονται και στους πυροπαθείς δίδονται ειδι-

κά δελτία έφοδιασμού για να σχηματισθεί νέο σπητικό.

Φαίνεται από τα παραπάνω, ότι ή Αγγλική Κυβέρνηση, είχε στη διάθεσή της, ίσχυρότατα μέσα εφαρμογής της δελτιοποιήσεως. Όταν ο ένα κράτος υπάρχουν άρκετά αγαθά καταναλώσεως ώστε να εξασφαλισθεί στον καθένα το απαραίτητο τότε μπορεί να εφαρμοσθεί το Αγγλικό σύστημα, που μας μεταφέρει ο κ. Βαρβαρέσσος. Όταν το δελτίο δίνει στα παιδιά παραπάνω από 100 ο)ο της προπολεμικής χορηγίας σε τροφή και ρούχα και στους μεγάλους τα 75 ο)ο σε τροφή και τα 50 ο)ο σε ρούχα, από τα όποια κάθε άγγλική οικογένεια είχε προπολεμικά αποθέματα. Όταν ή οικονομία είναι σε όλη την έκταση της χώρας έκρηματισμένη και ή συγκέντρωση των ειδών και ή ανακατανομή είναι δυνατή, τότε ή μαύρη άγορά καταπολεμείται εύκολα: όταν το έθνικό εισόδημα σε χρήμα σχεδόν διπλασιασθεί, τότε εύκολα ο καθένας αγοράζει, ότι του άνηκει. Έδώ όταν το παιδί σου είναι άρρωστο και δεν βρίσκεις τα απόλυτως αναγκαία φάρμακα, είναι φυσικό να πουλήσης κάτι, από ότι έχεις, για να αγοράσεις φάρμακα, από τη μαύρη άγορά. Οά κάμεις το ίδιο σε μικρότερη κλίμακα, αν το παιδί σου δεν έχει να φάει άρκετά. Η μαύρη άγορά λοιπόν (ή όποια είναι λευκή σήμερα) δεν μπορεί να αποκλεισθή, ούτε την αποκλείει άλλωστε ο κ. Βαρβαρέσσος δημοστικώς. Η μεγαλύτερα όμως διαφορά βρίσκεται στο ότι στην Αγγλία έχουν όλοι εργασία, ενώ εδώ είναι οι περισσότεροι χωρίς εργασία. Δεν έχει τα μέσα ή Κυβέρνησή μας να δώσει εργασία στο λαό με το σημερινό οικονομικό σύστημα και τα σημερινά έφοδια. Μόνον με την εργασία όμως γίνεται ή παραγωγή. Μόνον με την κατανομή της εργασίας, (με τη δημιουργία χρηματικού έσοδου δηλαδή) γίνεται κανονική ή κατανομή των αγαθών. Με την έλλειψη εργασίας εδώ παραγωγή αγαθών δεν γίνεται και με τη δωρεάν διανομή τροφίμων ή άγορά εργασίας πέφτει σε τέτοια άναστατάση, ώστε, ή μόδιστρο ζητεί και πέρνει γι' ήμερομίσθιο τρεις φορές την άμοιβή του προέδρου του Υπουργικού Συμβουλίου.

Μιλήσαμε έως τώρα για την παραγωγή και την κατανομή των αγαθών: μένει να μιλήσουμε για τα δημοσιονομικά, δηλαδή για τη σταθεροποίηση του νομισματος κυρίως. Πραγματικώς ή σταθερότης αυτή εξαρτάται από την συνέχιση ή μη της έκδόσεως χρήματος, δηλαδή από την επέκταση των έσόδων, ή όποια επέκταση θα έπιτρέψει να πάσουμε να καταφεύγουμε στο έκδοτικό μηχανημα. Ο κ. Βαρβαρέσσος θα φορολογήσει το κεφάλαιο, δηλαδή τις λίρες και τα άκίνητα. Το κράτος λοιπόν θα εισπράξει λίρες και άκίνητα, με τα όποια, κάνοντάς τα δραχμές, θα πληρώσει το στρατό και τους υπαλλήλους. Ο στρατός και οι υπάλληλοι με αυτές τις δραχμές θα βγούν στην άγορά για να ψωνίσουν τρόφιμα και βιομηχανικά είδη: εκεί θα βρουν τα τρόφιμα της Ούνης σε πολύ χαμηλές τιμές και σε μέτριες τιμές τα όλλα δελτιοποιημένα βιομηχανικά προϊόντα, όσα θα φέρη ή Κυβέρνηση κάτω από τον έλεγχό της. Το δημοσιονομικό

λοιπόν πρόβλημα άνάγεται πάλι στις εισπράξεις από τα είδη της Ούνης και σ' αυτές προστίθεται τώρα ή δραματοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των πλουσίων και ή δελτιοποίηση της μικρής μας βιομηχανικής παραγωγής. Και τα δυο τελευταία στοιχεία θα είναι μικρής σημασίας, θα φέρουν επομένως μόνον άνάλογα μικρή βελτίωση και οδυσιαστική: θα έχουμε λοιπόν μια βελτίωση, αλλά το οικονομικό μας πρόβλημα δεν πρόκειται να λυθεί. Δεν πρέπει όμως να μας διαφεύγει ότι και ο κ. Βαρβαρέσσος μια βελτίωση μόνον επιδιώκει και όχι τη λύση του προβλήματος. Αυτή εξακολουθεί να είναι στα χέρια των συμμάχων μας κυρίως και λιγότερο στα δικά μας. Κι' αυτό το «λιγότερο» όμως είναι σημαντικό και συνοψίζεται στα έξης: α) Ν' αποκατασταθεί ή αστυνομική τάξη, ή όποια χειροτερεύει. β) Να χρησιμοποιηθούν από την Κυβέρνηση τα έφοδια της Ούνης όχι για έλεημοσύνη, αλλά για να σερευθεί το κράτος και να άμειψθεί ή εργασία, δηλαδή για να άμειψθούν πρώτον τα όργανα του κράτους και δεύτερον οι πρόθυμοι να εργασθούν. γ) Να αποκατασταθούν οι κοινωνικές τάξεις. δ) Να αποκατασταθεί ή πολιτική τάξη, ή στοιχειώδης πολιτική όρθοτροσύνη, ώστε οι σύμμαχοί μας να μας εμπιστευθούν και τα έφοδια να κάνουν πραγματικό στρατό και χωροφυλακή και τα οικονομικά έφοδια για να ξανακινηθεί και να αναπτυχθή ή οικονομία μας. Η μικρή μας βιομηχανία είναι σε θέση με πολύ μικρή ένισχυση να παραγάγη όχι μόνον τα απόλυτως απαραίτητα για το λαό μας, αλλά και στη συμμαχική προσπάθεια να συνεισφέρει, αν της δοθεί ένα μέρος από τις πρώτες ύλες που καταργάζεται τώρα ή Αμερική και ή Μ. Βρετανία για τις πολεμικές δυνάμεις: με άνεπαρκή εργατικά χέρια. Η έσωτερική μας όμως πολιτική κάνει ότι άκριβώς χειρίζεται για να μη εμπνέουσε σε κανέναν εμπιστοσύνη. Γι' αυτό ο κ. Βαρβαρέσσος θα συνεισφέρει περισσότερο ως άντιπρόεδρος της Κυβερνήσεως, παρά ως υπεργουvernής των παραγωγικών ύπουργείων. Εκεί όπου δεν υπάρχει ή στοιχειώδης όρθοτροσύνη και Κυβέρνηση ίσχυρά, εκεί κανενός είδους οικονομικό πρόγραμμα δεν μπορεί να εφαρμοσθεί.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΤΩΝ ΟΙ Γερμανοί και ΤΡΕΙ-μανοί και ΤΟΣ ΓΥΡΟΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε. όταν άκόμα ή τύχη τους είχε όριστικά κριθή προστοίμαζαν τον τρίτο τους γύρο, όπως κάνουν τώρα και οι δικοί μας άκροι άριστοί. Οι δύο γύροι έφάπτονται με τον άρχηγό του Κ.Κ.Ε. που φρόντισαν οι Γερμανοί, όχι απλώς να τον άφίσουν άθικτον, αλλά και να τον συντηρήσουν άρκετά γερό, ώστε να επιστρέψη γεμάτος από τόσο σφρίγγος ώστε να μας άπειλήσει με γενικό ξυλοκόπημα. Ο άργηγός του Κ.Κ.Ε. είναι

ένα από τα καλύτερα γερμανικά όπλα για τη διάλυση της Ελλάδας. Δεν μένει γι' αυτό αμφιβολία έπειτ' από τις δηλώσεις που έκαμε στο Πάρισι, μόνο που κατόπιν τον ανάγκασαν οι ύπαρχηγοί του να υπογράψη τα ακριβώς αντίθετα. Φαίνεται όμως ότι δεν αποστέργει στα αντίθετα, γιατί, όπως τώρα φημιολογείται, και οι δηλώσεις του εκείνες από τις φυλακές της Κερκύρας, ότι πρέπει να πόλεμησθ ή Ελλάς εναντίαν των Ιταλών (συμμάχων με τους Γερμανούς οι όποιοι συνεργάζοντο τότε με τους Ρώσους) ήταν αντίθετες με τις αρχικές του δηλώσεις, τις όποιες όμως ανέλαβαν να τροποποιήσουν έθνικότερα οι άστυνομικοί των φυλακών και να τον βάλουν να τις υπογράψη μεταμορφωμένες.

* *

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΚΑΛΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΝ»

Πλαστήρα: «Είς την Ελλάδα ή τάσις της άκρας άριστερας είναι να ύπονομεύη τάς έθνικάς μας παραδόσεις και βλέψεις... Χαρακτηρικά της είναι ή άπάτη και ή δίψα του αίματος... άπότελει μίαν άντεθνικήν και άντιφιλελευθέραν δύναμιν...» Αθηναϊκά Νέα 4ης Ιουνίου.

Από το κύριον άρθρον της Καθημερινής της 8ης Ιουνίου: «Πριν δε χθι τον άσπασμόν του κ. Ζαχαριάδη, ο κ. Πλαστήρας δε ζητήση τον άσπασμόν των λαϊκών εις τους όποιους τον όφείλει και λόγω άγλης μεταναείας... Τότε άς έκλεγθ και άς άκολουθηθ ή οίσοδήποτε άλλος δρόμος έκτός αυτού του τυφλου, του μικρου, του άντεθνικου που τώρα άκολουθείται: Των συνεργασιών με τους κομμουνιστάς και των άσπασμών με τον Ν. Ζαχαριάδη...»

Η Καθημερινή άς κρίνη ή ίδια την ειλικρινεία της.

* *

ΟΙ ΑΝΑΠΗΡΟΙ Καμιά άπολύτως φροντίδα δεν έγινε για τους άναπηρους που μας άφισε ο πόλεμος και ο τετραάχρονος άγώνας της έσωτερικής μας άντίστασης. Νομιμοποιήθηκε άπλώς μιά κατάσταση: μετρήθηκαν τά ποσοστά της άναπηρίας, και χορηγήθηκαν άνάλογες συντάξεις, με

το άποτέλεσμα να μετατραπούν σε έπαγγελματικές όργανώσεις οι «σύνδεσμοι άναπήρων». Θάταν ντροπή να κατηγορήσουμε τους άνάπηρους γι' αυτό, όταν ξερούμε ότι άφέθηκαν μ' ένα έξιτήριο στο χέρι να τρέχουν στα διάφορα γραφεία και να διαπληκτίζονται για την σύνταξη. Γνωρίζουμε τις δικαιολογίες είναι οι στερεότυπες: κατοχή, κίνημα, δημοψήφισμα. Μά είναι όλοφάνερο πως αυτή ή κατάσταση δεν μπορεί να έξακολουθήσει εις βάρος της έθνικής μας άξιοπρέπειας. Δεν θα περιγράψουμε που όδηγείται το άτομο όταν άθεΐται να κάνει έπάγγελμα την άναπηρίαν του. Τά γεγονότα βουΐζουν τριγύρω μας.

Χωρίς την παραμικρή χρονοτριβή πρέπει όλοι οι άνάπηροι να ξαναμπούν σε νοσοκομεία. Αφού γίνει εκεί μιά σύντομη προσπάθεια για την καλλιτέρευση της κατάστασής τους, να πάνε όλοι σε σχολές «μετεκπαιδύσεως άναπήρων» άνάλογα με την κλίση και την πάθηση του καθένα τους. Και ύστερα να άποδοθοΐν στην κοινωνία χρήσιμοι συντελεστές της έθνικής μας οικονομίας και όχι παρίες. Τότε και ή σύνταξη με τά ποσοστά της άναπηρίας θάχει την σημασία της, μά και οι άνάπηροι θάχουν την θέση που δικαιωματικά τους άνήκει.

* *

Η ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ «ΑΝΤΑΙΟΥ» είναι κομμουνιστικό περιοδικό που άσχολεΐται με τά τεχνικά προβλήματα της Ελλάδος. Τό εκδίδει ένας καθηγητής, ό όποιος ως συγγραφεύς έλληνικής ιστορίας για τά γυμνάσια γράφει «ή Ελλάς και... ή Μακεδονία». Με τό περιοδικό αυτό ύπάρχει βásiμη έλπίδα να ξαναγυρίσουν στη δημοκρατία μερικοί από τους άκρους άριστερούς. Πραγματικά, ενώ ο κ. Θεοδωρίδης μπορεί να βρῆ μερικές έσορικές άπόψεις, π.χ. τις βουλγαρικές, για να άποδείξη ότι όρθοστατεΐ ή έκφρασή του, «ή Ελλάς και ή Μακεδονία» δεν συμβάλνει τό ίδιο και με τά τεχνικά ζητήματα: σ' αυτά δεν μπορείς εύκολα να διαστρέψης την άλήθεια. Ο συγγραφέας του άρθρου «τό πρόβλημα της παραγωγι-

κής γής» π. χ. είναι ύποχρεωμένος να παραθεση όλα τά στοιχεία από τά όποια φαίνεται ότι ή Ελλάς είναι από την άποψη του γεωργικου κλήρου τό προλετάριο κράτος της Εδρώπης. Βέβαια ο συγγραφεύς του άρθρου αυτού ύποστηρίζει ότι άμα βελτιώσουμε τη γή αυτή, θά γίνουμε πλούσιοι αλλά σ' αυτό τό σημείο θά πρέπει να άποδείξη ότι έχουμε τά μέσα να τό κάνουμε, ενώ ή σημερινή κατάσταση, την όποιαν είναι και ο ίδιος άναγκασμένος να δώση, είναι ένα άναμφισβήτητο γεγοός.

Διαβάζοντας λοιπόν οι άναγνώστες του «Ανταίου» την οικονομική έφαρμογή εκείνων όσα κατηχούν στο «πατάρι» οι «ίνστρούχτορες» είναι πιθανόν, ότι θά αρχίσουν να άμφιβάλλουν και έγκαταλείπουν την άριστερή «φαντασία» να προσγειωθοΐν και πάλιν στην φτώχη μας Ελλάδα. Στόν «Ανταίο» τώρα ο συναγωνιστής Κιτσίκης θά έχη άφθονο χώρο για να μάς εξηγήση πως, αν τά νερά μας γίνουν κομμουνιστικά, δηλαδή χωρίς την έξωθεν βιήθειαν την όποιαν άποκρούει και άλλος συνεργάτης του Ανταίου πραγματευόμενος τό πρόβλημα της παραγωγικής γής θά γίνη δυνατόν να πιάσουμε τά 6 δισεκομμύρια άλογα για τά όποια μίλησε άλλοτε, και που τώρα ως χειμάρρος καταστρέφουν τά χωράφια μας: γιατί τό τεχνικοοικονομικό μας πρόβλημα δεν είναι ή άνακάλυψη, ότι ύπάρχουν τά άτίθαστα αυτά άλογα στη χώρα μας—αυτά τα ήξερα και ο Τσιριμώκος—άλλά πως θά βρούμε τά άναγκαία χρήματα για να τά συλλάβουμε και να τά αξιοποιήσουμε. Για να γίνη αυτό χρειάζονται ύδροηλεκτρικές έγκαταστάσεις 1 εκάτομμυρίου χιλισβάτ, δηλαδή 20-30 εκάτομμύρια λίρες, (20-30 δισεκατομμύρια προπολεμικές δραχμές) χωρίς τις δαπάνες συνδέσεως των σταθμών και διανομής του ρεύματος. Για να γίνουν όμως παραγωγικές οι ύδροηλεκτρικές έγκαταστάσεις, πρέπει επί πλέον να ιδρυθοΐν οι βιομηχανίες καΐ θά καταναλώσουν αυτό τό ρεύμα. Οι βιομηχανίες στοιχίζουν 3-7 φορές τό κόστος των ύδροηλεκτρικών έγκαταστάσεων. Αυτά όλα θά στοιχίσουν έστω 100 δισεκατ. προπολεμικές δραχμ. Άλλα 100 δισεκατομμύρια προπολεμικές δραχμές είναι περίπου οι πολεμικές μας ζημιές. Όταν ο συναγ. Κιτσίκης εξηγήση πως θά γίνουν αυτά τά έργα, είναι

πιθανόν πως οι άναγνώσται του θά πεισθοΐν ότι ή συνεργασία μας με τους Άγγλοσάξωνας από τους όποιους έλπίζουμε να πάρουμε και τι για να πραγματοποιηθῆ ένα μέρος της «χωρονομικής» λύσεως είναι όχι μόνο θεωρητικά αλλά και πρακτικά χρήσιμη. Έτσι ο «Ανταίος» άντι να παρασύρη και άλλους προς την άκρα άριστερά, πιθανόν να γίνη ή αίτία να ξαναγυρίσουν μερικοί σε πρακτικώτερες άντιλήψεις.

* *

Η ΦΙΛΑΛΗΘΕΙΑ 'Από τό κύριο άρθρο του ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ θρο της 10 Ιουνίου: «... ο άντι-

δραστικός τύπος δεν παρέλειψε εύκαιρία που να μην έκφραση τους εύσεβείς πόθους του για μιά ρήξη μεταξύ Άγγλιας και Σοβιετικής Ένωσης... για να ίκανοποιηθῆ τά άντιδραστικά όνειρά του...» «... Μιά κυβέρνηση (Έλληνική) που θά είχε συναίσθηση των έθνικων και συμμαχικών της ύποχρεώσεων, ή πρώτη δουλειά που θά είχε να κάνει, θά ήταν να άφαιρέση κάθε εμπόδιο στη δημιουργία καλών σχέσεων γειτονίας και φιλίας με τά γειτονικά μας κράτη...». Αυτά δημοσιεύονται έπειτα από τις τελευταίες δηλώσεις ότι ή άριστερά έγκρίνει τις έθνικές έδαφικές διεκδικήσεις της Βορ. Ηπειρου και των συνόρων άσφαλείας προς τη Βουλγαρία και ότι προσθέτει σ' αυτές και την Άν. Θράκη. Αυτές δε οι δηλώσεις πάλι δημοσιεύθηκαν έπειτα από τις πρώτες δηλώσεις του «άρχηου».

Η έπίδειξη αυτή ειλικρινείας ένισχύεται και από συντακτικές ή τυπογραφικές άβλεψίες. Στο ίδιο φύλλο του Ριζοσπάστη δημοσιεύεται ότι ή Βασιλεία στοιχισε μεταξύ 1935 και 1940 στο Έλληνικό Δημόσιο 203 εκάτομμ. χρυσός δραχμές, δηλαδή 203 δισεκατομμύρια δραχμές του 1940, ώσαν 203 εκάτομμ. χάρτινες δραχ. να μη ήσαν άρκετές για τη φτώχη Ελλάδα. Παρακάτω—και εδώ δεν πρόκειται περί τυπογραφικής άβλεψίας—άναφέρεται ότι σύμφωνα με τό μεγάλο άγγλικό οικονομολογ. περιοδικό «Εκόνομιστ»—τευχος Οκτωβρίου 1937—ο Βασιλεύς Γεώργιος, κατάχρεως στα 1935, είχε καταθέσεις στην Άγγλία τό 1937 800 000 λιρών δηλαδή 400 εκάτομμύρια δραχμών. Άς τά εμπλέξουν αυτά οι μονορχικοί με τους άναρχικούς. Η φιλαλήθεια όμως του φύλλου αυτού του Ριζοσπάστη περνάει από τους βασιλείς και στα ζωα. Έτσι στη Ρωσία ή κασίκα, Ποσλουνίτσα—έπειδή φαίνεται άνήκει στην άκρα άριστερά—δίνει 3750 γαλόνια γάλα τό χρόνο, που ίσοδυναμεί με 70 κιλά την ήμέρα για την περίοδο της γαλακτοτροφίας. Φανταζόμαστε ότι οι Ρώσοι θά ζητήσουν από τους Έλληνας ιδεολόγους συναδέλφους των να γράψουν και για τό μέγεθος του δοχείου μέσα στο όποιο άλμέγεται ή συντρόφισσα Ποσλου-

νίτσα. Στην Ελλάδα οι καλύτερες κασίκες μας δίνουν το πολύ πολύ 4 κιλά γάλα την ημέρα· αν τώρα πρόκειται οι κασίκες μας νινόμενες κομμουνίστριες να δίνουν 70 κιλά γάλα την ημέρα, τότε αξίζει να μεταβάλουμε το πολίτευμα και να διώξουμε την Ούγγρα.

**

ΑΣΥΔΟΣΙΑ Για την ανάγκη της έκκαθάρσεως της κρατικής μηχανής και ιδιαίτερα των πνευματικών μας ιδρυμάτων δεν είναι η πρώτη φορά που απασχολείται η «Δημοκρατική Έπιθεώρηση». Εκείνο που θέλουμε να τονίσουμε για σήμερα είναι ότι τα νομοσχέδια για την έκκαθάριση δεν γίνανε για να βρισκονται πρόχειρα στα συρτάρια προς επίδειξη στους διαμαρτυρούμενους. Έθνική ανάγκη και βαθύτερη συνέπεια στο νόημα των εθνικών μας αγώνων επιβάλλει τον άμεσο καθαρισμό.

Εάν δεν είχαν μεσολαβήσει άδικαιολόγητες παρεκκλίσεις και αναβολές άσφαλως δεν θα είχε συμβεί οτι συνέβη στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστ. Αθηνών σχετικά με την έκλογη νέου κοσμήτορος.

**

Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ Από τελευταίο άρθρο του μεγάλου γερμανού συγγραφέα Τόμας Μάν, σχετικά με την ψυχροσύνη των συμπατριωτών του και το πως ακολουθήσαν τυφλά το Χίτλερ και τις θεωρίες του, δίνουμε το παρακάτω απόσπασμα που αποτελεί την κατακλειδα του:

«Ένα πράμα είναι βέβαιο: Πρέπει να μη ένα τέλος στο άρθιο Ράιχ, που ποτέ δεν κατάλαβε την έννοια της λέξης «έλευθερία», που βλέπει σαν έλευθερία μόνο το δικαίωμά του να σκλαβώνη άλλους. Ο μηχανοποιημένος ρωμαντισμός που ονομάζεται Γερμανία ήταν τέτοια κατάρα για τον κόσμο, ώστε κανένα μέτρο που τον καστρέφει σαν διανοητική κατάσταση, δεν μπορεί να αποδοκιμαστή. Παραμένει η έλπίδα πως με την συνεργασία της ίδιας της Γερμανικής βούλησης, καθαρισμένης από το σκληρό πάθος, μια μορφή κυβέρνησης και ζωής για το Γερμανικό λαό θα βρεθῆ, που θα ένθαρρύνη την άποψη των καλύτερων του δυνάμεων και θα τον διδάξη να γίνη ένας ειλικρινής συνεργάτης για ένα φωτεινότερο μέλλον της ανθρωπότητας».

**

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Κ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΔΟΥ Καθ. Πανεπ. Θεσσαλονίκης

«ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ Τὸν καιρὸ τῆς κατοχῆς ΠΡΟΒΛΗΜΑ» είχε κάποιος τὴν ἐμπνευση νὰ κυκλοφορήσῃ μερικὲς σελίδες τοῦ Θουκυδίδη πάνω στὸν ἐμφύλιο

πόλεμο τῶν Κερκυραίων. Τὸ κείμενο ἐκεῖνο πήρε ἀπὸ τὰ σύγχρονα γεγονότα τέτοια ζωὴ, ὥστε φαινόταν σὰν νὰ τὸ ἔγραψε κάποιος σύγχρονος. Ἀκριβῶς σήμερα πού σέστηκε ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὰ θεμέλιά της θὰ σέεται ἀκόμα, ὅλες οἱ πολιτικὲς ἐννοιες, πού ἔφθαναν ἄλλοτε ἕως τὸ λαὸ σὰν φλυαρία ἀφηρημένων ἰδεῶν, γίνονται τώρα ἀντιληπτές ἕως τὸ τελευταῖο χωριό. Γιατὶ ἀκριβῶς θὰ ἐπρεπε τώρα νὰ διανεμηθῆ σὲ ὅλους τοὺς Ἕλληνες ἓνα βιβλίον πάνω στὸ «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ» πού νὰ ἐξηγῆ μὲ ἀπλά λόγια τὴν τραγικὴ μοῖρα αὐτῆς τῆς χώρας καὶ τί ἡ πατριδα περιμένει ἀπὸ τὸν καθένα μας. Ἀπὸ ὅσα βιβλία γραφῆκαν ἕως τώρα, νομίζω ὅτι τὸ βιβλίον τοῦ κ. Χριστοπούλου, ἂν μάλιστα συνοδευόταν ἀπὸ τὴν «Ἱστορία τοῦ Κομμουν. Κόμματος» γραμμένη ἀπὸ τὸν ἀρχηγό του, τὰ κυριώτερον σημεῖα τῆς ὁποίας ὁ κ. Χριστόπουλος ἀναιρεῖ, θὰ ἦταν τὸ καλύτερο τίποτε δὲν εἶναι γιὰ τὸν νηφάλιον ἀγαγνώστη καταλληλότερον ἀνὰ τὸν καιρὸ τῆς κατοχῆς, ἔφτασε τότε καὶ ἕως ἐμῶς καὶ ἄφησε βαθεῖα ἐντύπωση. Στὸ πρῶτον τὸ μέρος τονίζει ὀρθά, ὅτι ΓΗ ΚΑΙ ΝΕΡΟ πρέπει νὰ εἶναι τὸ κύριον αἰτημᾶμα μας. Στὸ δεύτερον μέρος κάνει τὴν κριτικὴν τῶν ἀρχῶν τοῦ ΚΚΕ μὲ βάση τὴν ἱστορία πού ἀνέφερα παραπάνω. Ἀνασύρει ἀπὸ αὐτὴν ἀπόψεις πραγματικὰ ἐγκληματικὲς, ὅπως π.χ. ὅτι κινητήριες δυνάμεις στὴν ἐρχόμενη ἐπανάσταση πρέπει νὰ εἶναι στὴν Ἑλλάδα οἱ ἐθνικὲς μειονότητες ἢ ἡ ἄρνηση ὅτι εἴμαστε ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ τῶν Βυζαντινῶν πράγμα πού ὑπονοεῖ τὴν παραδοχὴν ὅτι εἴμαστε Νοτιοσλαῦοι ἢ Νοτιοβούλγαροι (σελ. 77) ὑπενθμιεῖ κατόπιν τὴν ἄποψη πού ἕνας ἀπὸ τοὺς ἀρχηγούς τοῦ ΚΚΕ διατυπώνει ὡς ἔξῃ: στὰ 1934: «Τὸ ΚΚΕ ὑποστηρίζει μ' ὅλες του τὲς δυνάμεις τὸ δικαίωμα τῆς αὐτοδιάθεσης τῶν πληθυσμῶν Μακεδονίας-Θράκης ὡς καὶ τὸν ἀποχωρισμὸν τοὺς σὲ ἑξωριστὸ κράτος». Ἐπιμένει κατόπιν ὁ κ. Χριστόπουλος στὴ διαφορὰ μεταξὺ Σταλινισμοῦ καὶ Τροτσικισμοῦ ἀποδεικνύοντας ὅτι ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν ἄποψη τὸ ΚΚΕ ἐνεργεῖ τροτσικὰ καὶ τελειώνει μὲ ἓνα «συγχρονιστικὸν ἐπίλογο» γραμμένον μετὰ τὴν ἀπελευθέρωση ὅπου συνιστᾷ μιὰ πανελλήνια ὑπερκομματικὴ ὀργάνωση τῶν φίλων τοῦ λαοῦ ἢ ὅποια ἀπὸ τὸν ἀπαθλιωμένον καὶ διχασμένον λαὸν μας θὰ μπορούσε νὰ δημιουργήσῃ μιὰ εὐτυχισμένη Ἑλληνικὴ οἰκογένεια. I. K.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Σ. Λ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ
ΓΡΑΦΕΙΑ: Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗ 48

ΧΡΟΝΟΣ Α' - ΑΡΙΘΜΟΣ 89
ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 1945

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ: Χ. ΡΟΔΑΚΗ-Γ. ΠΑΥΛΟΥ ΠΑΛΛΑΔΟΣ 18